

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kisim:	AMCA ZADE HÜSEYİN PASA
Yenihari:	
EskiKayıno:	455

500

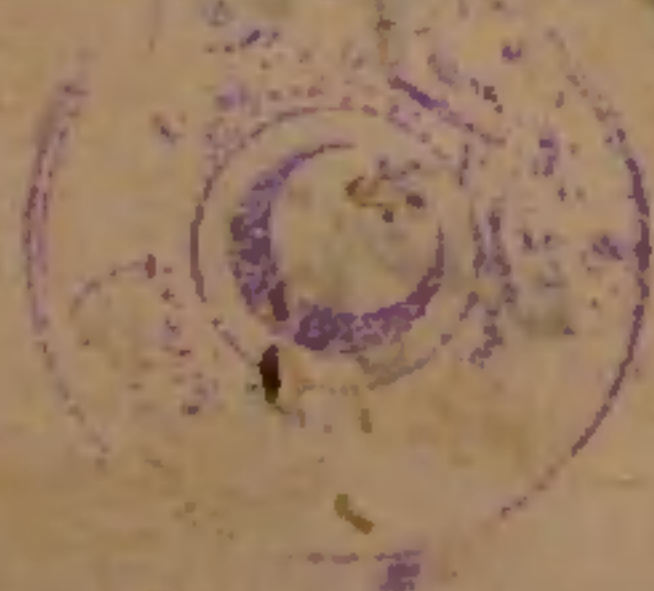

فهرست مختصر

- اصطلاحات ششمیه • قواعد عروض • بیان بحر سالم • علل و ازایوف
 بحر غیر سالم • دوازه کمر • قوافی • صنایع شعریه
 بیان حسن و جمال • عشق و ... • کامل در لف • آرز
 قولاق • قاش • کوز • کریم • غمره • یوز
 بوزن • خط • یک • طودق • دینیس • آغز
 دل بیک • بوی • کوس • بیک • براق • بری
 بیل • اینجک • مجموع اعضا • ذات محبوب • بیان
 ملاحظه مناسب • ادب عشق و علق • انواع ابیت
 فواید شعریه

فهرست بحر المعارف

علم و وضع بیان جات و اصطلاحات شعر

مصرع . خصی . مثنی . بحر . رباعی .

قطعه . مربع . جمیع . غزل . مدح

محو . مرثیه . نشید . نشیب . مکرر

ارحال . متنافر . سهل مشغ . ترجمه .

نظیره . نقیض . عکس . موشح . مستزاد

مقام . لغز . مطلع . تخلص . تاج بیت . نایب

ردیف . مستطیع . ترصیع . تجنیس .

ایهام . مقلوب . رد العجز علی الصدر . تضاد .

محتمل القصدین . تشبیهات قواعد عروضی وزن

عروضی . صدر . ابتدا . ضرب . حشو .

اصول بحر . سبب . وند . فاصله . تقطیع بیک بیانی

وند و سبب و فاصله یک در رید اجتماعی بحر رک بیان

بحر هزج سالم . بحر رجز سالم . بحر رمل سالم .

بحر منسرح سالم . بحر رباع سالم . بحر خفیف سالم

بحر مضارع سالم . بحر مقفیه سالم . بحر محبت سالم

بحر متقارب سالم . بحر متدارک سالم . بحر مدید سالم

بحر طویل سالم . بحر بسیط سالم . بحر وافر سالم

بحر کامل سالم . بحر جدید سالم . بحر مستعمل سالم

بحر متاخر سالم علی و اراحیف جز . خم . خرب

دائرة متلفه . دائرة متفقه . دائرة مشبهه . دائرة مجتنبه
 افام ش . دائرة مختلفه . دائرة مشبهه **قافية بك تفصيل** روى
 قافية اصلى ومعمولى . د . مقيدة . مطلقة . مردفه
 مونس . مجرد . بوله . توجيه . دخیل .
 اشباع . خروج . نفاذ **قوافى بحس** مجرد
 مردفه . مقيدة **قافية شایگان** قافية شایگان غنیت
 شایگان خطاب . شایگان تکلم **صنائع شعریه بک بیان**
 ترصیع . ترصیع مع تجنیس . تجنیس نام . تجنیس ناقص
 تجنیس زاید . تجنیس مرکب . تجنیس مکرر . تجنیس مطرف
 تجنیس خط . اشتقاق . اجماع . مقلوب بعض مقلوب
 مقلوب مجنح . مقلوب سبوی . ردو بحر علی الصدر

IV
 التى نوع اوزر در . تضاد . اعنات . تفخیر المروج
 استعار . مراعات النظر . محمل الضمیر . تاکید
 المدح باب شبه الذم . التمثات . ایهام مطلق . ایهام
 ناقص . تشبیه مطلق . تشبیه شرط . تشبیهات
 تشبیه تنوید . تشبیه عکس . تشبیه ضار . تشبیه مفید
 سباق الاعداد . تسیق الصفات . اعتراض الكلام قبل تمام
 حشو قبیح . حشو متوسط . حشو طبع . المثلون .
 ارسال المثل . ارسال المثلین . ذوق فائزین . تجاهل
 العارف . السؤال بالارباب . موشح . مربع . مستط
 ملع . مقطوع . موصل . حذف . منقوط .
 رقعا . حقا . مصحف . معنی . لغز . مکرر

تفنین . اعراق . جمع تنها . تفریق تنها . تقسیم تنها
جمع التفریق . جمع التقسیم . جمع التفریق . جمع التفریق
تفسیر جلی . تفسیر خفی . تفسیر ذیل . مردف .
بحرف بحوب . اسر . ذوالقافینین المحبوب .
لجامع الکلام . تعجب . لغز نشر . حاشیة
حسن المصالح . حسن التخصیص . حسن المقطع . حسن الطلب
مناجیح شعری مشتمل بقصیده **تشییه** و مسائل **الغزل**
بیان حسن حال **اطلاقات عرب** . مصحف
کشاف . ورق . مشرق . صوف . فلک . اوج . برق
سریر . کوس . عالم . بنا . میدان . شطرنج . سوادی .
جیب . خاتم . عروس . طاوس . شراب . ابلق .

۷
مصر و کتاب شمع **عبارت بحکم** آسمان . آفتاب
ماه . دریا . آتش کل . جویبار . کوی . شادروان .
شیر . سراپا . خزان . ز . شکر . خرمن . کلسا
و گلشن **عشق و حال** **اطلاقات عرب**
ایت . نور . شریعت . کتاب . زبور . قبه .
خلیب . دفتر . مکتب . خاتم . سلطه . خیل . لوا
کوس و طبل و طنبور . صراف . شحنة . ترک . خنجر . هانا
عقاب . شاهین . باز . بحر . در . بساط . طاس
قمار . نرد . راه و بادیه . وادی . شمع . قاف . باغ
سلسله . عالم . مطبخ . براق . عود . جام . شراب
ساقی . وبا . قیامت . دین و دیوان و صحرا و میدان و کسیر

عبارت عجم راه. شاه. سپاه. تیغ. تیشه. کند.
 کوی. شهر. بازار. چارسو. خوان. جامه. آیین. شترچانه
 میخانه. پوته. مخخانه. باده. دریا. کشتی. بیشه. کبروتر
 سبزه. دام. کیمیا. سقا. تخت. ساغر. و جام. و اسرار
کامل زلف بیاننده در **اطلاقا عرب**
 جل شین. شوره لیل. رسن. سله. مسلسل. صلیب
 غما. عقده. برقع. نقاب. طاب. طراز. عقاب
 زاغ. عقب. جوان. افی. سنبه. سوسن. ضمیر
 نسرین. نکمت. کفر. مناهی. زنار. شمس. نیتل
 جیم. نون. کاف. دال. لام. لام الف. منشور. قلم
 طوبار. مسطر. توقیع. قرض. مکت. عطر. طیب. عود.

عبیر. عالم ارواح. قابض. ارواح. منجنیق. مار و ساحر.
 بلا. سبب و خرقه. سجاده. طین. بلی. بلال. قنبر
 آبنوس. غاشبه. نه. نقد. قید. علم. برج. عمر
 طراز. قبار. طوق. باز. ین. طاق. مشهور. حرام
 سنبل. سکین. و غیره. سارا. سلال. مسک. اغلال. سیدان
 ابر. عجم. م. فراشی. نقاش. سنان. تملس. دور.
 قد. سحر. **عبارت عجم** کلام. کامل سکین. مشک
 مشک. اکین. خرمشک. مشکبار. عیشکن. عینر. اکین
 عینر. سا. توده. عینر. عینر. غایه. دان. شب. شبستان
 شبنم. شب. عمر. تسبیح. شب. قدر. شبر. و. شبه. شام
 شام. غنیم. سمر. بوی. سپاه. پوش. چنک. حرم. شبستان.

خلوتگاه جان. سیه. بتخانه چین. هندوستان. هندو خرم و خندان.
 چین. لالا. زنگبار. تمار. زنگی. زنگی تراد. سیه کاه.
 دل دزد. دزد و راه زن. معون دل. دربند. بلما. دلبهر.
 چوکان. کوی. دلاور. رشتی. دیکش. سرگردان.
 سر بسته. سر آید. سر زده. کمند انداز. دام رشته.
 رشته بجان. رشته عمر. ریشما. ریشما. رس باز. زوهار کین.
 بنفشه. سیل سیاب. کیه. سنبل گل بوی. دشت بوسلی.
 شمشاد. دشت شمشاد. درم شده. پیچ پیچ. دوتا. دوتا.
 چنگال. بر چین. چین چین. خورشید پرت. بن پرت.
 دوده. سرت. میگون. خونخوار. کافر. ظالم پیشه. شوکتین.
 شست. قلاب. درع فرنگی. نور. حلقه فرنگی. زره ناه.

زره پوش. خمیده. شکسته. اشفته. بیقرار. تابدار. شیدا.
 شهباز. شهباز. شهباز. شهباز. شهباز. شهباز.
 پر پرستو. پر خفا. ظلمها. مار. از دیا. دیو. اهرمن. جادو.
 سایه. سایه. آرزو. سورا. سیوا. کر باز. با بال.
 عمر دراز. سودا زده. کاربان و زرد بان. ترازو. سپاه.
 چتر سیه. چاوش. جان دار. پاسبان. چینی. شاه.
 تازبان. خسته عجب. خوشه. خمی. ورق ملک بید.
 روزی دل. ناک. چلیپا. سال. فتر اک. قندز. استیگان.
 زنجیر نشین روان. بخت نگون. روزگار. عسیر و عسیر. حلقه.
 بیت لرام. و چهر و دود. آلهن یعنی جبهه بیاننده در.
 اطلال. شمس. بدر. قمر. سحر. مشتی. زهره. کف خنجر.

کوشش. کوشه گیر. بادام. ترکبین. بانجان. شیرکمر.
رو به باز. کعبه. دل آویز. هندوچه. زنگی. چاه بابل. انشا.
سردان. سیرپوشی. خوابشویی. خوزیر. خسته. کشنی.
کریک بیاننده در **الکافاجم** سهم. جب. املاک. خنجر.
مسار **عباسی** تیغ. فتنه یار. عاشق کس. نبشی.
نیشتر. سوزن. سیخ. موشکاف. ناوک. ترکش. ژوپین.
خندک. نیزه. نیزه باز. چنگ عتکوت. مور. فی ویتا.
چترسپاه. دو صف دلاکر. شکر هندو. هندو آینه دار. قنار.
چنگال **غمره بیاننده در الکافاجم** قضا و آسمان.
خجور ترک. سلاح. قتان. کافر. حرامی. جلا و قصاب.
غماز. صیاد. معلول **عباسی** میست. نیم مست. میست.

مست خواب. پیکان. ناوک. تیر. صید افکن. تیغ.
نیش زنی. نیشتر. سوزن. دلدوز. ترکان. ترکان.
جادو. خوزیر. شوخ. بیمار. بهرام **یوزبانه در**
الکافاجم مصحف. رفوان. بستان و باغ. ورد شفا.
ریحان. سوسن. کافور. قیامت. بلبل. قرد و قمر. سرالهی.
روح مصور. خنی. بغداد. نسخه حسن. ورق. غمزه جان.
ایت. سون فاقه. الوافی. مصطفی. یوسفام. و صنف.
سلطان. لعل. عید. صبح. سحر. مطلع انوار. مشتری.
زهره. فرقد و جزا. صنوبر. شعله. شمع. پد بیضا. دین.
اسلام. مرهم. حوصل. جامجم. غمزه زین. دور. نظامی.
فیل. شمس مرآت **عباسی** بهشت. نوبهار. سینه.

کل . کلک . کل سوری . کل خود روی . کلکون . کلکون .
کل بادام . کلنار . چینی . لاله . لاله برک . کل دست . شکوفه
دسته نسرين . نسرين و ارغوان . ارغوانی . لاله پوش . بهمن و بهار
برک سوسن . آفتاب . خرومار . مهتاب . آتش آتش باز
آتشین . آب . کلاب . جهان افروز . بهارستان . دزد جان
پیرایه حسن . طغیانی حسن . لوح دیوان حسن . آینه . آینه بگذر
و جام جهان نوا و قمر ماه و چرخ خورشید . آینه دنیا . آینه چینی . آینه نیک
جام کینی . تخته عاج . میدان کیم . میدان کل . دهرشت . دهر
در رحمت . معصی خوبی و دلبری . کینه لکنت . دریا . دو جایی ملک
آشوب . برنجان . پرند . دیبا . دیبا منتقش . ترکستان
روم آذربایجان . بنکده . نکا خاز چینی . نکا رستن . نکا رینی
شاه

شاه . خان . سپهر . جانفزا . بامداد . رود .
روز نیت . آیم بهار . سحرگاه . صبح خیزند . روز روشن
نور چشم . چشم جهان . چشم نور . تازو . سپهر
جحف . فرشته . آب . بون بنده در **اطلاق آفتاب**
سیف مسیح . زنبق . شمع . ورد سوسن **عبادت عجم**
تیغ . انکشت بنی دم . سوسن . شوشه . سیمین تر
ناودان . الفسیم **خط بیاننده در** **اطلاق آفتاب**
بنات . بنفشه . ریحان . نیلوفر . سنبلیله . سوسن
خط ریحان . غراب . مسک . عبیه . غالیه . عنوان .
آیت . آیه حسن . شال حسن . برات . کفر . توفیق
و خط . اجل . عقب . مال . دانه . دعا . قوس قزح

قیصر. بیل. فستی. مینا. زمره. دغان. قتنه. بیاگلار
خضر. بلا. تعویذ. نسخ. ولت. و توقیع. لام. غبار. سلسله
مسلسل. معما. فتوی. عتاق نامه. طلسم. اسم اعظم
فهرست. دیباچه. دفتر. لباس آل عباس. محضر. نظام
مکتوب باطلین. سپاه حبش. ملال. ملال مخفف. نسرین
اهرن **عبارت** مشک. پرده. مشکین. کردک
نافه. شب. لالا. هندوستان. طوطی. بر طلاس
هندوی کافر. لشکر. دایه زنگی. ژنگار. لژک. اسمان
دود. مور. مار. محبت نامه. شب مزاج. سودا. داغ.
طغرا. تمغا. مثال بادشاهی. نقش نگین. بهار. نوح باز
بنفشه. بنفشه شان. سبز. سرسبز. پیروز.

مهرکده. شمشاد. دیوار بنفشه. شبنم و زلاله. خار.
تمام. نوچین. بنی صفر **قوله** یک بیانند **اطلاق**
نقطه. قطره کرب. عود. عبیر. قطره غالیه. فضل. حبشه.
بلال. عدس. زاغ. طفل. کوکب مخفف. بحر السود. غزال.
بیدق. سویدای قلب. ماروت. حال عاشق. سرالهی.
قطره قطران **عبارت** عجم. هندو. داغ. زنگی. توده کفر.
مکس. خسرو خلجی. نوردیده. مردم چشم. مردم دیده. نافه.
عزیز افشان. ستمکار. مهر. مهره. مهره باز. کوی.
دانه. دانه سبب. کندم و نشان دیده و دیده بان.
تخم. تخم حیات. نمکین. قطره آب. میخ نمک. سپند. بچم
دل خسته. بنفشه. داغ دل. شبه و برک صبران. لاله.

درم . درموش . باغبان . پاسبان **طودق بیاننده**
اطلاقا عرب روح الله . مسیح . عمر حشم . روح . طهیب
 سبیل و کوثر . زلال . راج . نحر . جام . نقل . معدن باقوت
 زبرجد . لعل . یاقوت . بسد . حقه . بچون . مرهم . تریاق
 عقیق . عناب . نبات . رطب . شربت . شراب . حلقه
 حلوا . آینه لطیف . بلا . کافر . وقف . قند و قفل و هم قند
 شفق . سهیل . ملال . نعل **عجایب بحکم طوطی** . طوطی
 شکر . تنک شکر . کلشکر . پلشکر . نوش . نوشین
 انگبین . خرم . شکر شیر . کلاب . اب . قطره اب .
 اکبون . جان پرور . قرب جان . دارو . نوش دارو . داروی جان
 شفاخانه . چشمه جان . اب حیوان . اب حیات . جان جان

دلتواز . جانستان . دکتش . پیچاده . دبیج کهر . نارنگ
 نارخندان . دانه نار . کلخندان . لاله . برک لاله . برک کل
 غنچه . نمک . نمکدان . نمکین . جهان نمک . میوه شفقانو
 می . میگون . باده پرست . باده گلرنگ . ساو . انگشتری
 نمکین . مهر . مهر سلیمان . پری . حقه باز . خونانی . چکن
 خون کبوتر . خونخوار و خونریز . در همت . نار قرمز . شیشه آبل
 شهنشه . مرابای نهفته **دریش با نیک** **اطلاقا عرب**
 در . لولو . الماس . مرجان . سهیل . نریا . سینی
عجایب بحکم کمر . مروارید . دردانه . ستاج . پروی
 پرن . خوشه پروی . شبنم . تلرک . سرشک . مهر
آغوش بیاننده در **اطلاقا عرب** سیم . نقطه موهوم

عدم . نقطه فرد . جوهر فرد . سر غیب الغیب . خیال . سر نخ
نکته بهم . رمز . معاد . صفر . خاتم . درج لعل . دنیار .
خوششگر . نقل . طراز . عیسی . ذره . خال . موجود معوم
عبارت **عجم** شکر . تنک شکر . پسته . چشمه نور . جوئی نبات
جان . نشان . سر نهان . سر روی . نیست . ترجمه
پیچ . شیرین کار . در دودل . انکشتی . سر خدا . نقش چین
نکدان . برنگ . نافه چینی . غایه دان . غوغه . خندان
مور . نوش . نیمه دنیار . نقطه سرخ **دل بیاننده**
اطلاعات اب انوس . مرجان احمد . طوطی . منقار طوطی
عبارت عجم شاخ مرجان . بر گل . طوطی آل . بیل تنیغ
الکدغه ذوقی بیاننده **اطلاعات** اب تقاح . ترنج .
بیل

باسمایی . مشتری . زهره . زنبق **عبارت عجم** به
سیب . انکور . شکر انکور . سبیل . نقره خام . میوه
دستبرو . اب حیات . کوی چمن . کوی . آب معلق
منکلی . روح جان . چاه . چاه بابل **بوین بیاننده**
اطلاعات اب شمع کافوری . ساق عرش . عاج **عبارت عجم**
سرکش . سر فرار . کردن کش . بلورین . سرور . درخت کافور
شوشه سیم **کوسن بیاننده** **اطلاعات** اب باسین
نسرین . سوسن . سحاب . درتیم . آیت لطیف
عبارت عجم اب . سیم . برک نسرین . یاسمن . برنجان
نارنج . ترنج . جناب . کوی عاج . سمجیل . رشائیه فقع
فقاغ . نار . شبشه **بیلک بیاننده** **اطلاعات** اب

عاج . سوسن . حایل . **یوسف** **عبارت عجم** ^{۱۱۰}
 کان بلور . سیم . سیمین . حصار بلورین . سیمین
 کنج سیم . تخته عاج . نگارین . ارغوان وکل .
 دسته سمن . شاخ بهار . برک کل . شاخ سمن
 کر . حان . **پلیس** **براق** **نشین** **اطلاق** ^{۱۱۱}
 قلم . ملال . غناب . قندق **عبارت عجم**
 دم قائم . ماسون سیم . شکوفه . پنجه مرجان . نگارخانه
 نسرين ^{۱۱۲} . لاله . بوی بیانده در **اطلاق** **عجب**
 الف . سهم . رخ . قلم . علم . رایت . بلا . قیاس
 ساحر . عمر ^{۱۱۳} . روح . طوبی . دسره . و خط استواء
 صنوبر . عرعر . نخل . سرو **عبارت عجم**

نیر . ثمشا دونا رون . شاخ ثمشاد . نشک . شکر
 بید . شاخ رز و حدنگ نهال عود و عرعر . عمر دراز . بلا
 ارزوی دراز . درخت ناز . دریا . لطف خدا . بهشت
عقاب **بیل** **بیانده در** **اطلاق** **عجب** **ترغیب** . نکته
 خیالی . عدم **عبارت عجم** ^{۱۱۵} راز . اندیشه . بنفشه
 دقیقه بدیک . موی . برک کاه . تار پرشیم . رشته
اینگ **بیانده در** **اطلاق** **عجب** **غنا** . بقسم
 بلور . لوز . موز . و مویز **عبارت عجم** ^{۱۱۶} سیم . سیمین
 سمن رنگ . ساق عرش . کل . ماهاب حیات . ونگر
مجموع **اعضا** **بیانده در** **اطلاق** **عجب** **حریر**
 روح . در . قائم **عبارت عجم** ^{۱۱۷} کل . لارنگ

شیر و کلاب و دی و برک کل . اب . سیلین . کوهین
جان . اکینه ^{۱۱۷} ذات محبوب بیانده در ^{الطاف} عجب
کعبه . قبه . محراب . صبح . ایت نور . ایت
سبیل . شمع طراز . روح . حر . حرین . طارقتین
عقاب . ^{۱۱۸} عتقا . غزال . ثمر . ریحان . مرهم .
عاج . عقیق . کانهن الباقوت و المرحان . حرم . قلم
غالبه . یوسف . تعویذ . بلا . صنم . قند و نبات
وسکر و بادام و لعل و سیب و بهمن و گل و باغ و بهار و سنبل
سرود . نسرین و سوسن . گل و غنچه و مسک و عود و عسبر
عمر . جهان لطف و جمال . جان و جهان ^{عبار} عجم
چراغ و افتاب . مهتاب و خورشید . و شمس و در بید

ایله

اب حیات . کبک . کلبرک . بهشت . پری صفت
پری پیکر . چشمه خورشید . ماه . بچار . کل . نکرین
شاخ با سمن ^{۱۲۱} سوسن بویا . باغ . صنوبر بوی . چمن
نار شیرین . نابرخ . شاعباز . شهباز سایه ها
دام آهو . کنج . حان . باغ جان . و کوشه جگر
روح بخش و روح پرور . طبیب . داغ دل . مردک ^{۱۲۲}
کمر . بت . شکر . شکرانچ . چشمه نوش . انگبین
مکانه کان مک . قطره باران . آتش . آینه . مایه ناز
درخت ناز . شاخ گل . درخت شیرین . شاخ نازک
دل دیده شکرستان ^{۱۲۳} سوز بیا ننداده
اطلا ^{عجب} عجب . لولو . الماس . سحر . شعبده

شاهد . بدرویش . ترنج . فیروزان . عیسی . روح
صنم . ۶۰۵ . دغمار . بکر . کیمیا . دغمار . آب حیات

سجده . اقلیم . عبارت عجم . دریاورد . مهر
کوه . زر . سیم . جام کینی . اب . کلاب . باد کینی
نورینه . کوثر الکین . نافه . شیر . صنم خانه . جان

زندگانی . میوه . کلکت و بوستان . باغ و بزم
وسوز . کل صدرک . کما . باغ . کنیز و خدمتکار

ملاحظه مناسبت بیجا عشق و عاشق ادابی

متشابه نوشته . مخدوف الف . جامع حروف

مرب از چهار حرف نه نقطه . حروف بی نقطه و مصحح . و غیر مصحح

حروف که زبان گویند . ب . گویند . الفاظ مکتره

جواب و عتاب . هر کلمه تک آوازی هم اولی نظم . اوقاف

مشکل اولی نظر ک بیان . علم شوک فواید

و دفع مطاعنی بیانند در

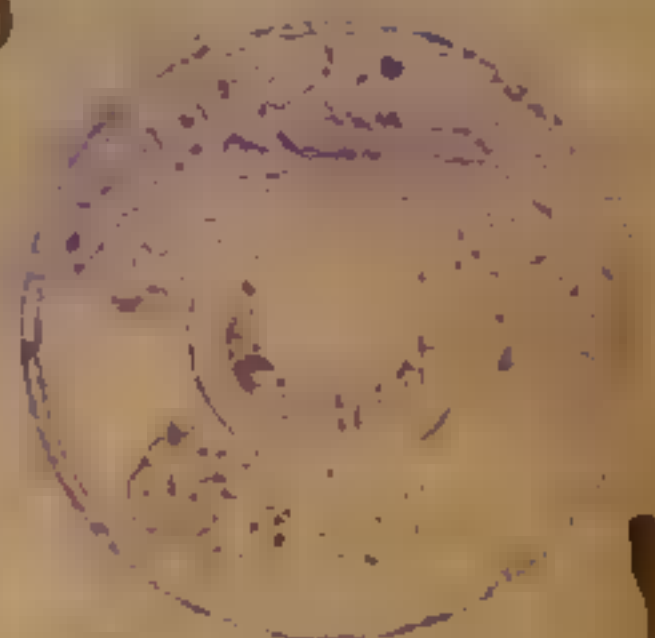
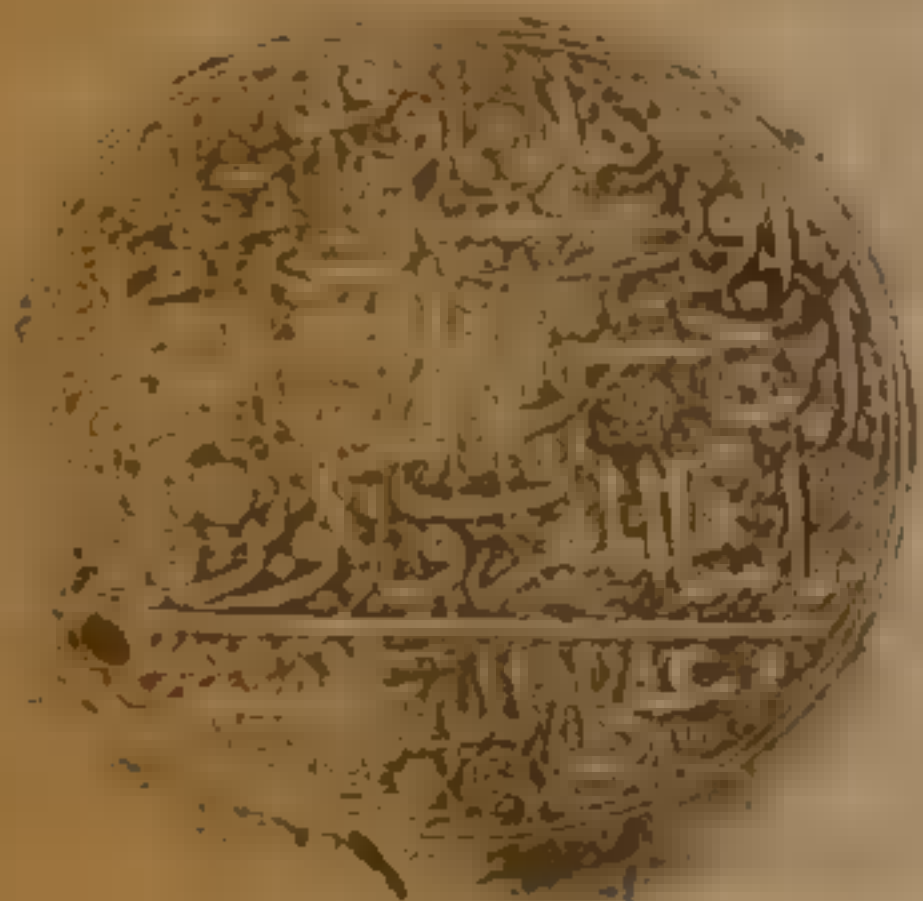

تالی ^{ست}
چون هر جمع اولو بدر موفقتن
نولانی اولو

هر کم بوکتابی بو قطعده بو مسطرده یارب سطر سطره رت
کتور نظرک تمام سطرده واقع اولوب نظم و نثر
مست از اولور و بعضی یرنده نظرک و نثر
سطر عدد دنده موافق دوشوب
بوکتابی بو او سلوب او زره
یا زلمسی جمله صفت بعد ندر
و بوکتابی تالیف ایدوب
وجه مسطور او زرنه یازانه
انه تعالی رحمت

ایلسون بو متشبه
المسکین آمین
یا معین

۵

الحمد الذي جعل الانسان اهل للعلم
هو اول السوال اللهم كثر خلق ابيدي
برقلى زباني اك بكت يردى بيته
والصلوة على نبيه المبعوث كاتالانام
اتى ايدك كچه ايا سيد الانام
اول عجزه فيصكرى عاجز ايلدى
والصلوة على صاحب الفصاحة
اي ختم انبيا سكه چون كوندرم بيان
يتون سكه لايق انغره فابل جوتخه من

اما بعد بوعبدفقیه سروری الحقیق زمان جوانی و او ان شد و امانی ده
باعث عشق مجازی و داعیه سوز و کدازی بر له علم و وضع قوانین بقعه
غایت یدوب و معارف بر تریه نیت قلوب و تعیم فائد و تمیم حائد
ایچون ترک دل یله مسوده قلوب امانت دین و نیمیوب قلوب بعدد کوشه
فرانگنده متوطن و کنج عالتد مکنان میشیدی اتفاق شنه اده جو نخت
ویر غفل نه اواز تاج و تخت و اهل فضل جامع العلوم و المعارف

حاوی انصون و احوارف زنده نسل السلاطین عده سلاله الحاکمین **سید**
 او کوه صنفه و ملتضاح صنفه **فخر اسلام** هدی سمنام ختم انبیا
 اول ابو بکر کرم فاروق حق عثمان **چنان** اول علی سیرت ولایت اهل سلطان صنفه
 آستانه سعادت دعوت و خدمت و عبودیت بیورب ذات شریفی جمیع
 کالائده کمال و طبع لطیفه جمله فنونه شامل اولوب بر اشرف ازمانه
 و اسعد حیاند علم عوض و قوانی کتابدن نسخ با بیدوب و بویابده
 جمع کتاب چون جواب بیورب بنده کینه دن دخی اقدام حادث اولاس
 امر عالی لری بوضوحه باعث اولوب اولکی مسوده تکرار یا زیلوب نام
 شیر نعلری مرصحه ده قازیلوب بو اوراق کتب اسم لطیفه ثبت اوکند تاک
 اهل دل اولان اصحاب صفا و اصحاب عرفان اولان باب با مطالعات کتب و تحریک
 ذات شریفی یار و بوجده خدمتک و خشنودا بیده لر و بو کتاب بر مقدمه
 و اوج مقاله و برخاتمه اوزرینه ترتیب ایلمدم **مقدمه** علم عوضه بیان حاشیه
 و اصطلاحات شعریه بیانده در و **مقاله اولی** بحر اک بیانده در و **مقاله ثانی**
 صنایع شعریه بیانده در و **مقاله ثانی** تشبیهات و مسائل انیس العشق بیانده در
خاتمه علم شوک فوائدی بیانده در و دفع مطاعنده در و بو کتاب به
بحر المعارف دیوآد و پر دم **مقدمه** که علم عوضه بنیاجتده و اصطلاحات
 شعریه بیانده در امدی بکل که علم عوض بر علم جزیل در اگرچه البصیر
 شماره دلیل در و بر علم که جلایه طراف و پیرایه شرفا و شودیک باغ
 قدرت و ملتضاح و لغه و ثروت تو نذر و بعضیلر دیشدر که طبع موزونی

بجی لفظ اصی بکہ مذکور در مذکور
جمع صاحبزادہ صاحبزادہ
مخاضہ و بی بی صاحبزادہ
منہ سنہ در
مستطاب

اولان کسکه نک و صنف حاجتی بود که من ندانم فاعلاتن فاعلات
 شو کویم بهتر از آب حیات . اما تحقیق اولد که در بعضی کجای فاعلات
 وارد بری اولد که در بعضی اصطلاحاتین بلور و هر شیک قنخی بودن ایو کس
 تعین فلور و کجی فاعله اولد که در بعضی کجای شوی موزون او قور بعضی
 بیت اولد که در بعضی موزون اولور اما صاحب طبع آنی ناموزون
 صانور زیر اشوای عب بر بنیده اصلدن فری و فرعون اصل انتقال ایدر
 بر صراعده اکل زننه و بر صراعده فرع و زننه کیدر اهل طبع آنی فرق
 ایدر موزون و بونده طریق شیک کیده **شعر** فاعلاتن مع جوی فی مقاصد من
 ابل الحوی شایوم اتوی بدنی . بویک مضرعی موزون اگر طبع
 ناموزون کلور پس معلوم اولد که وزنی بکده بخود طبع کفایت ایدر
 علم و صنف حاجت وارد ایدی هر کجای کماله طالب بر بوعلمی او کجای
 تا هر بیتیک زنی و جگر عینی معلوم اولوب و غرضک سالی و جیفی ظاهر
 اولد و کر که در اصحاب طلبه اولد اصطلاحات شوی بیان ایدر و ز
شعر لغتده بکده و اصطلاحده فقط موزون مضمونیه در کجای بود
شعر کلام موزون مقفی خیل قصد **مصرع** لغتده قاپو قنادنه دیر
 و اصطلاحده هر بیتیک نصفه دیر لرایکی مصرع بر بنیده و اول مصرع
 انده قافیه اولمیه **کافیه** دیر **بیت** لغتده او دیر و اصطلاحده
 مصرع دیر کرک قافیه را موافق اولسون کرک اولسون و شو بنیه
 حواشین و بکرک اوینه شبیه شد لرایکی اول اوک قیامی انجمن و ایدر

گاه اولد که رباعی صورتده بعضی
 بیتیک دیر لرایکی مصرع اولد
 قافیه ذکر اولد و لغز اول
 مصرع صنفی دیر لرایکی
 اصطلاحات شوی بیان حاجت ناموزون
 قیده ایضا موزون و مقفی اولان
 بیتیک دیر و صنف شایوم اتوی بدنی
 و در بعضی کجای شوی موزون
 و در بعضی کجای شوی موزون
 و در بعضی کجای شوی موزون
 و در بعضی کجای شوی موزون

فعل

میچدن و پلاسدن ایسه شعر بیتیک قیامی اسبابیل و او مایله و قوالی
 و اگر اول اوک درت رکنی و ایسه شعر بیتیک قنخی درت رکنی و اگر اول اوک
 و ابتدا و ضرب در و اگر اول اوک تقفی و پیری و ایسه شعر قنخی تقفی معنی
 قافیه در **شعر** شول بنیدر که در مصرعده قافیه اولد **لغتده** و کجای کرد
 شوکت زنی اولان فاعله دیر که علم و صنفه بیان اولور و اصولی اولد
 بود در **رباعی** درت مصرع دیر لرایکی مصرعده یا اوچنده قافیه اولد **لغتده** یک
 بنیدر طغوز بنیه و ارجیه کایبانه دیر لرایکی مصرعده قافیه اولمیه **رباعی** درت
 گوشه لی دیکدر و اصطلاحده شول شوه دیر لرایکی مصرع درتده بکر لرایکی
 و شول درت مصرع دیر لرایکی هر بنده قافیه اولد و لایم طولنه هم عرضده او فاعله
 بجات نکارا که داری وفا
 نکارا وفاکن بدل بی جفا
 که داری بدل دوستی مرزا
 وفا بی جفا مرزا خوشتر
 قصیده طغوز بنیدن زیاده اولوب بر قافیه او ز رینه اولن ابیانه دیر
ترجیع لغتده او از دوندر لرایکی و اصطلاحده اوچ بیتیه یا بنیه
 یا بیدی بیتیه دیر لرایکی مابین بنده بر بیت مکرر اولد اکا ترجیع دیر
مثال ترجیع و مستحسن و مستقیم قدیم
 خلق عالم ذاکلی ستر لرای شاه کزین کم دعای دولتک ایلی جمیع اهل دین
 بوزمان اهل ایدر حقه دعا حقین یار جک اند اولد دیر لرای اهل زمین

بویک مضرعی موزون اگر طبع
 ناموزون کلور پس معلوم اولد که
 وزنی بکده بخود طبع کفایت ایدر
 علم و صنف حاجت وارد ایدی هر کجای
 کماله طالب بر بوعلمی او کجای
 تا هر بیتیک زنی و جگر عینی معلوم
 اولوب و غرضک سالی و جیفی ظاهر
 اولد و کر که در اصحاب طلبه اولد
 اصطلاحات شوی بیان ایدر و ز
 لغتده بکده و اصطلاحده فقط موزون
 مضمونیه در کجای بود
 شعر کلام موزون مقفی خیل قصد
 مصرع لغتده قاپو قنادنه دیر
 و اصطلاحده هر بیتیک نصفه دیر
 لرایکی مصرع بر بنیده و اول مصرع
 انده قافیه اولمیه کافیه دیر بیت
 لغتده او دیر و اصطلاحده
 مصرع دیر کرک قافیه را موافق
 اولسون کرک اولسون و شو بنیه
 حواشین و بکرک اوینه شبیه شد
 لرایکی اول اوک قیامی انجمن و ایدر
 میچدن و پلاسدن ایسه شعر بیتیک
 قیامی اسبابیل و او مایله و قوالی
 و اگر اول اوک درت رکنی و ایسه شعر
 بیتیک قنخی درت رکنی و اگر اول اوک
 ابتدا و ضرب در و اگر اول اوک تقفی
 و پیری و ایسه شعر قنخی تقفی معنی
 قافیه در شعر شول بنیدر که در مصرعده
 قافیه اولد لغتده و کجای کرد
 شوکت زنی اولان فاعله دیر که علم و
 صنفه بیان اولور و اصولی اولد
 بود در رباعی درت مصرع دیر لرایکی
 مصرعده یا اوچنده قافیه اولد لغتده
 یک بنیدر طغوز بنیه و ارجیه کایبانه
 دیر لرایکی مصرعده قافیه اولمیه رباعی
 درت گوشه لی دیکدر و اصطلاحده شول
 شوه دیر لرایکی مصرع درتده بکر لرایکی
 و شول درت مصرع دیر لرایکی هر بنده
 قافیه اولد و لایم طولنه هم عرضده
 او فاعله

دارد زمانه تنگ است از این زوایش **•** خرم دل کرد و انشستر اندر میان نو
نظیر بر کنه شوی وزنده و قافیه سنده شو سیکه دیر که انکسور
 قصه و نیکه **نقیضه** بر کنه شوی وزنده و قافیه سنده انکسور
 مکنه شو سیکه دیر **مثال** **اصل** شول کشیک کم انده مالی وار
 فقر وقت چکر اول خوش حالی **نقیضه** هر کشیک کم انده مالی وار
 کوکلی بغلور اکا بد حالی **و انکس** اولور که در اولن مصرعی دوزور
مثال **عکس** سغی کردم وقتی بهرا **•** بهر وقتی کردم سغی **مثال** دیگر
 کشته بچیا یا امسکین دکتارا **•** مسکین دکتارا کشته بچیا یا **مثال**
 دیگر فرمان نبری هرگز نبری زبانا **•** در ناگنی دلدار انکس در سان
موش لغته مزین دیر و اصطلاحده شول شوه دیر که بیکه نه
 اولنده یا اوزما سنده بر حرفی یحیی بر آدم آدمی **چیتقه** **مثال** **ترک**
 سر و قد کن بجلد سر و اشرون **•** لادیکه بوز و اطفا و تان بار
 طاعنه دوسر غمیدر بوجهر تن خیار **•** ای الفتاقت چو قدک یوجهر تن خیار
 نیلیم بن بکزد غمی دهک پسته **•** مرغ دل بیکل کی کور سا خیر دهن
 صد ترا اوزده ایله کلا ندر **•** طاعتش لولک لک کل کلا ندر
 فاله غایت ایو در چون العذر راستی
 ای سروری مصحف حسینی آید قده کلان
منته لغته از تنه دیر و اصطلاحده شول بیت دیر که هر کجا آید
مثال محبتی که زدم ای جبار اشقی **•** زیرا که فوکل در دونه در میان اشقی
 ساجا ندر **•** ساجا ندر

معنی شول بیت دیر که انده او کز انشستر لاقا حده ایله دگر **مثال**
اصل **نقیضه** **•** مصحفی آید قده نقش خطی کلا خیر اولور
نقیضه اولور که بر تنه نک صافی دکر اولور به ساسی مراد اول **مثال** **نقیضه**
 عجایب سیکه دیدم کز شریک دوم **•** از ان جبر عجایب تر بیایست **•** م
مطلع غلک اول تنیه دیر که بیکه قیوسی منزله سنده **•** در غلک غلک
 ادنی دکر اولور ان بیت دیر **ترجیح** **•** اندن صکره کل بیت دیر **•** شوک
 قتی حرف اوزده بنا اولور **•** اکا دیر بعضی تفصیل اشخده دکر اولور که کور
ردیف قافیه دن صکره کلن مکرر نقطه **•** دیر **مثال**
 تیغ مختدر سر اعدایه سلطان **•** منیع مختدر بر وریایه سلطان
 و بیکل کم ردیف عی شوره واقع دکر **•** اولور که بتی در شش
 ایدر اراج بخشده قافیه کتور لور و در بی بخشده اصل قافیه کتور
 شوک بناسی اول قافیه ایله در و بکا نظم منیع دخی **•** دیر **مثال** **فای**
 لطیف ناز گشت آن تن **•** چو جانست او جسم من
 خطا باشد دلاروشن **•** که اورا من بدن کورم
مثال **ترک** **•** به خون اولدن کورم **•** کلکون اولبد ریور لرم
 ترکیمن اولبد ریور لرم **•** لعلکله ای یاقوت لبه و سیمطه اونه دکر جانر
 کور مشکدر انکشی **•** نیشین **•** بیت **•** برآمد مرغ زار نوامی مرغ زار
 حدیث من ای نگار **•** بد لبه سی نگار **•** چوبیا داز خمار **•** دوی من نازم از
 رطل غمت جود خمار **•** مدام چو جود خمار **•** بدین اندر جود خمار **•** ندر که دوی

ردیف بیکه کور و فایه دیر
 حرف اولی و اولی و اولی
 و فایه دیر و فایه دیر
 و فایه دیر و فایه دیر

اعدایه و در بی قافیه
 سلطان صلفا
 و فایه دیر

باب فی الغنم

خلاصه کلام اولور که اجزاء شوکر
مکرر اوج نشه دلا ربکا اولور و
اول اوج نشه تک هم بری اکی
نوعدر که جله آتق در مسله

جو غلامی میرا علی امیر ارمین
 علی رضی الله عنه
 ویر بشیر
 استلا
 تفویض از سکاوند در بایرید
 نظام ریچون جللی و سکت نظام
 خون میریخ یا زنده استلا

حرف فاعلن وزنه تطعیع و لنور و هر حرفه تنوین نون ساکنه اعتبارش
 و ع و ضمه اوزانده اولان تنوینی نون صورتده یازار مثلاً فاعلن و نعا
 و مستفعلن نظرند و اولان تنویری نون شکله یازار اگر اعتبارش
 حرف اعتبارند غی ظاهر و سون چون **بکمل** کم و تد مجموع الیه سبب خفیفدن
 جز حال اولور اگر تد مجموعی سبب خفیف اوزنه مقدم طور سبب جز حال اولور
 بود و زنده **صبر** و فعولن و اگر تد مجموعی سبب خفیفدن نوخر طور سبب جز حال
 بود و زنده **کو** صبر فاعلن و بشن تد مجموع الیه سبب خفیفدن و یکین فاعل
 بشن جز حال اولور اگر تد مجموع الی خفیفدن مقدم طور سبب جز حال
 بودند **صبر** فاعلن اگر سبب خفیفدن و تد مجموع اوزنه مقدم طور سبب
 نوخر طور سبب جز حال اولور بودند **صبر** فاعلن اگر یکی خفیفدن
 مجموع اوزنه مقدم طور سبب جز حال اولور بودند **کو** صبر مستفعلن
 مجموعی فاعل صغیر اوزنه مقدم طور سبب جز حال اولور بودند **صبر**
 فاعلن و اگر تد مجموعی فاعل صغیر و نوخر طور سبب جز حال اولور
صبر مستفعلن الی خفیفدن و بر و تد موقوف بر جز حال اولور
 اگر یکی سبب خفیف بر و تد موقوف اوزنه مقدم طور سبب وزنده
صبر بر و مفعولات و تبیین فاصله گیری اجزای سالد
 کلمه متفرقاته معلوم اولان مثلاً اگر مستفعلن نجول اولان
 انکی سینه فعلن مقرر که فاصله گیری در هر گاه که فاعلن نجول
 اولان فعلن تن فالور که سبب ثقیل بول نور

مکتبہ اسلامیہ

توضیح بر دو موقوفه مذکور
در حقیقت بقیار
تحتی در جای دیگر

بجوده ای سبب خفا و اوستاده
بودند موقوف اغیب و یقین
و فی جبهه در
استاد

او بیخبر از این خبر است و بداند که
و فواصل آن مکتوب اول و در دیدگاه
از آن است که در شرف غایت جامد
است

[illegible]

مقاله اولی در بیانده در بوینیه
امدی بکل کم اون مقوز بجز سالم در و سالم اکادیر که مرکز اجافه اصلاینه تغییر

کتاب مزاج سالم

بنج تو تم آید خوش کلس آوازده دیر او عجم فاضلری بک بنج آید ابتدا
ایده کلس در دیر او بک بنج دیر او تم اتد کلس ایچون

مثالی فارسی

نفع عین نفع عین نفع عین
بیکسیر قطعه را یاد و بکسر فیروز از

مقالہ نثر کے

کل المدققی فی خواص التیاب علم منیر رفیع
نفاعین منافعین فاعیلین منجینین

بحسب رغبہ سالم

رفعت منوع شعور دیر لرو پو غره رفزدیر علت بو کای حق لاق اولاد

مثال فارسی

بکار جزا اگر تمام ارکان بخواسی در سخن
می هیچ شکست قطیع و اگر برکت زین گویند
متفعّلین متفعّلین متفعّلین متفعّلین
هر روز بخت نوشود از گزاف و سرفراز گوی

مثال نمبر کے

نستیایم رم یوزگی کیونه کل بقین
ایتمز لیک اکر آینه آلوب رقیین
مستعملن مستعملن مستعملن
سالم بر خاشود در عالم البقین عین

و عیب کا ملکہ نہ ہو کہ وہ عیب
ابتداء میں ہو یا بعد میں
ظہور ہو

مکتبہ اشرفیہ
بازار اونیورسٹی
لاہور

عکس بر روی عالم

ملک دیر و بوجہ رمل دیوید الی خفیف اور تسندہ بروقت جمع فرمائے کہ ایک

مثال فارسی

نام و نسیم حکم و ذکر جمیع و جانم شد بخیا
روز و شب تن در دعا می دهم و نسیم
علا تین و علا تین و علا تین و علا تین
شاد باشی مغر اولاد عثمان تو را

مثال ترقی کے

مال و مکمل اسم در رسم آورد و یو کلیده
یا علالتن فاعلالتن فاعلالتن فاعلالتن
ضمعه بنی عشق ایچیده بیجا ویریز کار
بودر بجز میل سالم بونی طوسن دلارا

و منسوخ عالم

منسوخ اقبی معانسه در و بوزکره منسوخ و دیدار ساجاری اول و دوم

مثالی فارسی

در غم تو جان سپرد عاشق زرق و زبر
ای صنم کلفدار کام دل من بر آرز
منقعلن فاعلات منقعلن فاعلات
بهر مکن تو خجاست ازین آن شهر یار

وچمنسنگ بر وزنی داغ بود در شمال تر سکه

فعل ماضی است و نه هوای توبه در جائید
قدم یوحید که هوس ایوه ای یو
فعل مضارع است و نه هوای توبه در جائید
فعل مضارع است و نه هوای توبه در جائید

و. س. ر. م. س. م.

میرج ایوجی مفاسنه در که لفظ میرج فعیل بخف الفاعل درونجو
میرج دیدیل لفظ مذعرت اولدو غنچون مثال فارسی

بحر بعیت خوش و دلگشایی
مفعول مفعول فاعلات
و بحر عجب پروزی و فی بود در مثال ترک
قویا ایا رشک قبر بر کرد فی خسته
مستغفل مستغفل مستغفل
و بحر عجب دیو بر بوکا که صغار سید
و بحر عجب دیو بر بوکا که صغار سید
و بحر عجب دیو بر بوکا که صغار سید
و بحر عجب دیو بر بوکا که صغار سید

و مصنف ربع سالہ

مضارع مشابہ غماضہ در بنو کہ مضارع دیدیلز کر مر مشابہ اولو دیدیلز

مشال غابر ہے

کران طرزه هست مشک یا چون نداد
مفاعیل فاعلات مفاعیل فاعلات
بحر قنقش اسم مفعول صیغی درزه کلر دش معنای نه در و نه در نه
و دید یکراخت اسنده انتظام تلفظ بولند و یخچون مثال ترکی
طولی قدویده ملک لوس پرری
مفعول مفعول مفعول متغایز
بحر خجست سالم محبت اسم مفعول صیغی درزه کلر دش معنای نه در و نه در نه
و دید یکراخت که جز کسلوب غیر اول و یخچون مثال ترکی

چندین مکدر اولان و
ایچن قنقل ایچن کلدن و
ایچن قنقل ایچن کلدن و
ایچن قنقل ایچن کلدن و

جامه مرقه خون بر دایه اتی سیمین
سن جو چکا افزا اندن توین سون
مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل
مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل
بجز مقاربات نام مقاربات نام
و بود مقاربات دیدید بیک الفاظند مقاربات اول و چون
مثال ترکیب

مقالہ ترکی

دل آدمی خاکی عشق عشق غرق
بلور بر بومرنگ دل اهلنده آن

بحر متدارک عالم

مذاکره نام فی علی صغیری از زره تیشچی معناسنه در و بوجوه مذاکره
و دیدار بیتیک الفاطمی بر برینه لاختی و ملاصق اولدی و چون مثال **کر**
بجای کلک کر سروری قولکر
فاطمی فی علی فی علی فی علی
مهری و لکر رهبری بولکر
ای قوتی کر نیک فی شعی بلیکر

جو مدد بالم

مدید فیصل یعنی المفعول در و بوجوه مدید و دید یکصد و یک چکامه و یکون و فیض

مشال ترہ کے

سا قبا طوبی جانز کورین بر ایچلم
کا علانین خا علانین علانین علانین

حکومتیں سالم

طویل فعیل بحضہ الفاعل وروبوکہ طویل دیدیر اوزون اولدو غنچون

مثال ترکی
 امیر محمود ورنده سلطان دوانند اشکینه چاکر صد ترا خاقانند
 فاعول مفاعیلین فاعول مفاعیلین سکا دیدیم سکا مصطفی ابین
بحر بسیط سالم
 بسیط فاعیل یعنی المفعول در و بوجوه بسیط دیدیم خفیل بسیط
 اول و پنجون اخرا شک هر رنده **مثال ترکی**
 عاشق زو بیک فرمانده جان عشقه مریدا و لشتر بنده و هم را یوز
 مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن حاله یوز کرچه برستقبل ماضی یوز
بحر وافر سالم
 اصله بونک اخرا سی درت مفاعیلن در و بوجوه وافر دیدیم خفیل
 حاکم وافر اول و پنجون و بوجوه علی شعور واقع اول و بوجوه سند غیر
مثال ترکی
 تنها دلکس سبکین بود و خوش او پر دل و عشقه جانی نکر سید خوش
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن بوجوه علی بوجوه شرفانی خوش
بحر کامل سالم
 بوجوه کامل دیدیم ضرب جهندن کامل اول و پنجون **مثال ترکی**
 نظر اید یکجک بوجا که کوز کسب زو بونک باین اید بزم دل جا صفا زو بونک
 متعالم متعالم متعالم متعالم بوجا که کامل او نور کسب کسب
بحر جدید سالم

مقدیمیک بعض کور اصلیه یی اون بش و بعضی اون آتی دیوب نامچین
 بعض کور دخی ایجا دیوب اون طقوز فکشر در جدید انور وند
مثالی ترکی
 اول حبیبکم فاعلی یوز سو مکلن بی وفا کج چون جفا سی حق بوجکلن
 فاعلاتن فاعلاتن مستفعلن اور فریه قاشی با سی حق بوجکلن
بحر متعالم بودخی انور وند کر متافون ایجا دایلد یلد **مثالی ترکی**
 منور و بجان یوزی کون یوز کمن بهت اولش قو عالم خواب کون
 مفاعیلن مفاعیلن فاعلاتن صبی لیل دایلد کون وند کون
بحر سافر سالم بوجله بوردن متاخر در **مثالی ترکی**
 آنکو آج جهان یوزین متوقیلن زلفکی چوز سحر بیلین معطر قل
 فاعلاتن مفاعیلن مفاعیلن کل بر وکل رتیبک مکر قل
 چون او طقوز بوسا ملری بیان خلق شدن کیر و بوج غیر سالک استیالو
 شایع اولندی بیان قلام و بونکر موفقی ابوا ایهیه ووقع او نور کیر
 موقوفه که متوقعات اندن حامل اولور و اول تغییر باغت اولور
حیف علل و از دیدیم اسبابه ووقع اولور و حیف و او ماده و هو الیه و اولور
 و بونکر او ایضا به بر حاله و نور و فضل عجم فکشره و نور و نور و نور
 و کرا و نور و نور و نور و نور و نور و نور و نور و نور و نور و نور
 و حد و صل و خیل و شعیب و افکار و قطف و حذف و شکل و بزم و زل و بتر

بونده انت زنده دار در کون و غیبه ساله
 مکتوبه ان شحال اولور و اولور و اولور

از ارجیف از ارجیف از ارجیف
 و از ارجیف و از ارجیف و از ارجیف

علا و از ارجیف
 بونده و از ارجیف و از ارجیف
 و از ارجیف و از ارجیف و از ارجیف

مکتوبه

کتابخانه

[illegible]

نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر لوقی علای اولور و فعلین دن نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر
فعل اولور بونلر که هر بیرینه **فعل** دیر **تر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر مستعمل اولور و فعل اولانیکه ییه قوز و فاعلی دن نون
دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر زغال قوز و فعلین اولانیکه هر بیرینه قوز بونلر که هر بیرینه
فعل دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر زغال قوز و فعلین اولانیکه هر بیرینه قوز بونلر که هر بیرینه
نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر زغال قوز و فعلین اولانیکه هر بیرینه قوز بونلر که هر بیرینه
نون دوشتر و ما قبلین ساکن ایدر زغال قوز و فعلین اولانیکه هر بیرینه قوز بونلر که هر بیرینه
ما قبلین حرکت اوزنده باقی قالور بونلر که هر بیرینه **فعل** دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
انکه دیر لرو اصطلاحده اولور که مفعولات دن تا ساکنه دوشتر مفعولات اولور
انیکه ییه قوز بونلر که هر بیرینه **فعل** دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
مفعولات که تا متحرک ایدر در ساکن قلمنه بونلر **فعل** دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
و اصطلاحده اولور که مستعمل دن و نون مجموع دوشتر مستعمل اولور فعلین انکته ییه
قوز و فاعل دن و نون مجموع دوشتر و فاعل انیکه ییه قوز و متفاعلی دن و نون مجموع
متفاعله فعلین انیکه ییه قوز بونلر که هر بیرینه **فعل** دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
اولور که فاعل اتندن خبیثه یا غیر دوشتر و نون مجموع قطع اولور یعنی الفی دوشتر و فاعل
که لام در ساکن اولوب فاعل اولور فعل انیکه ییه قوز و مفعولات دن و نون و قوز
مفعول اولور فعلین انیکه ییه قوز بونلر که هر بیرینه **فعل** دیر **لر** **فعل** لغته مکرر و اصطلاحده مستعمل دن
المفعول **فعل** دیر لرو اصطلاحده اولور که فاعل اتندن چو فاعلی ساکنه دوشتر و فاعل
اولور مستعمل دن سین و فاعل ساکنه دوشتر و مستعمل فاعل فعلین انیکه ییه قوز

مجلس فیضی بنی سین محلہ اعلیٰ دربار
قلم فیضی بنی سین اراکین محکمہ
مجلس فیضی بنی سین

فاصلات نامہ حسن غنی
رضی و قد ندر
رحمہ

واصطلاحاً اوله که شول جز که آخری و توجیه اولانکه از زنده بر خور و شول
 الف زیاده ایدر او بگوشتفعیل و فاعلین ده و متفاعله اوله که متفعلا
 فاعلان و متفاعله اوله و بولور و بولورک هر برینه نال ویر قریب لغتده انکه
 اوز تفعیل ویر و اصطلاحاً اوله که شول جز که آخری و توجیه اولانکه اوله که وف
 زیاده ایدر او بگوشتفعیل و متفعلا تین اوله که بولور و بولورک اوله که
 بر جو که اصله فاعلین در انکه اتی فرعی وارد در بری فاعلین در ضم لامه تونینین
 بر فاعل در سکون لامه بری فاعلین در بر فعل در سکون عین و ضم لامه
 ایدر بر فعل در فاعلین و عینک فاعلین و لامه سکونید بری فع و در و بر جو
 اصله که فاعلین در انکه اتی فرعی وارد در فاعلین در فاعلین و عینک
 کسره سیل بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید و بر جو اصله که
 متفعلا در انکه اون بر فرعی وارد در فاعلین در و بر جو اصله که
 فاعل در ضم لامه ایدر تونینین بری متفعلا در ضم لامه تونینین فاعلین در
 بری فاعلین در بری متفعلا در بری متفعلا در بری فاعلین در فاعلین و عینک
 و لامه فاعلین سیل و بر جو اصله که فاعلین در انکه اتی فرعی وارد در بری فاعلین
 بر فاعلین در لامه سکونید بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین
 در لامه سکونید تونینین بری فاعلین در لامه سکونید ایدر و بر جو اصله که فاعلین
 انکه اون بر فرعی وارد در فاعلین در فاعلین و عینک سکونید و بر جو اصله که
 فاعلین تونینین بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید و لامه سکونید تونینین
 بری فاعلین در بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین

فانک

فانک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 فاعلین در بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک
 و عینک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 وارد در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در ضم لامه تونینین
 بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین
 ضم لامه ایدر و بر جو اصله که متفاعله در انکه اون بش فرعی وارد در بری فاعلین
 بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در فاعلین و عینک
 کسره سیل بری فاعلین در بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید
 بولورک تونینین بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در
 فانک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک
 و بر جو اصله که متفعلا در انکه اون بر فرعی وارد در بری فاعلین
 در فانک فاعلین سیل بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 و فانک فاعلین سیل بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین
 در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین در بری فاعلین
 بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک
 سکونید و چون فاعلین احوال بیاقلند شدن کور و تونینین و لامه سکونید و تونینین
 بحر غیر سالمی بیان قلام بحر رنج بحر و متوازن
 طیکدر ای بری بیکر ملک منظره بهره زمین شنه زمان پرور

فانک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 فانک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری

فانک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری
 فانک فاعلین و عینک سکونید بری فاعلین در فاعلین و عینک سکونید بری

مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
ای یکی کو ز کوه حوری جا سزده زهره	و مرتین بر جرم مطوی مرتین
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
و دیگران حاله جان و کوکل فدای در	جان و کوکل فدای در دیگران حاله
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
لعل لعل شربتین حور شرم	نقل و مل و شند و شکر دید یل
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
او غریلی زلفه جانان نسیم	مشک خوش ایلد طودی جهان
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
حشاکه نندن روشن جهان سر سبز	لعلک میندن سرخوش روح روان
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
لعل لعل آب حیات چینه سید زان	مردیه اولد حیات خسته اولد زان
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
قنده سن ای مرد عشق کلبر و کلر	ذوق ایدر لم راج صاف اولد زان
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
صفا و صفا فدای جان و تن دنی	جسته بگر که قول شه جان و تن دنی
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
فا حشک سله می به سرور و دیا	لعلک عیسی می یا روح روان
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین

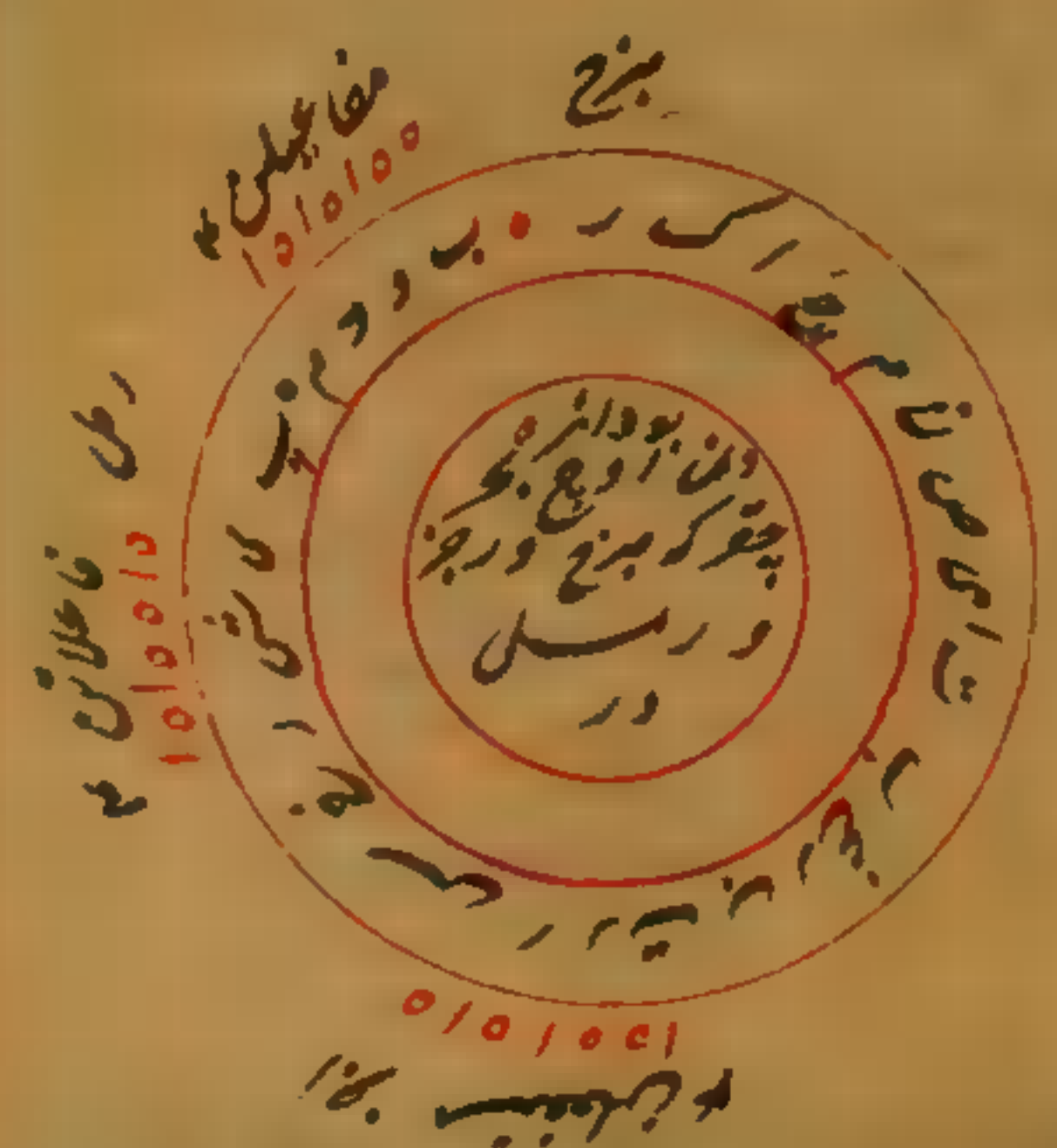
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
کشته طعن ایدر یوزک نوری	سکه بکزر بولنم ای حوری
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
جاکلکدن ای ملک و جهان روشن	کنش مبین یا قمر به ای دلم
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
معا عیلم فاعلان مفعولین	و صکلدن ایر و نوشده بکلم
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
یوزک کتا بنده بگلک حرفه نقطه در	زلفه کله کر بگلک تشکایت بیت
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
سوره الممتی در بویک ای دوست	حورالعین سخن جاکلک فردی
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
رفع قلعه زلفی یوزندن کار	کندی بولت اولدی کنش اسکار
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
شول حسینده لاکو لرم کوزار خوب یوز	کوز نورن ایدر زیاده وجه س
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
یکانک الشی نور چرخ جل جلال	جاکلک ایتی معنی حسن و لطف و کمال
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
سرورم محترم احمد مم	موسم محرم هم دم
مفعول مفعول مفعول مفعول	مرتین بر جرم مطوی مرتین
یوزک کتا بنده بگلک حرفه نقطه در	سکا شتری بر جیس و نا امید

فعلی مفاعیلن فعلان
 عالم آرا طلعتک ای قریح
 فاعلاتن فاعلن فاعلاتن
 مهر سادت توئی شاه سلام علیک
 متفعّلن فاعلن متفعّلن فاعلاتن
 وصالی را نمی طلبم ذکر چه کنم
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 بکمال تونه مقابلم من ناقص
 متفاعیلن متفاعیلن متفاعیلن
 بنگ شریقی بیچاره ام در
 فعلاتن فعلاتن مفاعیلن
 جبینم زده و فاقیسم در
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 ای اهل لبیک راج روح بخش
 مفعول مفاعیلن فاعلاتن
 دل و جانم بچین قلیسم بکا وفا
 فعلاتن مفاعیلن مفاعیلن
 و بکل که بکوری آتی دانه ده کتور منکر در بر لب بریند اجناسی که کتورده و
 اولی که بکوری بر دانه ده جمع التشر در و بر مصرای دانه بچیده و دونه

دانه

یازده دانه مک عشره سده محک و سکنه افحات التشر در سکه التشر
 بودید در سکه التشر بویل در اوچین تکلیک اجزا ایوب تقدیم و نایب
 آنکه بر مصلح بر نیچه بودن اولی میسر اولوزنگم دانه متعلقه
 بکریج در که درت مفاعیلن در چون مستفعّلن دلیله تقدیم و نایب
 عیلن مفاعیلن در وزن مستفعّلن اولوزنگم مستفعّلن بکریج در چون
 دلیله تقدیم و نایب ایوب لی مفاعیلن دیر لوزنگم فاعلاتن اولوزنگم
 بکرمل دواول دانه لوزنگم که بخرم استادری بود و جمل ترتیب ایوب
 تحویر التشر اولوزنگم دانه مک آتی متعلقه در اجزائش التشر ایچون که
 سبانی در بود اولوزنگم ایچ بود در مصلح بودیم پیش خاست بر غبت ایچ

بومصلح و جمل سطر ایچون بکریج و زنی اولوز تقطیع بود در بودیم لی عیلن

۱۰۱۰

شش خسارت **پیش از برخت ای چنان** صنم چاکر **ز غافلین** چمن بود مصراع **شویلم**
 اوقند **به پیش خسارت** بود چاکر **برخت ای صنم** بحر خود زنی اولور که
 تقطیع بود **به پیش رخ مستغفل سارت** بود **مستغفل** چاکر **برخ مستغفل** ای صنم
مستغفل چمن بود مصراع **بویله اوقند** **پیش خسارت** بود **ای صنم** چاکر
 بحر دل فزنی اولور که **تقطیع** بود که **پیش رخا غافل** زنی بود **غافل**
 ای صنم **چا غافل** **تگر برخت** **غافل** **ز کینج دانه** **یک** **کدی** **مستغفل** **ز غافل** **ای صنم**
 ایچون که **مستغفل** **در سابعی** اولور که **و بعضی** **مستغفل** **ای صنم** **چاکر**
 یازمونی **مشهور** **اولور** **مصلح** **تویی** **به** **ما** **باطلف** **نظر** **تویی** **شده** **ما** **بفضل** **شده**

٥٠

جی

فَاعِلٌ

مَفْعُولٌ

وَنَافِعٌ

مَفْعُولٌ

[illegible][illegible]

در رویدن اول اولان حرکت توجیه در حرکت روی مجری در حرکت اول
نفاذ در توجیه ده اوج حرف و اوج حرکت و در هر حرکت که حرف اوید نکره
کلور که بر کنگ زیاده اکانفا ویر او اول حرف که خروج نکره کلور بر دیگر
دست خوان می بود در دلبست و در خورست بکی بونده را روید یک اول سین و اوج
فرید رویدن اول کلن حرکت توجیه حرکت روی مجری و حرکت محل نفاذ در توجیه ده دست
حرف و اوج حرکت و در اولان که فرید نکره کلور زیاده در اولان از حرکت بر روید یک کنگ
او کی سین و بر کنگ سین و صلا فراد و در ویم فرید در کنگ مانده در رویدن اولان
حرکت توجیه در روی حرکت مجید رواند نکره اولان حرکت نفاذ در بونده بش حرف و اوج
حرکت و در مثال فایده مجیدیت چه بوی تو آرد نیم حرف فزایش کند دل را جان و
بونده را روید رواندن اول اولان حرکت توجیه در پس توجیه در حرف و حرکت
و در مثال فایده مردنه که الف اولانیک که بنوشم اصل دبر جام کردیم جهان بیشتر
بونده ویم روید الف روی در در دفن اول اولان حرکت خود در بونده یکی
و بر حرکت و در مثال فایده مردنه که او اولانیک ای که بنوشم روی تو حور
با چشم بد از مثال تو دور بونده را روید روی و در دفن اول اولان
حرکت خود در بونده فایده یکی حرف و بر حرکت و در مثال فایده مردنه که ایله اولان
ای بت را ملک خوبی دز کیس حسن حسن تو مر خوشه چین بونده نون
روید ریادف در حرکت که در دفن اولان خود در بونده یکی حرف و حرکت
و در مثال فایده مقبده بیت ی وحید ارشوی ز عالم خود بنوداندر زمانه
مثل تو مر بونده دال روی در وراقید در و اول حرکت که قید در

1991

20

اول در حذو در پس بونده فافیه الی حرف و بر حرکت در مثال قافیه که را
 اصلی و ردیف زاید اید **اولا بیت** چون دل غم عشق ندی آودا در جات
 تخم در او کاشت بونده روی نادر و الف ردیف اصلی در و شین ردیف
 زاید در ردیف اول اولان حرکت حذو در پس بونده فافیه ده با وج حرف
 و بر حرکت وار در مثال قافیه که وصل **اولا بیت** نامه پیغام تو آود
 نسیم بجوی میکند دقتش خسته دلم جان پیری بونده راروی
 در و یا وصل در و اول حرکت که رویدن اول در توجیه در و کند
 روی مجید در پس بونده الی حرف و الی حرکت وار در مثال قافیه که وصل
 اید و فخل **اولا بیت** مگر که در عشق صاحب قیامت در صف اهل غمی
 بونده ایم روید رو شین وصل در و تا خروج در و حرکت که رویدن اول
 توجیه در و حرکت روی بجوی در پس بونده فافیه با وج حرف و الی حرکت
 مثال قافیه که وصل و خروج و مزید اید در **بیت** چو بر روی برگشتن
 چو من هر سوزناران بلبشتش بونده لام روی در و شین وصل تا خروج
 و شین مزید در و حرکت که رویدن اول در توجیه در و حرکت روی مجید
 که روید مضمره نفاذ در پس بونده فافیه ده درت حرف و با وج حرکت وار
 فافیه که وصل و خروج و مزید و نادر اید **اولا بیت** که گشت بند چاکر گشت
 بونده روی را در و شین وصل در و نادر اول خروج و مع مزید و نادر فافیه
 و رویدن اول اول حرکت توجیه در و حرکت روی بجوی در و روید حرکت
 نفاذ در و فافیه ده بش حرف و با وج حرکت وار در مثال قافیه که وصل اید

نظم و بیدن **مثالے**
 جلالت یا خیر الملوک ساعیا علی منہر الجہ الموثل خاطر
 علی خطبہ انشکرا سبک دفع وللمختار العذر استیغاث خاطر
 برادر عالم شکم و نظم فارسی **مثالے**
 بشتی محراب عین خطا بود بشتی محراب عین خطا بود
 بختی یوقر و وہ بیان اولم تذرا قس من بیان امیدم بختی **نام**
 شرع بیدن **مثالی** زایر السلطان الجایر کز ایرالیت الزائر و شرع فارسی
مثالی چندان بجزریت زیان دارد چندان بجزریت زیان دارد
 نظم و بیدن **مثالے**
 بسیف الدولہ اتست امور رانیا ہا مبدوۃ النظام
 سہی و حی سنہ سام و حام فلیس کشتہ سام و حام
 نظم فارسی **مثالے**
 ای چراغ مہم تبان خطا دور بودن ز روی ت خطا
 بختی نص و صفت اولو کہ کوکتہ مغایر اولان حدیث شریفین
مثالے اللہ تحت خلقی فحس خلقی و شرع بیدن **مثالے**
 جتہ البرود جتہ البرود و شرع فارسی **مثالے** ای بلا کریدہ و اکشت کریدہ
 نظم و بیدن **مثالے**
 مولانا کمال الدین مجید اشم و منصب عال و عوۃ
 بخت جوارہ زہر المعالے کتب کثیر لہ ارعشرہ

شکریہ لکھنوی بادشاہ
 خیر الدین سیاحی اولو
 خالدہ فیلی اولو قنبر
 او شند خطبہ
 او قنبر در
 بکریہ

بختی یوقر و وہ بیان
 اولم تذرا قس من بیان
 امیدم بختی
 بختی یوقر و وہ بیان
 اولم تذرا قس من بیان
 امیدم بختی

مولانا کمال الدین مجید
 اشم و منصب عال و عوۃ
 بخت جوارہ زہر المعالے
 کتب کثیر لہ ارعشرہ

نام شام
 انکر تو کفر تو کفر تو کفر
 او شنگی مہلا
 و نظم

نظم فارسی **مثالے**
 براسب سعادت سواری و دار • بدست اندرون از سعادت سواری
 مثال فارسی **دیکر**
 دہانت بود دبع یا قوت و ہمت • بسی در کنون دران دبع و ہمت
 بختی زاید و صفت اولو کہ کارنگ آفرندہ زیادہ اولو کہ بختی متذیل
 و شرع بیدن **مثالے** موی سیاه ترا ز شب شبہ
 نظم و بیدن **مثالے**
 قدیمہ من خل موافق موافق • ومن صاحبانی مصافق مصافق
 نظم فارسی **مثالے**
 بت عین آب حیانت و دل • سہی دار دای از ان چشمہ چشم
 بختی کبیر کبیرہ اولو اندر شرع بیدن **مثالے** ان علت دولت او غاد
 فصیح اندراج او غاد و شرع فارسی **مثالے** من در جہان تازندہ ام در راہ
 مروت تازندہ ام نظم و بیدن **مثالے**
 جہت ہدی کلم سوار کا • ولم اقصد بہ احد اسوار کا
 نظم فارسی **مثالے**
 زہی مہر رخت را کرم بازار • من از زردہ را از لطف بازار
 بختی مکر اولو کہ تکرار اولو و لفظ اولوہ خوف زاید اولو حدیث
 شرع بیدن **مثالی** من طلب و جد وجد و شرع بیدن **مثالے**

بختی یوقر و وہ بیان

بختی یوقر و وہ بیان

بختی یوقر و وہ بیان

بختی یوقر و وہ بیان

اینکه بسبیل علم و حکمت و عدالت
ایستادگی نمود که پیش از این بود اولی
پندار اولی و بعد از آن زیاد

بدرست و بی غلطی
از کتب معتبره

و هدایتها الصراط المستقیم و شرع بیدن **مثال** قد اتسع المجال بعد النضج
و اتجده التملح **مثال** و اوله که کلامه لرحوف رویده متفق اولاما و زنده
و عدد و حده مخالف لولا قرآن مجید **مثال** ما کلم لا ترجون به قارا و قد
خلقکم اطوارا و شرع بیدن **مثال** جناب خط الرجال و نیم الامال و شرع بیدن **مثال**
فلانرا کرم بسیارست و هنری پیشمار بیان **المطلوبات** بگوئی اقسامی چو قدر
اما مشهور اولند در تذکره **مطلوبات** کلامی که بعضی در وقت تقدیم و یا غیر اولند
حدیث شریفین **مثال** اللهم استر عوراتنا و امن رو عاتنا
نظم عربی **مثال**
فعمدی خصب زواید و عمدی رقی و زاد
نظم فارسی **مثال**
از ان جاد و دانه دو چشم سیاه و دلم جاودانه هدیل غنات
مطلوبات کل کلام که جمیع و حده تقدیم و یا غیر اولان شرع بیدن **مثال**
کنه بر جناح رجب و شرع بیدن **مثال** یارب ما ارام ده در قیامت
قلب تش **نظم عربی** **مثال**
حسامک لا اجاب نوح و رکابک لا اعدا حتف
نظم فارسی **مثال**
بیرک سیات بیک چاک و زما و هر چه بگوید ظریف گوید و زیبا
هست کریم و انیس در شناسی و دود بخون باز کون میرک سیبا
مطلوبات **مثال** همان قلب کل در الا بوقدر و ارکه اول و اخرون اولون

دفع

بدرست و بی غلطی
از کتب معتبره

نظم عربی **مثال**
ساقی هذا الشاء الحین الما یلین **مثال** سارقی القوم فالتهم علینا جیل اس
نظم فارسی **مثال**
ماز کرمی کند بنام زمان و رای من ان بود که خواهد یار
مطلوبات **مثال** اوله که یقودون اشغبه لوقنور سه اشغدون یوقرو
اوله او قننه قران غلیظین **مثال** کل نه فلک و فی رجب یکبر و شرع بیدن **مثال**
ساکت کاشی و شرع بیدن **مثال** دارم همه مراد و موعود قلبه دند و غنک
شکر نبر از وی وزارت برکش **مثال** شوهره ببلبل بلب هر موش
و عام بیت قلب اولند و غنک **نظم عربی** **مثال**
از انهن نادمت لیل لحو و اهل لیلین مدان بخارا
نظم فارسی **مثال**
راشم درمان دردم گرم یار و رای مرکم در دما دم شمار
مطلوبات **مثال** و اوله که نفع اول اوله که لفظ اول بعینه مذکور اول
و اوله که مخاسی داد اولان شرع بیدن **مثال** الحیلة ترک الحیل
مثال و یکم القتل انفی للقتل و شرع بیدن **مثال** کومر شناسی اندو کومر
نظم عربی **مثال**
سکران سکرهوی و سکر ماته و انی یفییق فتی فیه سکران
نظم فارسی **مثال**
حسامی رساندین بوی دوست که باداد و صد آخرین با صبا

از کتب معتبره
بدرست و بی غلطی

بدرست و بی غلطی
از کتب معتبره

بدرست و بی غلطی
از کتب معتبره

نوع ثانی اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اما معنی مغایر اول اول
 تجنیس مدثر بیدن مثالی کافر النور کا کافر و ثمر فارسیدن مثال
 دریافت داد داد و نظم بیدن مثال
 یسار من سحیرنا المنا یا و یعنی من عطیتها الیسار
 و نظم فارسیدن مثال
 باز غم مرغ دلم شکار کرد باشد که حق رها ندش از خجک باز
 نوع ثالث اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اول اولی معنی داد اول
 اما لفظ اول معراج اولد اولد اولیه و نظم بیدن مثال
 اما ای قیوم فانیها نوسه بجوار قبرک و الدیار قبور
 نوع سابع و نظم فارسیدن مثال
 کرچه درد دل بخار زهر و فانیست می ندانم که تو باند چه داری دل
 نوع رابع اولد که نوع ثالث کی اول اما اولی معنی داد اول اولی معنی داد اول
 و نظم بیدن مثال غم
 و اذا البلال بل افصح بلغا تھا فانف البلال بل باخشا بلال کنده
 و نظم فارسیدن مثال
 کربا بده داد من از فلک چوایز و ترا هر چه بایست داد
 نوع ششم اولد که معراج اولد و اخونده اولان لفظ اصلده و معبده
 متقاولا را معبده و متفاوت اولد و بود یکی قسم بری اولد که لفظ
 صدرده بر لفظ بخوده اولد بر قسم اولد که بر لفظ شوده بر لفظ بخوده اولد

عظمی

غیظدن اولد که مثالی استغفروا ربکم انما کان غفارا
 و نظم بیدن مثال
 و هت عذاتک کما کبرت و اما کان من شانها ان تهی
 و نظم فارسیدن مثال
 بیازدی مرابی هیچ محبت و من مرکز ترا بودت آزار
 و توان مجیدن قسم ناینگ مثالی و لقد استغنی برسل من قبلک فانی باک
 عواضم ما کانا بیهتزون و وحدت شر بیدن مثال من مقت نفع
 اغداه تعانه مقته و نظم بیدن مثالی مثال
 و اما ان شبت من کبر و ککن لقیث من الاجته ما اشا با
 و نظم فارسیدن مثال
 امیر اگر مرا معزول کردی سر انجام همه عقال غلست
 نوع سابع اولد که اولد و اخونده کلن لفظ اصلده بر لفظدن مشتق
 اولیوب معنده مختلف اولد بودنی یکی قسم رزان غیظدن اولد که مثالی
 قال انی لعلمک من الغالین و نظم بیدن مثال
 ضرایب ابد عهده فی السحاح قن بدک منیضا ضریبا
 و نظم فارسیدن مثال
 عالم از عشق ان صنم شب روز و نیک از ناله کشته ام چون بل
 و توان مجیدن قسم ناینگ مثالی فادس فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانک
 ان کنست من الظالمین و نظم بیدن مثال

نوع اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اما معنی مغایر اول اول

نوع ثانی اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اما معنی مغایر اول اول

نوع ثالث اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اما معنی مغایر اول اول

نوع سابع اولد که لفظ اول بعینه مذکور اول اما معنی مغایر اول اول

بنی اول عورتی چنگر نشین
یعنی آنک ایستادن و رفت
الانجین اول عورت جو
ایک بنی عورت بد الاخبر
یعنی بنی عورت بد الاخبر
اسلام

اسلامی اصول و عقائد کے بارے میں ایک
فلاحی کتب خانہ کے لیے ایک
پیشہ ورانہ اور مستند
وقت پرست اور مستند

و بعد از این در کوه دودی ایستاد
از تن او دود بیجا و اورد

卷之四

Handwritten signature in Urdu script, likely belonging to the author or a collector.

مفتی محمد رفیع الدین صاحب
جامعہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند

و نظم فارسیدن **مثالی**
 بیاض و زلف در آفرینش **مثالی** ز ذوق و شوق جفا را دلم و فدا را
استعاره اولد که لفظدن معنای تحقیق در اولیوب بیاضی بجاری مراد و لا
 قران غیظدن **مثالی** و اخض لها جاح الذل من الرحمة و حدیث شریفین
 انقصة نامة لعن ارم من اقیظها و شرع بیدن **مثالی** این ختمه بجهت الیه
 امعاء و اقیظ لیه افلا ذکیر و نقتلها محظها و الطعمه تنهت و امطرت لرجودا
 سال من شعابها و در وقت فی محافها نقص منها مصا و نقص منها قیضا و جانب غمها
 و منصفها و ما ابتک قدامه الا کذلک ایا الناس قالوا این رهکار در نشر
 فارسیدن **مثالی** همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و نظم عیدین **مثالی**
 و من العجائب ان بیض سیوفنا **مثالی** تکرار النایا السود و هی دگر
 و نظم فارسیدن **مثالی**
 دست امید بنده به امان وصل دوست **مثالی** مشکل رسد چو دیده بختم بجواب
و آقا انظر اولد که بری برین معانی اولان لفظ کتوره که کل و بیلن کسه
 و نظم عیدین **مثالی**
 لها الفوارس لورایت موافق **مثالی** و الخیل من تحت الفوارس تحط
 لغوات نهما تخطید الوسخ **مثالی** و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

استعاره که معنای تحقیق در اولیوب بیاضی بجاری مراد و لا
 قران غیظدن معنای تحقیق در اولیوب بیاضی بجاری مراد و لا
 انقصة نامة لعن ارم من اقیظها و شرع بیدن این ختمه بجهت الیه
 امعاء و اقیظ لیه افلا ذکیر و نقتلها محظها و الطعمه تنهت و امطرت لرجودا
 سال من شعابها و در وقت فی محافها نقص منها مصا و نقص منها قیضا و جانب غمها
 و منصفها و ما ابتک قدامه الا کذلک ایا الناس قالوا این رهکار در نشر
 فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

و نظم فارسیدن **مثالی**
 سون و کل ارغوان و لاله را کشت **مثالی** هر ماه طلق و از روزان شد شتر
 اولد که شمع مد و حکم معشوقه و صفی قیلین کر ایدوب برن ذری ذکر ایدوب
 و نظم عیدین **مثالی**
 عمر الحد و الاقا در سج **مثالی** اقل من عمر یحیی اذا و هب
 مصرع اولد کال شجاعت و ثانیه فرط سخاوت ایلد و صف ایدوب
 و نظم فارسیدن **مثالی**
 ان کس بد تیغ تو بجان عدو **مثالی** که کس بد جود بجدن مال
تتمل الضمیر بوقروده بیان اولنشد و بوکا ذوالوجهین دیرار
 و نظم عیدین **مثالی**
 فاطی عمر و ثقب **مثالی** لیت عینه سوا
 و نظم فارسیدن **مثالی**
 ای بر سر جوان جهان بر سر حیک **مثالی** پیش هست دزد ناید و خجیک
نکته المدح بایشیه انهم اولد که مدح و من و وجه مدح ایدوب بعد بر لفظ
 کتوره که دم صانلوب ما اول دخی مدح اولان شرع بیدن **مثالی** هم ی العالم
 انهم جبال الحکم و شرع فارسیدن **مثالی** فلان مدح است و انکه خط کتور
 و نظم عیدین **مثالی**
 فلا عیب فیهم غیر ان سیوفهم **مثالی** بهن فلول من قراع الکتاب
 و نظم فارسیدن **مثالی**

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

نظم فارسیدن همیشه اقباب قبایل از مطلع جلال طالع و تابان باد
 و من العجائب ان بیض سیوفنا تکرار النایا السود و هی دگر
 و الخیل من تحت الفوارس تحط لغوات نهما تخطید الوسخ و البیض لشکل و الاشته تنقط
 اوکل بتیده موقوف و حب و خیل و فوارس ذکر ایدوب که بتیده نرات
 و خط و شکل و نقطه و وفا و بیض و سنا ذکر اندکی که بر برین لفظ اولد

ترا پیشه عدالت لیکن بگوید . کند دست تو بر خزان ستم
الفت خطاب بد غیبت غیبتن خطاب و تکلمه انتقال دیر کرد
صنعت قران غیبت چوق واقع اولمدر و بعضی در غیبت اولمدر که
تمام اولمدر نموده یا دعا با اکی مناسب معنی ذکر اولمدر قران بید
قل صبا الحی و زهرا الباطل ان الباطل کان رهوقا و شرع بید
طهری و الفوقین قاضی الطهور و تفرار رسیدن **نظم** بیکرید کرد و در ج
حیت به از نیکی **نظم** بید **مثال**
اذا بدت انجیام بذی طلع . سقیق الفیت اینها انجیام
اتقی یوما تصقل عارضها . بفرع بشامه تصقل البشام
نظم فارسی **مثال**
مارا بگریز فراق تو خسته شد ای صبر بر فراق جان نیک جو
ایهام یو تو روده بیان او نموده بود که تخیل داخلی دیر کرد و بوج
ایهام مطلق اولمدر که بر غفلت یکی مفاسی اولمدر بلا زیاده و لا نقص
بیت
بسک سوی من خاک کنی بهر کوی . تیر سرشته زدست تو بجانم آید
مراد تیر خاک و در هر بر نیکی کی مفاسی وار در **ایهام** نام اولمدر که
بر غفلت آید زیاده مفاسی اولم **بیت**
گفتم که در بر اید روزی نهال قد گفتا که سر و زمین منو که در برید
ایهام ناقص اولمدر که بر معنیده قصور اولم **بیت**

فین کونین چادر از طلع
و بظن کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع

تا و تاج سر از خاک دروی باشد . کرد خاک قدم تاج سر کی باشد
که بود شاه ادید ریچن اولمدر یکد **تشبیه** بونده شرط بود که
و مشبه به موجود اولمدر بودید **تشبیه مطلق** اولمدر که بر نشه
تبدیل **تشبیه** ایدر بر بوسم قران غیبت چوقد کسرب تعقیه که داشتند
به الیج کی حدیث شریفین **مثال** اصحابی کالجوم با نیم اقدیم ایدیم
شرع بید **مثال** اوجوم کالبد فته الزامه و اکتم کالجور از افره و نشر
فارسی **مثال** روی تو چو پاست در عشق تو چو پاست **نظم** بید **مثال**
کافایسم عن لولوا . منصف او بر داو قاج
نظم فارسی **مثال**
مع وحسام تو چو فم بد سکا لا سینه می شگافد و گردن می زند
تشبیه شرط اولمدر که شرط اید اولم شرع بید **مثال** لا اشته وجه
مولانا الا بالعبید المقبل لوکان العبد یس میانه و دوم میانه شرع بید
مثال فلان چو شیر است اگر شیر عقل دارد و چون ابرت اگر ابر کوهر
نظم بید **مثال**
عناته مثل النجوم ثواقبا . لو کم یکن للثاقبات افول
نظم فارسی **مثال**
ماه باشد چون رخت کرمه باشد **نظم** در چو دندانت بود کرد درج ان باشد
تشبیه کاتیا اولمدر که مشبه به ذکر یا بید در کتایت علقوب داه **تشبیه** ذکر
اولمدر شرع بید **مثال** عفت علی ملک الغاده الحسناء و الخیر الغراء

بجز تیرین سینه که میگوید
اولمدر که بر نشه
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع

بکافایسم عن لولوا
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع
نیمه از کونین چادر از طلع

وثر فارسید **مثال** فلان در زمگاه آمد بر شتر زه شیر شست و کوزه مار
 در دست گرفته از زبرد جرج طاهر سکر دوازده فرار خوان بدو
 مراد شیر شتر زه دن ات در کوزه مار دن کوند زبردن اکث
 و جوعدن نوز در و نیلوفرون طاهر وار خواندن دشمن فایده

نظم بید **مثال**
 بدت فرا و مال خط بان . وفاتت عنبر و زنت غالا

نظم فارسید **مثال**
 گاه بر دو هفته کرد مشک آری بد . گاه در خورشید را در غالیه بچکان
 کوزه پوش که چو کان زنی برار خوان . خوشتر آنکه زره ساز و کچو چکان
 مشو کز زلف و صفا بد **تشبیه** یاد که شاعر بر صفت کند و صفت کردن
 و بر صفت آنک صفت کردن ذکر ایدوب بونظر بر برینه تشبیه اید

نظم بید **مثال**
 صوغ الجیب و خالی کلاه کالی . تعویذ صفا و ادمی کالی

نظم فارسید **مثال**
 کفتم که دلم چون دهن پیدایت . گفتا که میان چه وجودت یکست
تشبیه عکس اولد که آن نسیب بر برینه تشبیه اید که عکس بد شرع بید
تشبیه حکم دم لوفاه فی البتر و شخص غفانه فی البتر صبح البتر اید ما بتر و البتر
 بنما نهم وثر فارسید **مثال** فلک از کرد سواران چون زمین تیره علم
 و زمین از عمل دیران چون فلک بی آرام

فلان اولد که کالی کالی
 بان اغاج بدو
 فتنه و عنبر و زنت
 سیکرین
 سلا

جیک زلفی نیک کالی
 سیکرین و زنت
 سیکرین
 سلا

نقد فان فلک زوره و شخص
 انک فان فلک زوره و شخص
 اولد که کالی کالی

نظم

نظم بید **مثال**
 رقا لاجاج و زنت الحز . فتنه بهما فتنه کل الام
 مکانه خسر و لاقح . و کانا قح و لاقح

نظم فارسید **مثال**
 جان چون کرد و ار کرد ورتجو . تن چو جان آید از صفای صال
تشبیه اولد که شاعر بر نسیب بر نسیب تشبیه اید اما شکر گو
 که مرادی بر غیر نسیب در تشبیه کلدر . نظم بید **مثال**
 و من کنت بوال یعلی . لم یقبل الدرا لاکبار
 طاهر بونی کو شتر که مقصود در ثمان در علی بی جره تشبیه کلدر

نظم فارسید **مثال**
 که انکیس بی سخی تو پویشتیج . دریا سین بری تو بدلی کی جوا
تشبیه تفصیل اولد که شاعر بر نسیب بر نسیب تشبیه اید که و تشبیه اولد
 مشبه او زره تفصیل اید . نظم بید **مثال**
 من قس جدواک بالغیم . ما انصف فی الحکم بین شکلیان
 انت اذا جدت صا حک اید . وهو اذا جاد دافع العین

نظم فارسید **مثال**
 کفتم که خطت مشک تارت نخت مهر . دیدم که زان مشک و نایب مهر
 هم مشک خطا خط ترا اید لالا . هم مهر فلک دی ترا کشته کشته
سپاس اولد که بر نسیب بر نسیب تشبیه اید که و تشبیه اولد

مراد فلک زوره و شخص
 انک فان فلک زوره و شخص
 اولد که کالی کالی

فلان اولد که کالی کالی
 بان اغاج بدو
 فتنه و عنبر و زنت
 سیکرین
 سلا

جیک زلفی نیک کالی
 سیکرین و زنت
 سیکرین
 سلا

بوزده صفت تضاد
و جمع وارد در
اسلام
بوزده صفت جمع
و جمع وارد در
اسلام

اولا في جملتها يعني
تواضع اهل اولاد
مسلمه

الغنى طوبى وطوبى
اولاد يعني غنى وافر
وغيره كما في قوله
اولاد مسلمه

سحر
 بودا که می در سحر
 دهنده یعنی بر اقدار بود
 و آنکه می
 صراحت می
 سحر
 کدورت
 و

اعراض الکلام قبل الهم اولدر که بمعنی تمام اولدین بر معنی دخی بیا اید ب
اندن صکره اولکی مغایه شروع ایده بو صفت حشو دیر لر و بواج حشو
حشو تبسج اولدر که اول کلن لفظ زاید اولاه نظم عربیدن مثال
مصراع او رشتنی تکلمه صدراع الراس والتلقا
لفظ راس زاید در زیر اصدراع راس ده اولقی مؤرد در نظم فارسی
از بس که باریت تو بر نیم شت در زیر مت تو نهان و ستریم
لفظ نهان زاید و ناموجه در حشو متوسط اولدر که اول زاید اولاه ناموجه
نظم عربیدن مثال
وانت لعمر الجدا شرف من حوی علی رخم اناف العدی قصب الجدا
بویتید لفظ لعمر الجدا و لفظ علی رخم اناف العدی حشو متوسط در
نظم فارسیدن مثال
زبور روی تو ای دلبر بای سیمین دلم ندیم نوم شدنم عدیل عنا
لفظ ای دلبر بای سیمین تن حشو متوسط در حشو تبسج اولدر که اول لفظ زاید
کلمه حسن و رونق ویره نظم عربیدن مثال
ان اثی نین و یلقیتا احرجت سمی الی نرجان
لفظ یلقیتا حشو در اما یلیج در و نظم فارسیدن مثال
خیالات تیغش که برنده بادا منازل در ارواح اعدا گرفت
لفظ برنده بادا حشو در اما یلیج در المثال اولدر که بر بیت یکی زن او زو
یا دخی زیا ده او زره او قنه نظم عربیدن مثال

مجلس شورای اسلامی
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
تبریز

جانبی بنامہ

تجلیات

تختها زینا فدا اوید
وزنیا او غفلت فدا اوید
ایمان در سحر

انما الدنیا فدا داره • و بنوا الدنیا فدا استریت
اگر لفظ فدا کن فاسی فتح اید او قیاس مقصور بر مدید وزنی او لور که تقطیع
بود اولور انما الدنیا فاعلان یا فدا فاعلن داره فاعلن اگر لفظ فدا کن
کسر اید او قیاس محدود بر میل اولور که تقطیع بود اولور انما الدنیا فاعلن
یا فدا فاعلن داره فاعلن و نظم فارسیدن مثال
ای بت م طلعت اختر غلام لعل شکر یار تو کوثر بنام
بومیت بحر رسیدن درر که تقطیع بود در ای بت م فاعلن طلعت
مقتعلن تر غلام فاعلات و اگر بت و طلعت لفظ نیک تازی عمد و ذوق
و شکر و کوثر لفظ نیک کافنی مشد و او قیاس بر میل مستل اولور که تقطیع
بود در ای بت م فاعلاتن طلعت اخ فاعلاتن تر غلام فاعلات
ارسال المثل اولور که بر بنیده بر مثل کتوره لر نظم عربیدن مثال
بهون علینا فی المعالی نفوسا ومن طلب الحیات لم یتقها لاله
و نظم فارسیدن مثال
نادیده روزگارم از ان کار داقتم آنکار بر دگر شود در کار دال
مثال دیگر
میل اگر نمی کنی چه عجب نبود جای شاه کنج کدا
ارسال المثلین اولور که بر بنیده ای مثل کتوره لر نظم عربیدن مثال
الا کل شیئی ما خلا الله باطل
و کل نعیم لا محاله زائل

ارسال المثلین
بر بنیده بر بنیده
بر بنیده بر بنیده
بر بنیده بر بنیده

خونیک سلطان دنیا فدا اوید
ایمان در سحر
کتاب

انما الدنیا فدا داره • و بنوا الدنیا فدا استریت
و نظم فارسیدن مثال
نه مر که تنی دارد و بربایدت • نه مر که دارد و باز مرزمر باید خورد
و قافیه شیر او لور که بیشک ای قافیه سی لولا بونک فارسیدن
مثال
ای از مکارم تو شده در چاه خبر • لکنده از سیات تو اسکان
صاحب تران ملکی و بر تخت خسرو • مر که بنوده مثل تو صاحبان
بارای پیر و بخت جوانی و کرده اند • اندر پناه جاده تو پیر و جوان
یکتنی زبان کش ده بدید تو نلکه • بسته ز بهر خدمت تو بر میاگر
بامو کب سیادت تو هم کشف شرف
بامر کب سعادت تو هم غنا طفر
تجمل الحار ف اولور که بلدی کنی بلدی نثر عربیدن مثال اولور
ابد روز اهرام جبین و کوز اهرام یبینه • و نثر فارسیدن مثال دانه
خلان آدمی ایست فرشت • نظم عربیدن مثال
ما به یا طبییات الفاع قلمنا • لیلی امنکن ام لیلی من البشر
و نظم فارسیدن مثال
در زیر ارم اوست جهان و چاه خود اوست
یار بت خدا یگان جهانست یا جهان
السؤال اولور که بر بنیده یا ای بنیده سوال و جواب اولور

بازن جوارش
ای سید و مولای
پیش صاحب
زین سید

دیدم اول عورت ترک و اندک
بنیاد عقلت یوز جود و
و صانع و دین و
قلت مله

فقلت لجا بختی مالک . صدت و غایت و کالت قل
نظم فارسیدن **مثال**
گفتم در اسب بوسه ده ای حور دست . گفتا زحر بوسه نیابی درین جهان
گاه لور گفتم و گفتا ذکر اولی از آنک **مثال**
پیام دادم نزدیک آن بکشم . که زیر حلقه زلفت دلم چاست
جواب داد که دیوانه شد دل تو شمشیر . بره یار و دیوانه را مگر زنجیر
موشح یوقروده بیان او نمشد که بعضی جو فخری البحتی بر اسم حقیقه

مثال فارسی
معتوقه دلم بتیر اندوده تخت . حیران شدم و کم نگیر دست
مسکین دل من ز نار محنت نشسته . دست غم دوست پشت من خفته
مهر آه اولدنده اولان جو فخری جمع اید یک اسم محمد حاصل اولور
مربع یوقروده بیان اولونوب بر شمشیر اید او نمشدی

مثال دیگر
از غالیه . صد سلسله . دارد . دلبر
صد سلسله . بر عارض . روشن . چو قمر
دارد . روشن . جهان آن . لب چو شکر
دلبر چو . چو قمر . لب چو شکر . دل چو بحر
مستط یوقروده بیان او نمشد . نظم عبیدین **مثال**
خل و کار الاربع . والمعدن . وانظاعن المودع . و عدع و دغ

والبر

واند بزمانا سلفا . سوت فیه صفها . و لم نزل معکفا . علی القلیع الشخ
کم لیلله اودعها . ما لها ابدعها . بشهوه اطلقها فی فرد و صبح
و نظم فارسیدن **مثال**
ای ساربان منزل کن جز در دیارین . نایکینان نوحه کنم بر بزم و طلال و دین
ربع از دلم ریخون کنم خال و من کلون کنم . اطلال را ریخون کنم از آب چشم خوشتین
کودوی یار خوکی ایوان می نیم من . و زردان سر دهنی حال می نیم من
مثال مستط

آمد بانگ دس نوذن نیوار کان . صبح نخستین نمود روی نظار کان
که بکتف بر کند چادر بازار کان . روی بشرق نهاد سر و تیار کان
باده فراز او را بد چاره پیچار کان . قوموا الشرب الصبح اینها الناکون
متمم اولد که بر صراج یاربیت بر لغدن و بر غیر نود اول سال **مثال**
ترسم از نفس بد خود کو ترسد افند . یا غیماست المستغنیان بنیاقان خاف
مثال عنی و ترک

کرم اولو جلیبده و بر شیشه **مثال**
مثال عربی و ترکی و فارسی
گفتم که من رحم کنی شوق خجاشی . تنگ او غلنی من اظلم دیدی عجبی
مثال عنی و فارسی

خداوند ملا و کاه و آنی . مزاران سال با دازند کانی
دفاک اندام نبته الکیا . و صانک من ملات الزمانی

استغفر الله عنی و عذری
و زنی زانوار ازین

کرده نقش هم بخش ملک   نقش کارم چنین حواله بچین
مصحف اوله که حرفی دو کاتنه و نقطه لری تغییر رنگه ایلد مع
 نثر عربیدن **مثال** انت الجیب المجب ما دهل مع قلنه قطع الزکر دیکار
 و نثر فارسیدن **مثال** ما در دولت تو بزم زانکه حوکتی فیه قنوبه و اول
 نون او قننه دم اولور . **نظم** عربیدن **مثال**
 یا کاتم استر انت تم النال . والساتر الفاخر بالاستیناس
 مصح اوله بین نقطه ایلد او قننه مصراع نایده خاکه نقطه سی التده
 قننه مع بجا اولور . **نظم** فارسیدن **مثال**
 ازانی بر سر کبر و بزر که . که کان بخش ودانم خیر کونی
 مصراع اوله کیر نقطه بر نقطه زیاده قننه مصراع نایده کالطک
 کانی غیر قننه و خیر نقطه نقطه سی مؤنه ویر سکون نقطه کانی هم
 دم اولو تمی یوقروده بیان قننه بر شمال دخی ایراد اولتی الکر است
 برج سرطانده ای بنجم **مصحف** **مثال** اک یوز او تو ز ایلد قل قناعت
 طقس ان کر اولد الی حوص او . کم منطقی ایلر امدی قل فرغت
 لغز یوقروده بیان اولنوب فارسی شمال ایراد اولنمدر انکر **مثال**
 قدی بو کلمش لک نایده بیدر . هپ قاپلش بو خلقی ضناک امیر
 قنقانی وار بنک کی لرد کیرانی . عیان یوراشتی کی کونوز فقیر
مکر اولدر که انده نکر ارقط اولایا فانیه مکر اولایو قوروده **مثال**
 دکر اولنمدر **تضام** اولدر که بر غیر کهر اشنه یا بیتنی آلوب کفدو شونه

ضم ایلید و شرط بودر که مشهور اولاتا سرقه احتمال اولیه انک **مثال**
 ای سروری چون غی طور فرور خود . اشنا خون خیر کلنه نه او دمن باد
اغراق اولدر که بر سنه نک صفت حد دن زیاده مبالغه قلنه نثر
 و اتمه ما القتها ایا ه الا لتفقیض نثر فارسیدن **مثال** محبوب من فرست
نظم عربیدن **مثال**
 کنی بحسی نخل لا اتنی صبت . لولا نخل طیبه ایاک لم ترنی
 و نظم فارسیدن **مثال**
 ای که عقل خورده بانی مع ازدها نیتیا . زانکه جز ناهش نی دانده کسی سر نشیا
جمع و تفریق و تقسیم
 و بولتی قننه **مثال** اولدر که اکی سنه یا دخی زیاده یی بر صفت جمع ایدر
نظم عربیدن **مثال**
 فاحوالی و حد فک و الیهای . ظلام فی ظلام فی ظلام
نظم فارسیدن **مثال**
 اسمان بر تو عاشقت چون . لاجرم همچو منش نیست قرار
تفریق تنها اولدر که اکی سنه نک فرقن بیان ایدر لوجه انرس
نظم عربیدن **مثال**
 ما نوال النعام وقت ربیع . کنوال الامیر وقت سنی
 فنوال الامیر بدرة عینر . و نوال النعام قطرة ماء
نظم فارسیدن **مثال**

این بیت را در بعضی نسخه ها به این صورت
 کنی بحسی نخل لا اتنی صبت
 لولا نخل طیبه ایاک لم ترنی

این بیت را در بعضی نسخه ها به این صورت
 فاحوالی و حد فک و الیهای
 ظلام فی ظلام فی ظلام

این بیت را در بعضی نسخه ها به این صورت
 ما نوال النعام وقت ربیع
 کنوال الامیر وقت سنی

بنود کل بلطف عارض تو • زانکه رویت کلی بودی خار
تقسیم تنها اولد که اکی نسبی بر بقیده کتوره لر و تقسیم و جی اوزره دکر
 نظم عسیدن مثالے

ادیان فی بلخ لا یا کلان • اذا صبحنا المذبح الکبد
 فخذ اطویل کطل القنطرة • وهذا قصیر کطل التوتد
 ونظم فارسیدن مثالے

رخا و عارض و زلفی آن بت دبر • یکی کتوت دوم سوس و سوم غنبر
جمع مع التفریق اولد که اکی نسبی جمع ایدوب بر نسبه تشبیه ایلوب
 بعده بر برندن فرق ایدور • نظم عسیدن مثالے

فوجک کانه زنی ضوفا • و قیلن کانه زنی عرھا
 ونظم فارسیدن مثالے

من و تو مرد و مهر را ما نیم • چه من از زنگ و تو از و افوار
جمع مع التقسیم اولد که بیت اولده یا مصرع اولده جمع ایدور بقیه
 تا بنیده یا مصرع تا بنیده تقسیم ایدور • نظم عسیدن مثالے

حتی انعام علی ارباض خورشید • تشقیها الروم والصلبک البیع
 لیس ما کنی او القتل و الدوا • والهب ما جمعدا و الفار ما حوا
 ونظم فارسیدن مثالے

دو چیز را چرا کاش می دو چیز • علوم را در جات و نجوم را احکا
جمع مع التفریق و التقسیم اولد که اکی نسبی جمع ایدور و جی منخ ایدور

ایک شخص و صفه دکر
 برین فایده طویل و برین
 فایده فقراتین و

عین شمع و نور
 از شمع و نور
 و

و هر بر نه بر وصف بیان ایدور بو غایتده قلیل الوج در ۵
 نظم فارسیدن مثالے

کمر کتم بدان دندان خرد کفها مکزین • کزین در آب شور آن بود و خیمه حید
تفسیر اولد که اکی لفظ یا دخی زیاده کتوره لر که تفسیر محتاج ایدور
 بعده تفسیر ایدور • نظم عسیدن مثالے

یکی دیردی بجد داه و صاره • یکی العفاة ویردی کل حسن
 ونظم فارسیدن مثالے

یا بیند و یا کشاید یا ستانند یا دهر • تا جمان بر پای باشد شاه را این کار
 ایکیستاند و لایست و ایکی بد و خوار • و ایکی بند پای دشمن و ایکی بکش چار
تفسیر اولد که اکی نسبی یا دخی زیاده کتوره لر که تفسیر محتاج ایدور
 ایا بر وجه تفسیر ایدور که هر کس نه تفسیر ایدور کن بلیه نظم فارسیدن
 چشم و ابر و خشمه تو کند • شور و غوغا و فتنه در عالم
متنزل اولد که حرکت و سکون تغییر ایدور و ذم اولد و تر فارسیدن
 فلان پیوسته در کارزار است • اگر سکون را ایل اولور به شجاعت مدح
 اگر کسر را ایل اولور به مذمت • ونظم فارسیدن مثالے

سختی سر را کند تاج دار • که کوید به از کوهرش هوار
 اگر حیک سکونیل اولور به مدح در اگر کسر سیل اولور به ذم تاج اولور
 صلب اولور دیکر مدح یوقر و در دخی دیو بیان اولور نذر و بعضی شور و دغ
 بخوف دیر و بعضی فایده و تفکر کلنه مدح دیر لر فایده دن اول کلنه بخوف

دیر از نوک نظم فارسیدن **شاه**
 ای شاه زمین بر آسمان داری تخت **شاه** است عدو تا تو کان داری
 حمل بسک آری و کران داری تخت **شاه** پیر تو بدانش جویان داری تخت
 لفظ تخت و تخت و تخت خافیه در و لفظ داری حاج در پس کی بیه
 محبوب **دیر از نوک** اول که اول کلام بحکم کی اولوب اخوی **شاه**
 نظم فارسیدن **شاه**
 لا تقل شری و لکن بشریان **شاه** عزة الداعی و یوم المهرجان
 و نظم فارسیدن **شاه**
 اثر میر خواهم که باند بجهان **شاه** میر خواهم که باند بجهان در آثار
فوتاه فیتنه اول که بر بیک کی خافیه سی اولاد کی خافیه مک
 اوزنه سنده بر لفظ تکرار اولاد **شاه** نظم فارسیدن **شاه**
 سر سودای بازار تو دارم **شاه** سر شک از شوق کلزار تو دارم
الحاج الکلام اول که ایات شکو شکایت و موعظه سزاویه سکر
 و موعظه نک **شاه** نظم فارسیدن **شاه**
 اذ امارت طیب العیش فانظر **شاه** الی من بات سواد نک حالا
 و احفظ رتبه و اذل قدرا **شاه** و انکل عیثه و اقل مالا
 شکایت **شاه** نظم فارسیدن **شاه**
 من الناس من یلقی المیز من الغنی **شاه** و یوم ما دون الغنی و هو محمل
 و هو اوچک **شاه** نظم فارسیدن **شاه**

این شعر را در روز دوشنبه
 در شهر تبریز خوانده ام
 در روز دوشنبه
 در شهر تبریز

این شعر را در روز دوشنبه
 در شهر تبریز خوانده ام
 در روز دوشنبه
 در شهر تبریز

شکایت دارم اندوران دل شکوه افرو **شاه** سر بخت و محبت غایت تخت و خوراک
تجرب اول که بیتی و بر نشه دن تجویج ستر **شاه** نظم فارسیدن **شاه**
 ای شمع یعنی بلا از طغاه **شاه** و پند را یلوع بلا محاق
 فانت ابد را معنی اتقا **شاه** و انت الشمع ما سبب الحراق
 و نظم فارسیدن **شاه**
 می چادر دارم همیشه بیدار **شاه** که تو داری چاه و ایم در زخده ان آی
لغز اول که قصه بر نه و رب دیر که اول که اول که اول که اول که اول که
 صکره ذکر اول که صکره ذکر اول که و بر شوش دیر که اول که اول که اول که
 صکره و صکره ذکر اول که اول که اول که اول که اول که اول که اول که
 تباب طاعت میون تبار طره پر خم **شاه** بیدار از بر باد ستر در از دل غم
 قسم تا نینک **شاه** نظم فارسیدن **شاه**
 مرا با چشم و رفت نسبتی است **شاه** از انم روز و شب اشفته و است
حسن التعلیل اول که ای صفت کتوره لر بری برینه علت قدر **شاه**
 نظم فارسیدن **شاه**
 خان غادران فی سخن و **شاه** فلاخر منم لم یزل و ابلا به
 و نظم فارسیدن **شاه**
 رزان باغم دل شکم بود خورش **شاه** که انم کر غم کرد دوت شاد
حسن المطلع اول که شاه شوک بیت اولی غایتده ایودیه نظم فارسیدن **شاه**
 الحمد عوفی اذ عرفت الکرم **شاه** و زال عنک الی اهل الکلام

این شعر را در روز دوشنبه
 در شهر تبریز خوانده ام
 در روز دوشنبه
 در شهر تبریز

این شعر را در روز دوشنبه
 در شهر تبریز خوانده ام
 در روز دوشنبه
 در شهر تبریز

و نظم فارسی در میان
 از خاک اگر بر آید در جستن تو گزیم • کرم بنار و در نور جستن تو گزیم
حسن التخلص اوله که شاعر مخلص اولان دیتی غایتده ایودر
 نظم فارسی در میان
 خواجہ اگر چه شو تو جو عین شیشه • بگذر ز جوی بد بیاضید
حسن المقطع اوله که شاعر کی اخیری خوب دیتا که لفظی طبعیه
 نظم عربی در میان
 قد شرف ابره ارضانت ساکنها • و شرف الناس از سواک انسانا
 و نظم فارسی در میان
 مباد احد روی من که مازداکشتر • نه مکرده چا چون تو نه مانی فلک چون من
حسن الطلب اوله که شاعر محدود یا مجبور بدین برشته بی طریقت
 و حسن تغییر الیه طلب قل • نظم عربی در میان
 ابا المکرم من فی الکافضل انال • قانی اغنی منجدین و تشریبه
 و نظم فارسی در میان
 بوی زلب توشه بایور بیدین • کی مدمن کدای مسکین باشد
 شمه به دک ضایع شوی نیک برینه عربی و فارسی اقح اوکاشالای
 ایراد ایلدک من بعد ترکی بقصیده مضوعه ایراد ایدر کم هر صفت
 علی الترتیب شتمل اولان تاکه ضایع مذکوره به ترکی افضل اولان
ترصیع

الصح

ترصیع
 ای سکندر در سلیمان سلطوت دار بار • وی غضنفر وزیر یار بخت و سهر بار
الترصیع مع التجنیس
 کرد کلکونک ایدر مهر و اعیننی تر • کرد کلکونک ایدر مهر و اعیننی تر
تجنیس نام
 دشمنک نام و ش کور و طوبی لایر کور • نوار چون سر خورده کار کله بود و طوبی
تجنیس ناقص
 ساعدتم سمند که سوارسیم اولور • ماه کون سیر و چیده تو اولان چون بوز
تجنیس ناقص زاید
 وعده سینده عده کتک عابدی تر • چشمه سینده جود کتک چشم ایدر چشمه تر
تجنیس مرکب
 مار عکس شمشیر سیدرم چارک صرالی • ایلدک مرغ اریچه النون مرغ زار
تجنیس مسکر
 رایجک شعبانی قاتنده اولور بچور • مدحک عننی شعارنده اولور بشار
تجنیس مطرف
 نوتور بقا و لشدر سپهر خوان خوار • هیتو که کوره اولمشد ز مانک زار
تجنیس خط
 چشم لاله طفت فاصکد المشد چور • چشم ز کس جود جاکم المشد خوار
اشتقاق

خشم ز زکده اولور کرک بختن کم **تشیبه عکس** سیم و زرب زکده انعامک اندون ما
 مجمل القندین **تشیبه اضمار** روز اولوب یکضایا و یار چون جمع تر
 ناکید المذبح بایشه الذم **تشیبه تفضیل** کرجه عدک عالمی معور ایله سر
 التفات **تشیبه تفضیل** خدمتده فایکله وزنده فواید فلک
 ایلام مطلق **تشیبه تفضیل** کرسش و نذایده کرجه توبین چون فلک
 ایلام تام **تشیبه تفضیل** عاق اولدن تجکده بخت و حکم شها
 ایلام ناقص **تشیبه تفضیل** خرو شیرین اولور دشتو چوین پیروز
 تشیبه مطلق **تشیبه تفضیل** تیغ و تکر شمشک منون یواش کس
 تشیبه مشروط **تشیبه تفضیل** جوج دیرم باشنه حکمک الوتی نکر
 تشیبه کاه **تشیبه تفضیل** صان عصای حضرت موسی اولور تیک

عیش اعظم بکزش اولور عالی یو **تشیبه عکس** فرشی اولور دوارید بول قهر کشف
 تشیبه اضمار **تشیبه تفضیل** رای پر نور کدن اولمشه شها قبتیس
 تشیبه تفضیل **تشیبه تفضیل** کرجکم بکزش منیر و شها ماه فلک
 سیاقه الاعداد **تشیبه تفضیل** کوندرک عید و کیم قدر و نمودن کیم
 تشیبه الصفات **تشیبه تفضیل** حسن اخلاص کیم اولمشه زانکدر جمع
 تشیبه حشو **تشیبه تفضیل** جد و احشا ایدر جودک اولور چون تند
 تشیبه متوسط **تشیبه تفضیل** برهاد و شکم کم مایینی لطف ایدر
 تشیبه یلیج **تشیبه تفضیل** رایچکم کم فتح یاریدر انک لکدن
 تشیبه تسویه **تشیبه تفضیل** شام صبح اولور شها بکده ویر شها
 تشیبه تفضیل **تشیبه تفضیل**

تشیبه تفضیل
 تشیبه تفضیل
 تشیبه تفضیل

جام بود که عالمی متا یلیدن خردا عیش سیر تو که نشاید بهم او نغذا
ارسال المسئل
 غم کمل کرن عدد اول سن شاهکم محو او را بختم خورشید کو کنده دره
ارسال التلکین
 بر شربت سیرینه طورش کل نازک برکات امانه از شهابک سحر کار
دوقافیتین
 هر کشی موای یا داید چه هر شریار کرموار او کس کند که براق برین
تجامل العارف
 دشمنک موای یروی یا بوج رفعت بر دن او ستون اول بازار ایلینک درین
سوال
 اول نه کشش که چون بر لب ایلد بر چون اجل خلقوم که اولو این بخینه مار
سوال
 پانی یوقدر که چه کند و کوی با کمر جانی یوقدر که چه چسینک و لیکو جان شاک
جواب
 ای سوال ایدن اشت بنده ای که دیکر یا کند شاه عادل دریه بند زلفیار
موشح
 سیریل و طول ایامده کارک میند صرف طور فهم اولشد زوای شاکوئی
مستط
 هر زمان آل دای سر مکانه بول مراد کار که او عیش شادی طور و غنچه کار

سلطان مصطفی پاشا
 چیت

خال

خال و خد کین جمع اولن پریا **جامع** عقل و دل شد در سر سودای غنچه
مقطع
 در آرد او آرد در کار که او درین در و دردن دوروش را اول آرد
موقصل الحرفین
 قرع کد قرخی بر لبه لا عالم جو فر بر بزدلن بر که کر بوله نوله بر بزر
موقصل تلبه الحرف
 حسن خلق و حسن خلق و طوطی و قیل پیر بخت سعد و خست نیک و فتن ملک و عیش کار
موقصل بارقه الحرف
 لشکر تنگ نهی و سپر عدل و حیه منظر جنگ شریف و خلق مضحک
الموصل المجموع
 منت طعنه کما کما سیفیه و قبیضه خشتی کما کما خشتیه و قبیضه
بیان الموصل
 منت لطف ملک ملکین قاشش فیض خشت جنگ ملک خشتی قاشش
حذف
 صد رگاه سده سده در کرد و در عرصه گاه عرصه سراج سر که کوکرها
منقوط
 فیض خشت خشتین یقین شیب خشتین شقیقش شین یقین
رقطه

بنامش زیم چون بگویند ایندی ^{قادر} تاجه جادو بسته فاندن دوت جان
 زمین اید زخت معل تختی اگر آمد ^{جفت} نیز اید یعنی عدد و بنین اول و شیخ
 خیر حوی بخت کتخت زیر جای نیک خواجکه ابلان اول و لایه ^{منتخف}
 صور افغان آدن خط او قورسک ^{ضطر} صامصتی ایچینه یا شش طیب قورسک
 اول ندکم های درت اید ^{افز} هشت اول و کرچه که انگ انگ اول و کرچه
 کف کف بخش اید و شکر از و کین ^{مکره} خاقه احسانک پیش خا و بی
 شوبه در لطف که هر که تخف ^{نوع دیگر} جو قدر سیم زرا الور چه کند با علیوب بنیر
 شش هک افایید و لوده بوشور ^{تفصیل} شاه مهر و شتر و بشیر و خورشید
 یوقد ز و انک لاند و تفصیل ^{اغراق} جو قدر صفت لاند و خور و صفا
 تحت عالی شمشک رفته ^{جمع تنها} لاجرم بخت که اولش طیب و کسار

لونی

سلطنت کلزار ایچره بر کل ^{جمع مع التفیق} تیج یوقد کلده سن زکس کلشی
 قورک لطفک اگرچه علی ^{تقسیم تنها} اول عدد و ازارد و بود و نواز و در
 قور و جاکم ملارند ^{جمع مع التفیق} اول پری بخت که یاد و در بر سکی
 مجلسکه مجروح جام جهان ^{جمع مع التفیق و التقسیم} روح اکت سبل و ریخا و فغن شکا
 قور و بخت نوجواند ^{جمع مع التفیق و التقسیم} اول کمال غت بود و تید استوار
 یک خا امیلد بدان ^{تفسیر جلی} که اغاز و کرات بود که دل و حقیقا
 دشمن بدخواه ^{تفسیر خفی} دت تهر که کستبه خا خسته دل ککا
 بر شنه صاحبک ^{منزلزل} بر سیم س جوانی کم ایدرسن کارزار
 حاد با خفا ^{مردف} دت سیم س خا معند و کک ز شتا
 استدراک

و خوش است اجازت مکنند او ای کل کر پرستی نکنی عند یستیدار
 طالع سلمان دیش
 بیکر طالع حسن بال کشاید طوطی علت چو بر سبزه آرد
 شراب حسن دیش
 شراب حسن تو در جام و صفی کجاست کسان که جای از آن خورده اند
 وجهه کیفیت ویرد و کیدر ابلق و له ایضا
 ابلق حسن بر بزرگان یوسف عالمی کردیمندت در ترک جسته
 وجهه جبهه حسن تنه سوار اولوب بکبر ایدوب خلقدن پوج اولوب
 و حسن سان عده بود کوراردن عیسی نیکنه اید تغییر اولوب مثل مصر
 کتاب شمع سروری فقیر دیش
 عزیز با سگ چون مهر حسن پدید فرار یوسفی سا که غلام بگزیدم
 و له ایضا
 بوسه سروری عشق در سینی تمام یک چون اوقیوب ایدر کتاب حسن یاد اید
 و له ایضا
 شمع جمال آهده اولوب خلل پذیر یلدن ضرار شمر اگا کون چراغ
 فصل ثانی عبارات بحر بیانده در
 آسمان اشرف دیش
 توسالها پای که در آسمان طالع کشت مثل تو ماهی بشالها
 آفتاب سلمان دیش

لعل را با افتاب حسن کو یکرد ز افتاب حسن یک ز تو پید اگر کرد
 حافظ دیش
 ای فروغ ماه حسن روی خشان آب روی خوبی از چا ز خدانی شما
 سروری فقیر دیش
 حسن دریا سنده کشتی شکل ایدوب قاشلین بشاید پانش اکیلی که تو
 آتش کاتبی دیش
 ز آتش حسن چراغ دخت افروخته دایغ تو شمع درون من ل برشته
 کل عتیقی دیش
 تا کل حسن تو شکفت بوی جود عشق بار دز فکله در دور ویدر
 جویبار جای دیش
 صد بنفای خد کو ز جویبار هرگز یکی نخل بدین نازکی ترست
 کوی سلمان دیش
 زلف شکرش که با صبح سرگردان کوی حسن لبری امروز در چوکان
 شاد درو نامرغاری دیش
 چو شاد دروان حست میکشید بدر بانیت رضوان آفرید
 شیر و له ایضا
 خطا دمنگ حسن ترا اندکشن بید مور که دست شیر به پی ضعیف
 سراچه کال جندی دیش
 بنقش ابروی تو نیت در سر فیل کردت شمع دران طالع ایدر

خوان
 بر خوان حسن خود کوری برین کاروان
 عاقبت بر سر خوان سبزی و آوان
سبج فتاحی دیش
 تو هم که چرخ حسن تو زود آورد زوال
 ز اسرارهای شوخی و ناز و عتاب تو
شکر اشرف دیش
 ترک من اگر بخواهی که شد از لشکر حسن
 جوی گفتی که تویی شاه عجم میر حسن
 وجه شبه ملک قلوب فتح اندوکید **خون** خواجو دیش
 چرا از خون حسن تو یک جو غمی باشد نصیب خوشه چندان
 و حسن زبان عجمه بود کور کردن غیری بچینه بد تغییر و نور مثل
گلستان و گلشن سرور و فقیر دیش
 چو گلشن حسن بچه اول اولی گل
 بدین کس پرستی سروریده زبا
باب دوم عشق و حال **بیاننده در**
فصل اول اطلاعات و **بیاننده در**
ایت حسینی دیش
 مشکلات آیت عشق تو بچشم من
 من بیچاره درین کار چه بد گیرم
نور سرور و فقیر دیش
 او عشق سینه کی غلدی سرور و فقیر
 نور یا نیکو حق قلم نور سبکی
شریعت کمال نجندی دیش
 بهوش رخ ز نظر ما که در شریعت عشق
 گرفته اند عاقلای روی خوبیا

کتاب و له ایضا
 عاشق کنی تو اب بود در کتاب عشق
 آن شوخ هم زدست ندا و این تو لبر
زبور حافظ دیش
 بیامد که از بیل بود عشق کبری یاد
 بیابیل که از حافظ سخن کوی بیاموز
قبل کاتبی دیش
 قبله عشقت نزد اهل صفا کعبه یکی درین بیابانت
خطیب حسن دیش
 تا خطیب عشق او بر منبر خطبه کرد
 راه کم کردم عزیزان سجده آفرید
دفتر و له ایضا
 عقل را از دفتر عشقت چه علم
 آن در قمار نشان دیگرست
ملک خواجو دیش
 چه نون قائم در مکتب عشق
 ز نوک خام لامی بر نیاید
خاتم مولانا عصار مهر و مشتری کاتبک و لنده دیش
 بنام پادشاه عالم عشق که نامش است نقش خاتم عشق
سلطان موعی دیش
 غیر سلطان عشق هیچ کسی
 لمن الملک راند او جواب
وسلمان دیش
 سلطان عشق ملک او دین فردر
 او حاکمیت کسی را بر کرد
 وجه شبه صراخ نمایند دخی ظاهر در **خیل** کاتبی دیش

بسک در شهر و جو دم خیل عشقت قتل کرد
خون بجای آب می بینم رو آتش عشق
لوا عاقبت دیش
لوا عشق ترا فراتر چنان در دل که در زمان علم صبر سز نکون دار
کوس و طبل و طنبور احمد پاشا دیش
عشق قبولی نیده چنانی نه در کماله او اواره صلا نی نه در سن
بونده دخی وجه شبه مصراع ثانی نیدن ظاهر در **صراف** ناصر دیش
ناصر نیافت وجه زار از دار عشق صراف عشق خاک ترا تا محل نکر
شخص حسن دیش
بر شخص عشق تو هر روز می بینم در کشتن مکیان از خط تو فرمانها
ترک وله ایضا
ترک دل کردم چو دانستم که ترک عشق هرگز آبادان نخواهد داشت این دراز
خدا کاتبه دیش
خدا عشق خون من ریخت بجای پای تو را که بود کشتن کشته شدم برای تو
هما بجز بقای نه دیش
در غم عشقش تن من بهر آن کند که تاها عشق او را آخوان آمد بید
عقاب سلمان دیش
کبو تر دم من کرت بر نیت عقاب عشق ندانم که چون گرفت
شاهین حقیقه دیش
ای از دل شیر فلک اموی نیست کبر از جسم مرغ قدیان شاهین عشق طبع

۴۶
باز شیخ عطار دیش
چون دل عطار از عشق در خاک رفت از دل کرش عجب بنود اگر خلیه
سحر سید جلال الدین دیش
در ورطه است کشتی صبرم بهر عشق کز غوغا موج ساحل نمی شود
ناصر دیش
در بحر عشق جانان جانم رسید باز باشد که از میانش ممکن بود کدام
در آری دیش
در عشق از صدف کون و مکان کشور عاشقی از هر دو جا بیرونست
بساط کاتبه دیش
در بساط عشق جان بازی بسی کردیم خواهم این شیطانی را این بار بهر با
کلاس وله ایضا
کعبتین نه ترا در کلاس عشق افکندهم هر زمان در پیش نقش دیگر آورده
قمار وله ایضا
در قمار عشق دل بردند جام ختم هرگز ابرو ندید خوات دیگر با
نزد حسن دیش
نزد عشقت راست می باز گوی کعبتین چشم غلطانی و باز یاد
راه و بادیه ناصر دیش
در راه عشق اگر میردی اینک سر که درین بادیه هر جای سری بر شکست
داوی شیخ عطار دیش

ترا اول قدم در وادی عشق بزاری گشتن است نگاه دار
شمع و له ایضا
 پروانه شمع عشق شد جان چون سوخته شد ز توتشانیان
قاف خواب و دیش
 که چه چون غمناک عشق کردم مرغ دل را ز نفس کشیدن یا فتم
باغ ناصر دیش
 بیاض عشق ناصر غنایست که هر دم نغمه خوشتر سراید
سلسله عبید دیش
 مبتلا بیت که امید ظاهر شود هر که بر پای دل از عشق سگال دارد
عالم حسن دیش
 عالم عشق جهانی دیگر است آستان آسمانی دیگر است
مطبخ کمال مجذوب دیش
 در مطبخ عشق تو کبابی لمارا لذت با زین غمزه خواند از دشت
براق حضرت مولانا دیش
 بی براق عشق و سحر جبرئیل چون محمد در منازل که رسی
عود شاعر دیش
 عشق چون عود است دل بچو کند عودا سود است بجز سوخت
بام سید جلال دیش
 عشق است یک جام که بر یاد و بخت و سرستی کوبان در آن جام نهادند

دکال مجذوب دیش
 جانب منیانه مجذوبان جام عشق را میزند مرغ بر سر صبا این نشوید
شراب معنی دیش
 ما شراب عشق از جام ازل کریم تا ابد مرکز خواهم آمد از سر بهوش
ساقی ناصر دیش
 مر که داد ساقی عشق تو در دود و دلدل کباب و کاسه سر جام کردم
وبا حسن دیش
 در وبای عشق تو در مانده ام چون اخوان لعل لب توت حیران بخش
قیامت عصا دیش
 ز عشق آمد قیامت بر سر او که اعفایش کواهی داد در او
 و عشق لسان عبده بگذر او لاندون غیری چه نشسته ایله تو بر سر
دین و دیوان و صفا و امید و اکسیر سروری فقیر دیش
 بی اکسیر سعادت دیکیم عشق که کیم خاک اکین صورتی قلدی هر رنگ
فصلنامه عبارات بجم بیانده در راه سروری فقیر دیش
 چراغ شوق فرا گیرد ز عشق سرور یا نشوی نابراه حق کمره
وفتاج رحیم دیش
 مردان راه عشق جز خاقان از ترانه است این مثل که مردش با شوبه
شاه کمال مجذوب دیش
 چو در راه شدی بگذر از سر و ستا که شاه عشق بود ما خود چنین فرمود

سپاه موی دیش
 همه عالم سپاه عشق گرفت شد چنگازان سپاه پر شر و شور
 تیغ حسینی دیش
 کشته تیغ عشق اوزر زده جاودان سوخته فراق او چیده شمر که خام است
 تیش کاتبی دیش
 مکرر پای دل افکار شد از تیغ عشق روشش شد که چاکر دل فرهاد آمد
 کمند خواب و دیش
 چون از کند عشق امید خلاصت رخت بود بکشته شدن پای بندار
 کوی عصار و دیش
 زمین افتاده در کوی عشقش هوا شفته از بوی عشقش
 شهر کال خندی دیش
 مکرر اصحاب لقتل و شهر عشقش شد جان پریش تبریت مرد که چو ناله
 بازار بد و شر وانی دیش
 رخ پیش از دیده مار که در بازار عشق رونق حسن تو از اهل نظر پیدا شود
 چار سو سید جلال دیش
 در چار سو عشق غم و محنت و بلا اورد سالهاست که با ما ماند
 خوان کاتبی دیش
 است از نعت دو عالم سیر هر که بر خوان عشق جهانست
 جامه شاعر دیش

۴۸
 خوش یافتند و از اجاه عشق کریم صبر در کارش بودی
 آینه ناصر دیش
 عشق آینه است لایزال از زنگ وجود غیر حائل
 شمع انجان و لایصاف
 چون کشادی شمع انجان عشق ساغ جسم و جام چاکر شد
 مینا کج دیش
 تا کج خورد ز مینا عشق تو شراب دلش از آتش روی تو کباب کرد
 بوت خواب و دیش
 حالش چو زار ز روی حقیقت خوابا کرد و در توبه عشقش گذاری چو صفا
 خمیانه سلمان دیش
 تنه از منم زخمی عشق که بر عجب جانش در دیوار خراب است
 باد کال خندی دیش
 زاده چو عجب کرد از عشق تو پیر کولت این باد چه دانست که خورد
 دریا خواب و عطار دیش
 عشق دریا بیت قشربا بید آب دریا خون و موج او کنایه
 و سروری فقیر دیش
 غریق اولور دی دل دریای عشقش یثدی خضر اولوب بو خطا خضر
 کشتی کاتبی دیش
 عشق تو نوحت که در وی جانم با چنین شورش این کج حوطله است

بیش دل ایضا
 رون خوام چو شیران ز غار جهان تو شیر بنیشت عشق شو کار جهان
سکوت دل ایضا
 براتش است بجان از کبوتر عشق مگر که ناله شوق منت در بانش
سیمخ عا قے دیش
 عشق تو همان و ما را هیچ نی هیچ پیش همان نتوان نهاد
 نیم جانی پیش او نتوان کشید پیش سیمخ آخوان نتوان نهاد
دام نزاری دیش
 کس را دست عقل میسر نمی شود پای دل ضعیف کشادن ز عشق
 وحشی دیش
 در دام عشق بیل شیرین زبانم بال دیرم گشت و بخت همی پریم
کیمیا سروری فقیر دیش
 کیمیا عشق جان یوزین ز را لیک بوس سروری که حکم بر خلق قائل است
 و عشق زبان چو نو مرده و غیره بخت ناله تغییر و نور مثل
سلطان و تخت و باغ و جام و اسرار
 سرور قشیر دیش
 بر توج لب کورب چو سرور کنون که حکم اسرار عشق اسکین جرانید
باب سوم کاکل زلف بیاتنه در
 اعضا انجوده جلوه در سر آمد اول و چون استاد لرزونی تقدیم ایده کشند در

مصنف کتاب سروری فقیر دیش
 بر پری کوزل در او ملک چه سرور اما چیدر جلوه نک او ستینه آید
فصل اول اطلاعات عب بیاتنه در
جبل متین ناصر دیش
 دل که در چاه زرخدان نوافاد عاقبت جبل متیش سر کسری تو بود
سوزد الیل سروری فقیر دیش
 ای یوزی مصحف کایانجی عاقبت ز لکلی و الیل و لعلک سوزد کثر
کس کمال جندی دیش
 زلف جانم باز با وفا در زلف تری تشنه را با سوز داری چون بجا افتد
سلسل خا جو دیش
 موم پید گشت دلم می کشند سوز پیرانه سلسل طره سیاه
سلسل جامی دیش
 قصد لیلی باشد از جلد سلسل عرض زان چه غم دارد کرد و بدیدل مجنون
صلیب محمود دیش
 روی بنما تا دیگر عابد مکر و لوه زلف کشانا در راهب کورید صلیب
دش شیخ سعدی دیش
 صنم اندر بلبل کفر پند و صلیب زلف در وی تو در اسلام صلیب صفت
غما جامی دیش
سلسل کشف لامع برق بلوغ حلف غما
 فروغ روی تو تا بان بود زلف

یوزین او ز کفر لغی ایله که ز لودیتی خاشاکه کوی ترجیح ایلمز دیش
نمای خواجو دیش
 خط بر رخ زیبای تو کف دست اسلام رضا زلف تو خست و نهای
ز تار شیخ معوی دیش
 چون بت و زمار زلف روی او بی بت و زمار تو نام نش
مشوش کج دیش
 چون زلفت ای کار جهانی شست غیر از دم که باغ عشق تو سرخس
فتیل کمال خجندی دیش
 می نماید رنت افروخته ترا ز سر چون چوای که در و نور فراتید
جیم جلال الدین اصفهانی دیش
 زهی دهن تو میم و ز لعل حقیم زهی دوزلف تو میم و مشک تعظیم
نون عبد الواسع دیش
 دلم از عشق ان دوزلف چونون مبتلا شد بخت ذوالنونا
 مرادیونس پیغمبرم در بدر شراونی دیش **کاف**
 کاف و میم نسبت لغت دهان تو با که کرین دوزلف نیت گم افتد
دال کاتبی دیش
 بر کنار رخ تو زلف چو دال ماه من بچو دال خور ز سید
لام جاس دیش
 قد و زلف ترا اگر بنده کرد تو بیف عای شرفیت

نبود ان جنبش کت بر تو نه که الف لام هر تو رفی است
لام الف کمال بن غیاث اعضای محبوب بیان اندوکی قصیده باز غده دیش
 یا صورت و دوال و دو جیم و دو لام یا هیات موهندی دل زد و کاوت
منشور شمس کج دیش
 زلف تو که ایت نام مطورت خط نیت لیکن یقین منشور
قلم کاتبی دیش
 روی تو طوایح حسن زلف است که محار و کویا که آوردت بر طوایح
طوار کمال بن غیاث دیش
 طره جعد تو چه طوار است که در دست چون جلیا پیچ
مسطر معوی دیش
 چاکر هندس آمده زلف تو از مشکتاب غایب پر کار و مشک
توقیع کمال بن غیاث قصیده بکنده دیش
 اول چشما که ز دست تو شش گدوم و زمانه حال چه توقیع برست
قرنفل و لاریضت
 یادسته نبشته و یا شاخ ضمیران یا سبل و زلف و یا مسک از زرت
عطر و طیب کمال خجندی دیش
 صبا چه گفت شنیده بمن کاف که عطر سای منم قدر طیب من دانم
عود حسن دیش
 برت چه میم و زلف تست چمن عود طمع بر هر که خواهیم بست

کمال بن غیاث
 خط نیت لیکن یقین منشور
 کاتبی دیش

کمال بن غیاث
 خط نیت لیکن یقین منشور
 کاتبی دیش

عجیب نظامی بجنون زیاده دیش **منوی**
 وقتی که عجیب زلف خالی یا نافه بوی خوش کشای
 بوی نسیم صبح بسیار زان بوی مرا کشادگی کار
عالم ارواح حسن دیش
 جانما سر زلف نسیمی صبا بخش جان نوازان عالم ارواح بخش
قابض ارواح خواجو دیش
 فروغ پر توری تو مشرق الانوار کند زلف سیاه تو قابض الارواح
منجینی کمال بن غیاث دیش
 برونش چون گانی دینیش تیغ و نیزه کانش تیر و ناوک کیش منجینی
مروت و ساحر موتی دیش
 حلقه شدت در دنیا کوش و دوزخ کوی که بر دوزخ و دوزخ
بلا حسن دیش
 ای غم زلف تو سر اسر بلا هر دو بیت نیز بلا بر بلا
 و جاس دیش
 زلف از سر تا پا او بختی هستی الققه ز سر تا پا بلا
سبب و خرقه ولایت
 بشینه سید از سبب زلف تو کردیم در خرقه زلف تو رسد سلسله با
سجاد ده جمال الدین اصفانی دیش
 در چشم من و زلف تو اند هر دو انداخته سجاده بر آب

سبب از صفات زلف
 که در سلسله است
 سبب

طلن

طیلسان خواجو دیش
 زمک نفس بر عذارش غبار ز شوی بر رخس طلیسان
سید کانی دیش
 دل و جان کن کز دست تو نشیند ترک قوم خوش بختی هر یلی بکند
بلال فتاحی دیش
 زلف تو دیده رفت مرا تا کجای بکشد ز کم نشد از رخت بلال
قیس سیف پسرکی دیش
 ای از رخ تو خجل شده هر سو وی زلف تو بکشد سگانه قیس
آبوس شیخ سعدی دیش
 بستان یار در خم کسوی بدار چون کوی عجب در خم چو کان آبوس
عاشق سلمان دیش
 سواد کشته می راند و می کشید فغان عاشق زلف غبار افشان
نعل خواجو دیش
 طراوت نعلم براتش یافته است زان شدم شوریده وقت از نو
حلقه کمال جنبی دیش
 مارا هوس زلف تو در کوی تواند حاجی ز پی حلقه قدم در جوم آورد
قیس جاس دیش
 جای از ان قید زلف جانی و قوت بجنون نبود سلسله بختی
علم حسن دیش

ای کیتو سچون علم و قلم غایت چشم از مشک بر کل مبدم غنمش که شکاف
 برج ظمیر فاریابی دیش
 چشت بیاد ویل بدل چاه بابت زلف کافره عوض برنج جبرست
 عمر جای دیش
 است سر روی زلف او دمی جای این عمارت میگوید
 طراز شاع دیش ربا
 زلف که طراز استیش دیدم که بر فلک که بر مینش دیدم
 جاسوس منیرم رضی می آید بر سبدم از دکت چنیش دیدم
 قاصد عصار دیش
 مدام او را از کیسوی سبزو قبار شو مشکین داشت در بر
 طوق موق دیش
 طوق کبوترت خم زلفان کار من بچو باز در طلبش بر زنم
 باز حسود دیش
 کسی که دل زخم زلف او بردن کبوتریت که از چنگ باز نماند
 شاهین موق دیش
 من بچو شاهین ترا زور آتم باز در شکار جان زلف از شاهین تر
 طاس کال خجندی دیش
 سوزان کنای تو طایر است که پاه بسته می دارند در جگر کت
 مشهور احوام سلمان دیش

شاهین از زلف
 و طوق موق

در مشهور زلف تو حرم روح قدس در موقوف کوی تو تمام اهل صف
 وجه شید موقوف قلب اولو دخی در سنبل و سبیل و غیره را موق دیش
 یا بر سنبل میکین سلال است یا بر قمر زعفران ساراد و ابرست
 سلال سبیل کاتی دیش
 تا دبدبم کرد و فروغ من چون زلف بر قفا باز مسک تر سحر هلاکت
 انخلاب حسن دیش
 منت سندن استبرق فردوسم که ز کیسوی سلال منی انخلاب
 سلیمان مونی وصف زلفه دیش
 کوی یا انکه حال کشت مشمش کوی انکه بجان شد بر ابراهیم
 وجه شید یار او را اولو دخی در ابراهیم و له ایضا
 کز پور آرزو ز کار آزاری پس حرات و آتش بر خشت ریگان
 وجه شید آتش رخسار کل در میان اولو دخی در و آید با تاش
 یا سمعیل و جبرگ که با تو خیر آلتد یا ابراهیم در زلف او آتش کشت
 فراش و نقاش موق دیش ربا
 زلفین تو بر خلقه و پر بند کشت بند و سبیل تو تو بن کشت
 کارش بند نقاشی و فراشی بنیم فراش کل و لاله نقاش کشت
 سنان خسرو خسرو شیرین ده شیرین زبانتان دیش
 بجلوس مکرل بوشانیت درایم در دغا هر موشانیت
 تسلسل کال خجندی دیش

بجه غریب
 یا ابراهیم

چون زلف رخ نمودی کردم سوال دیدم تسلسل و دور آمد مرا سوالی
دور کمال بن خفاف دیش نیت
 یحلقه خلق آمد باند دل مجموع یا دور و تسلسل شد بایز فخر
 زلف از غلغله اعتبار یز تسلسل حلقه اوله و اعتبار یز دور و حلقه طلاق
قد و لا ایضا
 نمودن سنجش از غلغله و نور نشان در نقطه از خال کشیدن
 کرد که در دهان لفظان اولیوب بکه اول ان اول که حواجه جانش
 شاهدان نیت که بوی و میانی دارد بنده طلق ان باش که انی دارد
سجده سروری فقیر دیش
 سجد زلف کی الوب الوب خوب سو کردن اوم استغفا
فصل ثانی عبارات عجم بیانده در کلام سید ذوالفقار دیش
 بت دیم نه مشکین کلام بشک چین گرفته روی لاله
کامل مشکین رشید الدین دیش
 کریم که از کمال مشکین کتب در دور تو کس کند مشک خطا
مشک سروری فقیر دیش
 خط و خسا رو زلف عذار بن و صبح و شام مشک و کبریا
مشک کمال بن خفاف دیش
 ترا من جان سپردم یکدیش در ان کیسوی خک اکین تو کرد
خوس مک و لا ایضا

سلاطین
 دیکر اودور
 ۲۱

خوسن مسکت زلف کرد ماه خال مسکین دانه ان مسکت
مشک رخواجور دیش
 از ان سیاه شدن زلف بکا چین فتاده و دفا که دیده
عنبه شکین و لا ایضا
 لیک لول روان پرورش بکش سر زلف عنبه شکین
عنبه اکین نزاری دیش
 ز بسط میدن دل چون زر شودم چو آیدم اید از ان زلف عنبه
عنبه کج دیش
 بسود آسز زلفش من باز در انیم که در بند سز زلفان عنبه سالی میم
توده عنبه معزی دیش
 زان زلف که کیریه پوشن تم صو توده عنبه سب و دوش تم
عنبه سید دیش
 زلف تو عنبه نه کردن تمام معشوق خرب وی چه محتاج زیوت
غالبه دان سیف سیرکی دیش
 ای شکین زلف تو غالبه دان صبا کشته عشق ترا هر دو جان خون
کاف معزی دیش
 از ان کونه بود زلفش بران که کوناسی بود شب بایام بهار اند
شب خجندی دیش
 جز ان نشان جان زود زلفش شب بر یون توان خربسان

و لا ایضا
 عنبه

شبستان و لایص
 در شبستان سزای غیر افتاد رخ زیبای ترا جمع معجزه گفتم
شبنم کاتبی دیش
 عجب باشد اگر کیسوی تو شبنم گشت شود سیاه کسی شش کون در او
 کیسوی تو کند و قولی از دهنه اولان صاچه دیر لر آینه دیش
 از بنا گوش ارندار در زوی کرد بر بنا گوش چه کردن ز کیسوی تو
 و سوری فقیر کی کیسوی تو بفرغ دیش غزل
 اولوب بر چس خطای از پندار کیسوی تو بیل اوله راهی شکر در کیسوی
 اولور از ادکانده قولی اولور طوبی اهل بنده چکندر کیسوی
 صالو بطل های یوننی شاه چا ایدر ها کیسوی او زره او چندر کیسوی
 طولا شوب بوی میر نه خوشن یک بوی بر نه صرا شوب بنور کیسوی
 سوری شیر عشق اولش انکلی نینده و ز غیر
 سز اول دیوانه یه صمک شکر در کیسوی
شب عمر سلمان دیش
 طره از نازده تاب که ان زلف از شب عمر تنخوایم که کوه باشد
تبیح و لایص
 بعد این از که زلفان کنج بعد این از خم ابروی مخاکن چرا
شب قدر اشرف دیش
 می کند بخت کیسوی تو در دل شبنم است اگر چه کند عجب

در شبستان
 سزای غیر افتاد
 رخ زیبای ترا
 جمع معجزه گفتم

بنو

شبر و کال جندی دیش
 اگر نه داعیه شبر ویت ترا چه موجب بامن چراغ پوشیدن
شبه شبنم سوری دیش
 شبنم ان یاشیه مسکایت بوی کلت آن یا صنم یا ماه یارو
شام کال جندی دیش
 چشمم بار زوی مانشای زلفت چو چشمم روزه دار کشتای شام
شام عریضه خوابودیش
 زلف سیاهت شام غریبان روی چو ماهت شمع شبنم
 شام ایلد صباغ ذکر اولسه زیاده منا اولور شام سوری فویش
 زلف و زلفی حکم نظر گاه ایدینور فرخنده اولور دایم انک شام و شب
سمی زبوی جامی دیش
 انکه بر کل کره از جود سوس بوی تو رشته جامه در شمس نوی تو
سپاه پوش حسن دیش
 کونید مستی چمن شهر سپاه پوشا در چمن زلفا بین مر سو سپاه پوشا
چنگ کاتبی دیش
 ز سودا کاتبی شد خاک چو بخت زلفش را بر بین این رنور قد خرم شود و اچک
چیم شب بنش عصار دیش
 خرم زلفش چیم شب شبنم دهانش لرنوی تنک درستان
خلوتگاه جا حنر و خرو نامده دیش

درت حاجت گریخت جوانم سز زلف تو خلوتگاه جانم
سید رو بدر دیش
 زلفش سپیدی شد خشم عالم کز گنگر خورشید ویت کونش
بتخانه چیس خوابودیش
 ای شام زلفت بتی نه چیس زلف سیاهت بر لاله چیس
نکار خا چیس در ایض
 ای ز رویت جهان خلد بری چیس زلفت گزخانه چیس
هندوشتا در ایض
 مرا زلف تو ای است ز کز طوطی کمان مبر که بخت و شتاب باشد را
هندو کمال اصفهانی دیش
 رست هندو و اگر دلتش کند جا زان جای زلف توست در دلد و دلد
خسرو هندوشتا کاتبی دیش
 کاتبی بنده ان زلف شد ای بیا بندگی هر شاخه و هندوشتا را
چیس شاع دیش
 بچیس زلف تو چیس را چه بست بکو نزار چیس بدان زلف تو چیس است
لالا در ایض
 لالای سز زلف تو ان دریا که ابروی تو حاجت پیشگاه
وقای دیش
 بوصف زلف و قشای این نظم که گفته لولوی سلاطین گفتند

بود بیک لطف زلف لالا بد کردید زنگبار ناصر دیش
 کوه شیم رجو هند می آید بروم سبیل زلف چیس در زنگبار زلف
تاتار خسرو قش دیش
 ای دل چو شانه در زلف تو قش نه کین دم سفر جان با ناز باز گشت
زنگی شاع دیش
 ای باد صبا ز زلف زرم بکن ناز قص کند زنگی شورید دوا
زنگی ترا خوابودیش
 چو زلف هندوی زنگی تراوش زهندوستان سیاهی بر نیاید
سپید کار در ایض
 چو حال دل ز زلف تو پرشیده کوان کان هندوی دل در دسیه کار اند
دل در باطل دیش
 در دیدم زلف سیاهش گزاید نزدنش از بهر خدایسته بیارید
وقای دیش
 اگر نه هندوی زلف او بدرد دل بهانتاب چو ساخت قاف خودم
ناصر دیش
 زلف بدزدی دل صد نزار بار بگرفت اند و بسته ولی باز نشاند
دزد و راه زن خیال دیش
 کند زلف تو یار بچه راه زن دزد که بر دقت لم را در بجان آورد
معدن دل خوابودیش

ای باد صبا که در دشت دوشم
 زنگی ترا خوابودیش

بود بیک لطف زلف لالا
 بد کردید زنگبار ناصر دیش

چشمه نوش که بر پیش بخت خیمه با حلقه زلف شکن چشمت معون دل
در بند کال جندی
 سوی زلفش نفتم و دیدم که در بند جوش شب که داند مکران عیار را
بلا سروری فقیر دیش
 چشم چشمت بر دلم عین عنایت من چه بخواهم ز زلف کان بلا
دلبر خواجه دیش
 چشمت بکار دی شده در دهنش زلف بدیده ز جهان بر سر آمده
چو کان کال جندی دیش
 در میان گریه باز زلف تو چون باز منظر روز یاران یکروزه وقت چو کان جانش
 وجه شبهه او بی اگری اولدوغی در **کوی حسن دیش**
 برون ترک چو کان باز خود کردم که پیوسته قدم را چون بر چو کان و در خود چو کان
 وجه شبهه طوب طوب اولدوغی در **سروری فقیر دیش**
 باشی طوب طوب طوب طوب ای دلشاه ناز ایدو کو لو بیدار طوب طوب طوب طوب
دل اور خواجه دیش
 بیکه نهدی زلف تو فلک جان باز چو بر کشو و کین از دلاوری
دکشی عتیقی دیش
 سری دارم فدای خاک پایت ولی در بند زلف دکشایت
دکشی بدر نشیروانی دیش
 گفتش در ارادان کردم زلفش گفت نقد قلب که سرش بستان درو

اردان

سرگردان خوالدین لاری دیش
 از روی لطافت که بامت سری بود ان طره سرگردان اندر گرفت بود
سر بسته نظام بخاری دیش
 زلف بوسی کرد رخ خورتی کشت سر بسته از ان در پس کوش خفاقت
سر بسته خواجه دیش
 عهدیت که اشتیاقه خاطر خواجو از زلف سر بسته ان عهد شکن جا
سر زده نعام دیش
 در دام زلف سر زده نعام جان بیکو کورت است نقد چنگ باز
کمند انداز شمس روی دیش
 ای پیشه زلف تو کمند انداز خون ریختن جفا چشمت بار
دام و سروری فقیر دیش
 بدام و دانه کس مرغ دل کز دل ولی بصد توان زلف و حال تنه
رشته طوسی دیش
 چو نذر بجز تویی پاره هیکل دل مکر رشته زلف کنت شیرازه
رشته جان عتیقی دیش
 می کشیدم زلف در او زدم می رشته جان من در کشش زلف
رشته عمر کج دیش رباعی
 دلوار برید زلف شکیب کاه زین غصه رجام بر آمد صده
 گفتیم که چو زلف بریدختی ان رشته عت کردم کوتاه

رسمان بدر دیش
 من خورشید شش کیم دگر زلف من سخن از انجمن کویم آن زردی
رسم ناسر آبی دیش
 که قصه خرم نیستش چیت چو اختر در غم بندم بودن لفتش نایب
رسم باز خواجه دیش
 هر دل که بدش بود زنده دلت به بازی آن زلف رس بازی
و ناصر دیش
 اندوختن زلف رس زیت زلف رس یار روی تو در دستا بانی میکند
نوبهار مسکین خطای مع شیر نیده دیش
 برو باز و چو بلورین حصاری که کسب چو مسکین نوهار
بنفش کاتبی دیش
 دانی که بهر دست بنفشه تن کو بهت از هوس زلف تو زمار
و ناصر دیش
 رفتی بیای و سر و پشت قیام دو مانند بنفشه زلف سلام کرد
سکسیرا جامه دیش
 زلف تو بر پریش کرده مشکا با شمع شمع افکنده بر کل سیرا
یکجا ناصر دیش
 نسوزد بر آتش چو غنچه زلف که اندر موضع جیت خط نموده
سنبل کل لوی خواجه دیش

کوزان

کوزان سنبل کل لوی خواجه دیش
دسته سنبل و لایضا
 خطهای زلفش از کل برکن دستهای سنبل خوش بوی بو
شمشاد ناصر دیش
 شانه و شمشاد زلفش زلفش شمشاد شمشاد در یافت دندان طبع بر
و جامه دیش
 در آبالا زلف از باغ ضعیف که چون می پرورد شمشاد کامی
دسته شمشاد عجب الواسع دیش
 زلف تو چون سون آزاد آمد زلفین تو چون دسته شمشاد آمد
درهم شده حسن دیش
 خط شکینش دل خون شده زلف مهم شده اش بلای
بیج بیج کمال جندی دیش
 در دل زلف خیال آن زلف بیج بیج راست که کج را مانده در دیر
دوتا و لایضا
 نسیم باد و ستش دو پاره که زلف و زلف تو کیر و دور
دو تو فتاحی دیش
 رخ دلم در پی زلف و تورود مرا که دید دام بلای در و پر
چنگال سروری فقیر دیش
 اگر که چشم داشت زلف کشته ضایع نیافت است زلف چنگال زلف بیخاک

چین چین چین خواجه دیش
 حال سرگردانی زلف پریشان منو از تکیه سبیل چین چین چین
خورشید پرست در ایض
 دلم از زلف کثرت جانم زرد کرد و هند و اندک کافور خورشید پرست
پست پرست در ایض
 زلف میا کشتن هند و سواد و چین نزار کافور زنگی پست
دود شامی دیش
 شامی زلف یار با کشت کشید زان رو که نستی تعلیم دود را
سرت حواجو دیش
 بر طرف افاب چه در خور فاد است در غول مسکن و دلاور مست
 و چه تبه گاه بود طرفه و شوب گاه اول طرف دوشد و **دیکر** چین دیش
 که چون نو نودیده چشم کردون بکشی کند زلف میسون
 و چه تبه یا دانه یا حشا ایل زنگی قزل اولوغی **دختر** خور و دیش
 طره سر زده ز خوار خوار چشما پر درم ز بیماری
کافر کمال بن غیاث دیش
 گفتیش دین می رباید طره کافور گفت با کافور لان ز پارس ازین
ظالم پست حسن دیش
 شکسته زلف کافور کشتن ظالم پست از شکسته بکنی کدانت ایان در
شور انکیز کمال بن غیاث دیش

درم خور و از این دیش
 و کسر و از این دیش
 و کسر و از این دیش

در این دیش جادو و زلف شور انکیز ندانم از چه پریشان و سرگردان
شت عهد الواس دیش
 کبر و کس نشت ای تو ماه گرفت بدان شت
قناب جامی دیش
 تنه ای تن چون کشم از تو غنائ کل کز زلف میسون و کافور کافور
دور قنکی شیخ سعدی دیش
 خط ماه رویا چو مشک تباری سر زلف خوبان چو مرغ قنکی
زرد حافظ دیش
 منش خرقه پشیم چگونه در کدم زره موی که زنجیرش و خنجر کداری
 و چه تبه زلف زره حلقه حلقه اولوغی **دختر** قنکی شیخ سعدی دیش
 چو ترک و لبرین شادی بکشت چو زلف بکشت حلقه قنکی نیست
زرد موی دیش
 بر سیم خام سلسله بر ماه دیره زلف زره ناییش خط معین
زرد پوس خواجه دیش
 زین غره عاشق کشتن ایمنیت و کر نه هندی زلف چو زره پوس
خمیده کمال بن غیاث دیش
 دلم ترسد دران زلف خمیده نشت تباری و سرهای بریده
تکسته عماد دیش
 نغمه نشت دل چون داری کافور زلف تکسته خم اندر خم یار

در این دیش
 و کسر و از این دیش
 و کسر و از این دیش

دل گفت تو فارغ ازین دست بدار با هر دو شکسته بهم باز گذار
اشفته بدر دیش
 بر تخته شودان روزی بگذرد چو بر آید شب اشفته تو کردی
بیقرار کاتبی دیش
 خرم آنکه سر زلف نگاری کند بی قرار که بگفت اگر ند و قرار کند
 و کمال جفتندی دیش
 دلا زلف پریشان یار باز گو که بی قرار توام من تو بیقرار که
نابدار و در ایضا
 بخت پیش ازین زلفا بدارا چنانکه دلم کشد مرغ را بچیدن
شیدا عصار دیش
 جز زلفش گشت شیدا و مستش که بودش نعل جان و دل در
شهر طروس جای دیش
 زلفش چو شهر طروس می براند کس سکر تو
شهر حافظ دیش
 گای زلف شاهین شهرت را ولی شاهان عالم زیر پر باد
شهر روح سروری فقیر دیش
 فلک افروزه سوره کا و در خط که شهر روح الامیر زلفی که با جاع
چنگ باز حاقان دیش
 بر سر از دم کز چو کبوتر بکوزد زلف را کز چو چنگ بازی

خواجه

اشیاء خواب و دیش
 چرخ زیر کاند جان خواب که او را دام زلفا نشانت
پتر زراغ ناصر دیش
 بروی سبیل زلف غنیر بر عارض تدر و منه پتر زراغ را
پرستو پیش سعدی دیش
 بهان لعل چون خون کبوتر سواد زلف چون پرستو
بر عقاب نظامی مفت پیکر دیش
 عکس دیش بر زلف تاج چو حسن زیر پر عقاب
طلسم جامی دیش
 تو بمانی و نیست طلسم جز دوزلف تو دام طلسم
مار موی دیش
 زلف و مارت و مورست فکین من عجب دارم این مار چو زلف
اژدر سیسی دیش
 ای زلف تو اژدهای موسی ای وصل تو کنجهای فارون
دیو حسن دیش
 نوش با وقت نوش زلفی که زلف لب در دارد دیو زلفی که
ابهر سوزنی دیش
 اهرن زلفی که دارد دین یزدان دین یزدان را بیا را بیکو اهرن
جادو موتی دیش

و زنجیر
 دوزخ و زنجیر
 بران تو شکست
 سلا
 بن جبهه مع این حسن و این عجب
 ایضا در زلفی که عجب

زلف تو بهم در شد و در ماه بخت که مشک کار کرد و که عنبر نجیب
 در ریزه جادوی در کیمیت نامه سیاه کرد و فریاد مسجیت
سایبان خواجو دیش
 شکسته طره اش بر چهره کوبی که از شب سایبان بر افتاب است
سایه کمال جنبی دیش
 زلف کشید سایه و گفت فروین بر افتاب سیاه تقدیم نمی کند
آرزو دل ایضا
 کندوی ماست زلف شکفتش در جهان یک روزی ماستکش
سودا دل ایضا
 نماند سم در کاران لغویش باشند شوریده گانرا بیشتر بر سودا
سودا دل ایضا
 چو خاک در شمع زین بس من سودا که خاک راه را در بر خیزان سودا نمی تقد
کرباز دل ایضا
 بان دو طره کوه باز عشق چون نم چنین که بازی مار بنید خسته
پایال دل ایضا
 سر سوا بیان بجاک درش از سر زلف پایال ترست
عمر دراز دل ایضا
 مر زلف مرا عمر درازست خداوند ابد عمرم درازم
 اهل کمال شیخ کاکه بر سینه معلقه نموده اولانیدی بیک کالنی اورا کرد

نمی کند زلف شکسته

نهایت از زلف غنچه چو درو
 باقی استند و چنانچه در
 مسله

سودا زده شیخ منوی دیش
 از موی نگار همچو مویش سودا زده کان بی قراریم
کاربان و نردبان حسن دیش **قطعه**
 کلک حسن از ان بود سودا و عطر او در کاس کوبیده و بارها از کار باز زلف تو
 چون وعده دیدار زلفی بشوی برکت برکت من کی رسم بی زردبان تو
ترازو و کمال بن غیاث دیش
 بر ریج و تاب متر با ز ماهی تابا از سلال زرد بالی باقیم دانی که بیت
ترازو خاقانی دیش
 چو جوار زان منم درین بازار که ترا زوش زلف جادوی
ترازو دار نظامی شیرین و صفده دیش
 نیستش در بهار منسک جان بود ترا زوداری زلفش بران بود
سپاه حسن دیش
 هر چند که زلف تو سیاه است بکمر هر روز پریشان توان کرد
چتر سپه دل ایضا
 طالع شده بر تخمک حسن چو شتر چتر سپه از طره بر افراخته بودند
چادوش خواجو دیش
 عرق اش خرمی و یا قوت غوش باندار ابووش صاحب هند و کبابش
جان دار شاعر دیش
 چون زلف تو بالای سرت کردار ابووش تو پیش روی تو خود مکار

اینکه در این کتاب
در بیان این که
در بیان این که

جاندار را زلف برافکنده لالای راجا جان باز کرد
جاندار رومده یابی و بوی کاشی دید کلید سرور قیصر دیش
بکون یولواشیرین قول از غل غل که آنک زلف غشاق جفیه بولک
پایان شعاع دیش
رخسار ترا نگاهبان کیسود و اند هر کس که پاشا هندو
چینی خواجو دیش
زلف سندی تو چین و ترا روی چشم ترک تو خطابی و ترا زنگی
شاه و له ایضا
شاه زلفش چو میر و دین شور در زنگباری افتد
مازیانه نظام شیر نیک مقرون مداینه کلد و کی بیانده دیش
ریش زین برابار وانه ز کس کرده مسکین مازانه
خوشتر مغزی دیش
گرفت زلف که کبر در میان دو چه خوشتر غناب اندر میان غناب
خوشتر کمال بخندی دیش
در دل نشان محبت خالش بوی زلف تا خوشتر بادت کنی دانه بکار
خرمن و له ایضا
رخ تو انشاست و زلف خوش بخرمن انشاست از انهار سیده
ورق مسکینه نظامی مخزن اسرارده دیش
زلف سیده بر سریم سید مشک فشان چون ورق مسکینه

کند زلفی پاشا
و این غناب و کلید

از زلف مذکور
رنگ سینه

روزی دل شعاع دیش
چون باد کیسوی تو یک کشته دادم دل خود با سر زلف تو سیاه
روزی دلم از زلف آمد که خدا روزی پرانده کسی نماند
ناوک شمس کنج دیش
سر روی تو و کیش از کیش خط زمره ندارد که مروی آورد
حلیب مغزی دیش
بند و کمر و سجده کند زلف سیاه چون از لب و انگشت کند شکل حلیب
زلفش صفت چون دل زبانه در پیش حلیب از عجب سجده ترا
سال اثر دیش
دو زلف روی تو و دهم دو سال یک دلی ز تر دهاست طراکات
فتراک جای دیش
کف زلف روی رجا دل زلف خوشتر گفت هر صید کالابن بقدر است
قندز حاقانی دیش
ای چشم تو فتنه و فلک قولور بجان تو شیر شیره را گیر دوز
وی زلف تو بر کلاه خوبی قندز با غارت تو عفا اند از غارت غز
استین کریم شمع سعد دیش
چو بود از سر زلف بستم افشادی چو استین کریم بادت در و شاد
زنجیر مغزی دیش
دلمی ای جا را سخی با جاکنی از چه مفضل خوشتر زنجیر خوشتر

حافظ ترک

و مطلقا زنجیر اطلاقی تسایع در سروری فقیر دیش
 عاقل زنجیر زلف حاتم تو قدر دید ای سروری بچه اول و سرکشی و صلا
بخت نکون ناصر دیش
 بر مزن ای یاد توان زلف کوسار تا باز پریشان نشود بخت نکون
روزگار حسن دیش
 ان نه زلف روزگار نیست که ز سر تا پا بچید است
 و زلف بوزن غیر زلف ایله تغییر اولور **غیر و غیر**
معلقه بیت اولام و چنبر و دور سروری فقیر دیش
 چو که عوده و ترقی زلف کون یوز که معلقه بیت اولام بگزتم
باب چهارم آن بیانده که کاج و جیشیم پیشا در
فصل اول الملاحات و بیانده در نقش قائل دیش شعر
 من لم یرتم علی شمس فلینظر الوجه والجهته
در سروری فقیر دیش
 سن کونک عینه او کینک چون بر نام یوی کوزیلانی سبزه تیاره شها
نم و له ایضا
 او کینک شمس هر دم کون یوز که ای کونک اول زویننی بویوزی قاره کن کزین
خواجو دیش
 کفتم ان زلف جیشیم بخیش نشاند کفتم ان زلف جیشیم بخت نکون
مشتی موی دیش

در زلف

دور چون در توبه در میان دو جبین چو مشتری و مشتری بزرگلا
زهره کمال جندی دیش مطلع
 کرد بر زمین نشاندان زهره جبین باید دوری طلبدار ما نه ز جبین باید
و قوج دیش بیت
 بفرنگ حسن اگر چه زهره جبینی زهره بر قصل ایدار جبین بکشتاید
کف خضیب بر لیدر آید و صهار و قاشک لشفه دینور سباز در بیت
 کف خضیب کشتاید که ز ناصیه انم که ماه من کره بسته از جبین بکشتاید
سهیل بولا که کوب یانی در زرتکم بکین دیش **بیت**
 مهر دل بکینی بیسته می در شید از پر تو جینیت چون اختر یانی
نور کمال جندی دیش بیت
 کو بخت غارتو جبین ز جبین تر غنیمت بیا تو دهان زرخیان
لوح سلمان دیش بیت
 در لوح جبین باز خوانده نقش اول و ابوکاس
عبد الواسع دیش
 است چو من کرس و لا ترا چشم و بنا هست چو سبل و سون ترا جبین
فصل ثانی مشبهه اتق سوس در
فصل ثانی عبارات عجم بیانده در کلر جاج دیش
 و رکشت حسن زان بالا و جبین کیم نایه ناز کنین کزان رسه کلر
کلزار حاقط دیش بیت

ندیده دیده محارقت طاقی جز ابروی تو که طاقت جفت در عالم
 و جامی دیش
 از خیال آن دو ابرو در گاه چشم طاقا به کز بر و چون بسته اند
 کج دیش
 طاق ابروی ترا قبله جامی بنیم لطف از نور خدا و تو عیانی بنیم
 کعب کاتبی دیش
 کاتبی را سوی سجد مطالب ابرو کعبه بجاست روی دل ساجد باشد
 حجاب کمال خجندی دیش
 حجاب و شد زاهد سجاده نشین را زان روز که حجاب ابروی تو داشت
 و سروری فقیر دیش
 شکل ابروی صانع را به بعد چو اما چه تنه او تو ز عرف قرائت
 قوس رانی دیش
 در دو در کان ابرو دست بسته جز روی تو خاب در قوس دید
 مقوس جامی دیش
 پیش از آن روز که این طاق تو کس نه قبله ام از خم ابروی مقوس کردند
 قوس قمری ربع قمری خواجه دیش
 خاتمه اجرت قوس قمری یا بهال عید یا ابروی چون ملوان
 حاجب و له ایضا
 تو شاه کشور حسنی و حاجت ابرو دلی خوش که بسی حاجی پریشانست

۶۵
 ۱
 تخت بر دیش
 شعله ابروی تو داد بجای کان تا بزند کمر دست بتنج رستم
 نصف عین کان بن غیاث دیش
 نون هلال یکشبه با نصف عین از به نقش طاقا بر که با قبله ابروی
 نقطه خال اولیجی نقطه خال اولیجی
 سرور فقیر دیش
 جهان عاشق کف بو کلمش را زانکه او سنده یارب نقطه خال خنده
 و له ایضا
 باشکوه آن عاشق ز خوشی یا از غم یا ز کز اگر چه بر الف و زرد اکی
 کمال خجندی دیش
 قاتی چون اندام ابروی چون در توهر آن که نقیده از پی آن کفند
 و ناصر دیش
 بنوشت است نقش خون در خیال آن از رخ مجسم و خم ابروی چون
 توقیع کمال بن عیاش قصیده سنده دیش
 ابرو سیه هلال کان کش رانقا نویت یا کاشته توقیع نظر
 و له ایضا
 یا خود بروی تحفه دولت و قمر کز آب رنگ حس ز رانده و دواخت
 خاتون فاشن و صف ایدر کن رنگ ایلد ملوند رنگم قوس قمری
 تشبیه ایدوب شیخ سعدی دیش

این شعر در
 کتاب دشت
 گلستان
 است

ان دسمه بران کان ابرو چون قوس قزح بر افتابت
قالب قوسین جامی دیش
 بیای اهل راقرة العینز کان ابروانت قالب قوسین
طیب نام دیش
 ابروی تو مقام رنجوران حاجب نو طیب بیماران
سحر شیخ سعدی دیش
 صورت کند زیبا بر پریان و دیبا یکسر چو ابرو دانش سحر بین شیخ
فتان کمال جندی دیش
 ابروش گفته خفته کارمنت کز نشسته ات و است می گوید
کفته میزان کمال بن غیاث دیش
 یادال معبدت قیلد مشتاقان یا قوس قزح یا خود کفته میزان
فصل ثانی عبارات بجم بیانده در
نمازگاه حسن دیش
 خیرای طیب خوان خطبه کردی رویش کز چون عیدی ابرو نمازگاه
چتر سیاه کمال اصفهانی دیش
 مردیک چشم سلطان خشت برشش ابروی نو چتر سیاه
کان خانه بساطی دیش
 کم نکرد ز کان خانه ابروی تو چرخ کز خدنگی تین خاکان ما اندازد
کمان مهره شیخ سعدی دیش

از دست گان مهر و ابروی شود در دل نیت که در بچو کتوز یکید
ماه نو پر خم کمال جندی دیش
 هر کجا ذکر از ان ابروی پر خم میزد کرد و الجا حدیثه نو کم میزد
پرز زره کمال بن غیاث دیش
 بر سر دو جبهه پرتیروی پیکان پر پر زده بی زه کانی یا قوس دانی کتبت
ناوک انداز عصا دیش
 دو چشم ترک رد لکها کین از دو ابرو بر جگر با ناوک انداز
فسونگر ناصر خاری دیش
 از غنچه بیاری آن ترکس جادو دو تاشده آن حاجب نو کز کند
شوخ خواجو دیش
 ز ابروی شوخ تو پیوسته منیم چشم که دل ریش در یک سر بود اردگوش
دکشت آذری دیش
 طاق ابروی خشت یار چه طاق دکشت دکشت سرگز باشد طاق یارین
طفا شاعر دیش
 طامرنت که بر خوی تو قیام حال مثل ابروی دلای تو طوفان
عابد عزیز شیخ سعدی بر جاریه و صفنده دیش
 برابر و عابد فریش خضاب چو قوس قزح بود بر افتاب
چشم بند خواجو دیش
 کسی که سرور جادو کران بود پیو بود چو ابروی شوخ چشم بند

بیشتر دیش

ادرس

خواخوار کمال جندی دیش
 ابروی داری چشم و غمزه هر یکی از یک که خواخوار تر
خونریز خیالی دیش
 که زار دیکف از غمزه شوخت تن کار ابروی تو پیوسته چرخ زریز
زنگاری کال شاعر دیش
 ز ابروی زنگاری عیار پرده زردی تا قوس باشد در جهان دیگر نشانی
چوکان قطب چوکانی دیش
 خال تو فراز خم ابروی کثرت کویت که آن در غم چو کا باشد
کشتی نیکون احمد پاشا دیش
 نیکون کشتی ابروی تو در دریا از چنین کشته رها جتن نشان
ماهی سردی فقیر دیش
 حسن دریا سده کشتی کل آب و حق که ازین فاشدن نشانی که ای کوسر
داس کاتبی دیش
 قضا ز رخ افاق قطع زندان دور که شکل ابروی ساقی مثال داس
پرکار نظامی حنر و نامه ده دیش
 ره بار یک چون پرکار ابروش شب یک چون طلای کسوش
کشتی کران کمال اصفهانی دیش **رباعی**
 ان زلف مکر بر رخ آن شهده جسم او خجسته بی جنک خصومت درم
 وان ابرو بین بشکل کشته کران هر سوی سر آورده قهقارده خم

استبداد و پادشاهی
 پادشاهی و پادشاهی
 پادشاهی و پادشاهی
 پادشاهی و پادشاهی

عین فقیه لوفلی قادری چلی بو خیال خوب ترجمه ایدوب دیش
 میدان حسن بچیده ایکی بهلوان کیم ابرو زنی که کوثر برین دیش
دو مصراع کمال بن غیاث دیش
 روی تو مطلع حسن است مطلع زان چو مطلع اورا نبوده اند مطلع
بلی کمال جندی دیش
 در دیده که بریان کان ابرو تو بر بسته بر بخیر بلی بر سیر سیر
ماه نو شاعر دیش
 بهر کس نمودم خم ابروی تو را به نو سر که بیند به کس نماید
ماه یکشنبه ولایف
 یکشنبه از زلف کشته ابرو بنا که چه در ابرو یکشنبه توان دید
لالا ولایف
 لالای سر زلف تو زان در دانت که ابروی تو حاجت پیشانی
غزل سردی فقیر صافاش و صفنده دیش
 صاف و فاشینه عجب کردیم التون عینم بر نون کیسی کوز نور اول فشان
 بیجی قربان اول شود لعل تن کاجان کم کلور لول کوزه التون طرور بر جان
 فاده شکر که لاله بکر در سم و جوی صاف و فاشینه شکله باهل لاسان
 شعل شمع ز شکر برت را به طوفان باد آیم طوفان کیشانی ای دست
 زربالقدیم دریا بچه یا خرد زلف بر خجسته در سردی طبع ایدر آتیا
 بر خجسته در سردی طبع ایدر آتیا

باب هفتم کوز بیاتنه در

که بعبین و باصره و زناطه و عجم چشم و دیو و دیر و کوز درت
تقدیر بری شملای بر کشیده بری **خوابی** میگویند و غمزه بزمک
هر روز از چشم شملای بجهری دیر و زکس کمی قوه تشبیه اندر
در خوابات منغان کوی نشان از شراب شوق جام ترکش شملای تو
و چشم کشیده اولد که طار اولوب کاف مسلح کمی اولد
چشم بکینه کانی بود لیکن چون چشم کجا ان دل که من دارم قبول نظر کن
و چشم خوابی غمزه دیر و **چشم میگویند** اولد که شراب رنخلو اولد
نته کم اثر **فصل دیش**

این چنین بافته خسته که ترا در جا چشم شملای تو میگویند شود چون
فصل اول اطلاق است عیب بیاتنه در

محمود سروری فقیر دیش

دو شب چشم پر خورشید چشم محمدر حنائی می توان از او آینه چاره نش
ازری دیش

قد قیامت غمزه افت **فصل چشم** عاشقی بی چاره را مردم بلای دیگر

قالب جامی دیش

چشم قالب تو بهر شش خاطر ما چون خم زلف تو قالب بنشیند مگر
باروت عبد الواسع دیش

روی تو امروز جانما جالی دیگر در دها روت تو از فتنه فعال دیگر

فتنه و بلا حسن دیش

تا مدو چشمت بگویم که چیت هست یکی فتنه و دیگری بلا

فتنه و دور قمر این بید دیش

ای قبله صاحب نظران روی جو وی فتنه دور قمر ان چشم سیاه

ترک خسرو دیش

چشم او ز کشت و خنجر خوی بد و که با ان مت خونی خنجر بازی

علیل جامی دیش

دل جامی بغیر کز کشت کل رای من العلیل علیل

طنناز خسرو دیش شیرین زبانندن

من ان بازی کرم با چشم طناز که چین و روم بنام بیک باز

جاش معنی دیش

بودم میان خلقی یکی و دیگر قلاش کوز زکس جاش تو را

مقام خسرو دیش

چون روی تو نقش منج تعانی نیت چون چشم تو گاه غمزه جاش نیت

عبر معنی دیش

چشمش جو عبرت و دلم از فراق و چون سم عبرت ز منم جو عبرت

جلاد سروری فقیر دیش

باز کرم
از خلیف اوین کورب
اوین برنج خوش
مسلمه

جگر اید و بچاه زنگنه دکل مملو می
 بجزک اولوردی آنی ای چشم جلاؤنم
قصاب شاهی دیش
 مرغان او که یاری ان چشم میکند تیغ کشیده در کف قصابی دهند
غزال انوی دیش
 و چشم تو در اید بخت تا بزمیم در غلطا صفت چشم غزال تو کنم
موش سروری فقیر دیش
 کوزک زنده آمدن موش بر سر کال کال اولور اوقی در یک کس که زنده زمان
هندی و مشتری و شیری و سهیل کال بن غیاث دیش
 یا خود و ترک شود و هندوی کوپیر یا مشتری و زمره زهرای از دست
 کوی مکر که زیر غم طاق و بعد زنگ شوی و چون سهیل در شکار او خنجر
فرقندون و در ایف
 چشم یا خود و فرودان کتبین علی بادام و نوختان یا کربس و کون
بوع خواجو دیش
 اموی مستی بخرم عین بحر یا فیه عقل و دین یا کربس و کون
تخته خرد دیش
 چشم را در ملک خودی تخته بیدار کن غمزه غار را بر جادوان اساکون
عس کال بخت دیش
 رود زان زلف ترشان زخم چو شب رو که خوف از عس میکنند
عین لعلی دیش

چشم و زلف و دشت
 از چشم و زلف و دشت
 از چشم و زلف و دشت
 از چشم و زلف و دشت

اگر چشم و زلف و دشت اینید از چه غنا که بود غنای عالم بود
صاد مسعود دیش
 بر چشم و ابرو و دشت هر که دل نازان صاد و نون و ممش شد شفته چشم
 دکل بن غیاث قصیده سنده دیش
 چشم با عباد و بر صاد و عین جوع استی معاینه با دام و عین
روزن کانی دیش
 بکال با چورس چشم را بنوشان زباغ خلط بود روزنی ز تربت
 نظای مخزن الاسرار دیش
 زلف بر آیم و زلف اشکش چشم سما عیلم و مژه خورش
و آه پاش دیش
 یا عیلم و چنگ که مایه ز خنجر استند یا بر آیم در زلف که او لشکری
طیب ناصر دیش
 چشم طیب جان و دل در دشت یا عیلم و طیب که ساز و دوان ما
لعل رضی الدین دیش
 که لعل شد چشم ان حوز تراد از در دیند ان که مکرش رو با
 در این دنگ رخ خود کرده نگاه عکس چشم از آینه چشم خنجر
فصل ثانی عیلم و طیب بایند در **لعل** لعل دیش
 اگر چشم و عیلم و طیب کسی دست لعل بکیر
مت خواب ناصر دیش

که چشم تو اشقه ام تو خواب هزم انت که درو تو شیا
خواب و رایضا
 رفتم از دیار تو ما دیده پر ب چون رفتم شوش چون تو خواب
بیمت مولانا عالم دیش
 لب میگون ز چشم نیم است کند عکس عاقل جل باطس
منه خوش خرد و لیلی و صفنده دیش
 چشمش که شومست و بیوش آهواره بخواب خوش
با دو بیایی سید جلال دیش
 بدور ز کس محو ز یاد و بیایات روزگار برافزاد نام مشیا
می پرت خواب و دیش
 در عین خار چند داشتم چون مردم چشم می پرستش
می فروش جای دیش
 چشم تو می فروش و لعل تو می خور بگو چون زباده پر بهیزم
فسون ساز ناصر دیش
 ای چشم تو جادوی فسون ساز کیسوی تو مهندوی رسن باور
خوانجوار عصمت دیش
 مردم از حضرت ان ز کس خوانجوار دین و زبک خور دین آگاه نشد بار و دین
خون معزی دیش
 دلال ز چشم سر مستش خور که هم ز کت و هم مرست و خونی

نامسلان

نامسلان کال جندی دیش
 شنیدم که چشم مسلمان گشت مرا پیش ان مسلمان رسان
جان ستان حسن دیش
 چشم تو جان ستان بیت جانش میرکی در فن خود استادی
نیام و خج سیف اسپرکی دیش
 ای لعل تو پرده دار کومر وی جوع تو نم نیام و خج
کمال در خواب و دیش
 عجب از چشم کمال دار تو دارم مقیم رفعت است و کمال بر سر بالین
مردم دار و رایضا
 اهو ان صید مردم اندلم صیدان اهو ان مردم دار
مردم خوار ناصر دیش
 شیوه لعل شکر بار تو شیرین کار عادت ز کس انخوار تو مردم خوار
جان سکار خسرو دیش
 تا ترا چشم جان سکار بود مرگ ا دل بود حکار بود
جهاکیش کال غبندی دیش
 دارد زنت که ز زکانت چشم جهاکیش تو بی دین در
بد کیش آسی دیش
 کزین که ز چشم تو بد کیش خوی از او در من نبودم شسته ان غره قضای
زکانت کال بن غیاث دیش

چشم ترکستان و لها قندهار روی از ریجان و زلف چش
ترکانه حسن دیش
 چشم ترکانه اش بهر سمره ناک اندازی کند چه کنم
جفاکار موه دیش
 شیرین لب نوبت مر سال فدا چشم تو چه بودی که جفا کار نبود
عزیزه جوی سید حاسم دیش
 بباروت نتوان کرد شادانی کلام ز ترک چشم تو ترسم که مت عذبه
رهزن مسعود دیش
 چشمه رنزه ای اهل نظر بیکار مت را بخودی از عذبه بیکار
جادو جانی دیش
 دو چشم تو عجایب جادو دارند ندیمم بچوان دو هیچ جادو
آهو کمال خجندی دیش
 چه آهوش چمت کرد در پیش او اگر شیر آید زبون می رود
اهوانه و سروری فقیر دیش
 کوزینه دوش و لدن او کوزنه امیزد ایشی فریاد او لوبی بخت درد آه
اهوانه جانی دیش
 چو راند جان از ان چشم اهل دنیا سر و بزم غزالان مشیت عشقش
اهو بره خسرو لیلی نامه ده دیش
 چشمش که شد مت بیهوش آهو بره بخواب غرگوش

اهوی سیاه و له ایضاً
 چشم سیه که بی نظیر است اهو سیاه شیر کیر است
سرگردان آسی دیش
 کزین طبع و غمزه چشمه آب که است و نیست و سرگردان چشم تو در خواب
ناتوان کاتبی دیش
 کنت اینست که نامزد سازد و نامزد عیا خود را بهر زرد گوشه بیار کند
بیچاره سروری فقیر دیش
 چشم دلداره کوزنه چو کوزنه غایب بود حشر آنه و ایام یار ایدر
و کاتبی دیش
 چشم و رخ او خوشند اگر چه بیار در آفتاب خوش نیست
نیم خواب سیفا سپهرکی دیش
 ناموس طلسم جادوان را زان ترکس نیم خواب بشکن
شوغ تشنگ و له ایضاً
 بر دل من تیر عمزه می زند ترکست چشم شوخ و تشنگ تو
شور آکنیز خسرو دشت نامه ده دیش
 کرکش از کرشمه شور آکنیز کشته عشاق را بنمونه تیر
دزد کمال خجندی دیش
 چشمش به مبر و عقل و جان زد این زرد منار کاربان زد
کوتله شین کاتبی دیش

نیم خواب و نیم بیدار
 چشمش که در آن وقت
 می بیند و می بیند

و چشم شوخ تو سر یک بلای خوریزد اگر چه کوشه نشینند و مردم آمیزند
کوشه کبر حسن ویش
 ز چشم تو زدم چو چشم کشته کبرم که با چشم تو چشم من بگوئی چشم می بارد
با دام کمال خجندی ویش
 سوی لبش اشارت میکند که آنچه یاد است حلوائی خوش
نور کسین مسعود ویش
 در خوان ز کشتا چشم ز کسین بیا که هیچ کوشه نشین را نمائند خواب از تو
باغبان از روی ویش
 کنیم غارتان لب جو خواسته چشمه ز حال غیریت باغبانت را
شیر کبر کاسته ویش
 کاتبی آهوی چشم شیر کبر ویش مردم سرشته می دارد بجا و اگر
رو به باز خواجه ویش
 صیدان آهوی رو به باز صیاد توام مانگا افتاده و شیر کلک بخیر
کعبتین حسن ویش
 کعبتین چشم غلطانی و باز یاد تو حریف شوخ چشمی که توان باختن
دل آویز شیخ سعدی ویش
 مرا آن کوشه چشم دل آویز بکشتن می کند کوی اشارت
هند و بجه شمس کنج ویش
 جثمانت که بر روی پری و سن هند و بجه اندازش خجند

نکلی

ز کله کمال بن عبده الوزیر ویش
 داد باز کعبان چشم خوشت مشک چشمان ترک و مردم خراج
چاه با بل طاهر خاری ویش
 بهشت بکادوی بدل چاه بایل زلفت با خری عوض برنج خیر
افتاب و در ایضا
 چشم خوش کرافت بشت خط سبزش که آسمان آساست
 در جفا و ستم چنان شده اند که آنچه ایشان کنند عین وفا
سرمدان کمال بن غیاث ویش
 تا سیه چشمی کند با مردم از سر کوشه روز سر سرمدانی یافتم دانه کشته
سیه پوش محراب نشین کمال خجندی ویش
 چو عابد بر جلد بصد مکر و فریاد پوشیده سیه کوشه بجا کشته
خوزیر سروری فقیر ویش
 زلفت لعل چشم خوزیر که کوشه دل اسیر و جفا و جلد تن قربان
فست و در ایضا
 سرور که کور کنش خسته در لعل طبعیم در دونه آنکه اگر وارید زما
کشتی و در ایضا
 بر آتشکده خیال چشمی اول در دانه بکوز اول کشته تو کامش اول کرد و تو
ششم که یک بیاتنده در
 که اکا ب هذب و چشم شری در

فصل اول اطلاعات عیب بیانده در **سهم** جامی دیش
 سهم ترکان تو از دیدار با زدا **بچو** روح ای کجا با باشد سوز
صحب کمال بن غیاث دیش
 بر سر و جبهه پر تیروی پیکان در **پرز** ز بهی زه کانی یا قلم وانی اگر
نشان ندکم بوبینده مشهور در
 ترکان کندی کنه از خوش **مانند** نشان کیودر حیات
الماس قلمی دیش
 خون شد دلم از باد که عکس **نشان** الماس تیغ تره در جام می انداز
 و امیر مغوی عشوق اغلوش و صفای دیش
 فروزده بدو بادام صدف را **کمال** برون شده مرالها در خوش
نشان شاعر دیش
 ای خنجر ترکان تو خونی جان **نشان** و نگرش خنجر خنجر
سما کمال بن غیاث دیش
 حار خط اغیار **الماس** دنی و سما **لرزه** زبان مار یا ناو کز گشت
فصل ثانی عبارت بستم بیانده در
تیغ خنجر گابی دیش **خست**
 یارم تیغ غمزه جگر باره **سما** هر باره را بیدر کوباره باره **سما**
و لکامی دیش
 ماد او چشم متراور کار تیغ **نی** افکود بر سر موی کذا تیغ

قلم یار مسعود دیش
 چون خنجر و دگر که با سنج کرده **از** سهم ترکان تره فتنه بار تو
عاشق کشت خسرو دیش
 مرا فرما بدشوار برون **از** ند پای **نشان** بین ترکان عاشق کشتی **سهم** در
نیش خاقانه دیش
 نگر ترکان چنان رزی بر دل **که** سرش در حبس شکست
نیش کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 سمار و خار و ناو کن **الماس** ابدار **لرزان** زبان مار بنی **نشان**
سوزن کاتبه دیش
 نزار زخم کز غمزات **سوزن** نیت **بسوزن** تره چون عاقبت **نشان**
سیخ و را ایضا
 نزارت سوه خدام **دلیل** دانا **که** سیخ جانب نورست **نمای** کجا
موشکاف خسرو اسکندر نامه ده جار **نیچینی** دلفن دیش
 بغز ز کوهی برارم **نفسیر** **دگر** موشود **نشان** **نفسیر**
 مرا ازین تره **موشکاف** **نشان** **کودیت** **که** **موشکاف** **نشان**
ناوک قائل دیش
 ناوک ترکان **دخون** **دلم** **بکشت** **که** **دججان** **سر** **بسر** **نظار** **سما**
نشان کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 ترکان دست اگر بقریان **آورد** **یا** **نشان** **نشان** **نشان** **نشان**

توین سوزنی دیش
 دیلی موی که بر جنگ و جدل هر شش بر دل و جا از سر و کان زنده و پیر
خندک سیجی دیش
 از خندک اثره مسکین و صمد پارد و زده و دیده و بدیم خون کجی آید بر
نیزه شاع دیش
 سپهر و سینه ای ترکانی گذر انی که بوبین مجروحه کو نور
نیزه باز کمال خجندی دیش
 ز نیر بازی مرکان شوخ و خندانم بنان بسینه رسیده و بگو که پیر
 بو خلاقه ایل بدیع بخیر و دیر که بر خفنه بر نفس فی انشراح ایدر ارمغانه
 خطه و شکم در راز ایل من فلان صدیق جمیم **چک شکبوت** سیف الدین
 از پرده شکبوتی ز کس تو در دل زده شکبوت مرکان تو خجند
سور شاع دیش
 دوران بهوانی شکر شتابت در خفا گرفته اند بادامش را
نی و نیتسان کمال بن غیاث دیش
 کعبین کشته گردان در میان کاس رسنه کردنش نیست گایتم و انی کشته
چتر سیاه ناصر دیش
 دیو شیت را که دارد از تره چتر سیاه ز کس خلعت اهدا نچر بر سر گرفت
دوست و انکر کمال بن غیاث دیش
 مایل باد و جبهه پیکان جان نشان یا صف زده دور و دور برادر و دوست

قافیه افغان از قافیه
 و در یک زبان برادر

کعبه شکبوتی که در کعبه
 کعبه شکبوتی که در کعبه

شکر بند ناصر دیش
 صف کشیده خیل مرکان سیاه لشکر بند و بر کستان غیب
هندوی اینه آسیدی دیش
 سبیل رخسار تو ز مکی آتش پرت ز کس مرکان تو هندوی آینه دار
قناره مری دیش
 قناره وار مردم چیت بچا که مرکان قناره کرده و دلمه باران
جنگال سروری فقیر دیش
 شجره شره اید و بن کوهی ایلینیه کشته هر مره چکانه قصاب که
باب نهم
 غمزه بیاتنده در
 و غمزه کوزا و جیل و ختمه با قف و دیر و کوز قافیه و بر انیس العنقه
 بوکا تعرض او نمه شکر گاه او لور مره او صافی اید ضیق و کاه و کاه
 غیری او صاف و ضیق و لفظ غمزه ایلد بغیر او نور ایلد او لب بود متبر
باب اول اطلال کاغوب بیاتنده
قضا امان سروری فقیر دیش
 شودان غمزه شوخشن بحکم ناتوان که در عالم همین باشد قضا امان
مخمر و ترک عاود دیش
 بره اهل نظر غمزه مخمر و ترک مت کشیده کان ترک کوه
و کمال خجندی دیش
 مرکان غمزه او بعد از مر افته کردند ملک و نجا چنانکه دانی

سلاح سروری فقیر و بیش
 برپادشاه حسن سلک راه قول اولم که غمزه سید در حق قلینه سلامی
فتاح مسعود و بیش
 مسعود و غمزه فتاح مرز خون در خون با و بیش بگو سبک است
کاف کاتبی و بیش
 دلانا ید و غمزه ان چشم و غمزه مسلمان مجوار کاف و چند
جول سروری و بیش
 غمزه سندن خنجر و بیل با و غمزه کار باغی و غمزه زریا و امی و بیش
جلاد حسن و بیش
 دل گرفتار غمزه تو بماند بی کاهی اسیر جلادی
قصاب کاتبی و بیش
 غمزه را مردم بقصد خون و غمزه کربان کشتن حاجت قصاب است
وجامی و بیش
 ای ز ابروانت متصل عشاق را و غمزه چشم تو دل فریبکی قصاب
غفار قشامی و بیش
 در گوشه دل رتبه و لغزهای سرتر که ان غمزه غمزه غمزه
صیاد جامی و بیش
 دل بان غمزه خنجر کشد جامی را صد را چون اجل اید سوز صیاد و
معلول خواجه و بیش

۷۰
 سناکی کند ان غمزه عاشق کشتن و در کار دل ریش و بیش
فنا عبادت عجم جایتده در
مست بک و بیش
 خنجر و غمزه مستش بد لری جانم فدایش بود که مارا درین رضا
نیم عمار و بیش
 ان غمزه نیم مست غمار و آن طره و لغز و طرار
 بس خرقه کمر و کند بیاده بس سجده بدل کند بنزار
مست سلمان و بیش
 غمزه مست ساقی بی تراب کرده هشیان مجلس خراب
مست خواب رضی الدین و بیش
 ای اکنه تیش در شرابی بی چون غمزه خود مست خوانی من
بیکان کمال و بیش
 بر سبب غمزه تیرت خوش نیاید الم را اکنه نبود کار کز تیر که بی بیکان
ناوک خیالی و بیش
 آمد نزار ناوک زان غمزه بکس پیوسته چشم برده دارم که دیگر آید
تیر انری و بیش
 سلاشد تا ز تیر غمزه انش و ناوک و دل جوخه نیم سمل از زمین پرنده
صید کمال و بیش
 اهلون را در ویدان شد کز خون در می یا بند کز غمزه صیدش

بیت غمزه ام شست و دل ریش جزان لبخند بای خودند است
 و سرور و فستیر و دیش
 خط کلدن دله عکرا و لزو کدر کم دعا کور سه جانا که کار تملیح
نیش زن کمال خجندی ویش
 ازین رکزن ارکار بقصا افتد نیت سادتر غمزه اویش
نیشتر جای ویش
 و بدم خون ی رو داز چشم پریم برک کج غمزه خور ز اوش زوده
سوزن سرور و فستیر ویش
 ای قش غمزه بلزوق و خجانی ز طلیدی نکر منی کوزنه سوزن
دلوز کاتبه ویش
 می رود صد ره چیه ناز غام بکدرم سوزن آن غمزه دلوز وای کرم
ترکانه عبد الواسع ویش
 ای برده بدان غمزه ترکانه دل شد با طرب عشق تو پیکانه دل
ترکان کمال خجندی ویش
 با چشم غمزه اوانقا و جان شیرین همچون مویز امانت در دست ترکان
جادو و لایضا
 به خودر جان کرد و دل جانمزه تو میان مردمش خوانند جادو
خوزیز خواجو ویش

بی که هندوی کیسوی دلتا تو بشم فیل غمزه خوزیز تا توان تو باشم
شوخ عاد ویش
 از سلیم کشد بهرام است غمزه شوخ آهوان سرای
 سرای بر شهرک آید و باب اولنده قضا اسما نه خال ایراد اولند
 بیت فقیر بود کاغذی مثل اولور **بیمار** شمس کج ویش
 بیمار که جان دهد فراوان و بدم بیمار که جاستان غمزه
بهرام کاتبه ویش
 چشم تنه و مکان نیر و خاق شتر غمزه اسپه نام کوکون و ما هست
 عطار دیکد زنه تیر و قریح یکد زنه بهرام و زحل یکد زنه کیوان دیر
 او یکد بود بیتده سبعة سیاره مذکور اولور
باب دوم یوز بیاننده در
 بلکل که غب لغته و به و می یوز در خد یکقدر و طلفت کوزل و بیوک
 یوز در صفحه یوز که برانی در و عاضی یوز که کی یا نیدر و عاضی قوتی جانبی
 و غمزه یوز که اغی در و نظر و شرفی هم یوز که خا بلور کوز طوفان بریدر
 و به و جیل تقیم و سیم یوز که کوزلی و اق و کل و لولانیدر و ادم و سیم
 قوه یا غمزه و داند قزل و اق یوز در و خج لغته یوز سکر لفظ تعبیر و لغت
 اهل دیده یوز در و اهل خراسان **چهار** دیر و اهل بخاری **خار** دیر
 و عاتق زخ دیر و مبالغه و کثرت قصد اولوب **خار** دیر
 و بعضی که دیر و پهلوی دنده **دیم** دیر و مطلق **آرد** دیر

فصل اول اطلاعات عبه پیا شده در

مصنف سروری فقیر و دیش

قاله ز باغن بوزین او تو یکیکه مصنف اچن کینه عاودت چو قرانی او پر

رضوان کمال جندی دیش

در کوثر اگر عکس فتد زان قد و خسا کونند دور و خنده دور و خزان و فکله

بستان و بلخ موی دیش

چو نه نوبت باغ و فغان است و باغ خندان طرفه باشد بر کمر و دوا

و سروری دیش

حالی فلش خطی خارندن جالی باغنه دکه حیون انسون دیو و بکانه

ورد سید نواده دیش

باب رخسار چشم تیار حاجت جام شراب و رویت

شفای حق شیخ سعدی دیش

کلیه توانست چو شقایق کین چه کنم بسخ روی که دل سیاه در

ریحان نظام و فغان ییلی در کرده دیش

ریحان رخی از جهان کزیدم کالای خوش جهان ندیدم

در دی بدر آمد از کین گاه ریحان بشکت و ریخت بر راه

سوس عبدالواسع دیش

رخسار تو چون سوسن آزاد آمد زلفش تو چون دست و شمشاد آمد

حسن و حسن دیش

باز نسیم گلشن بوی تو یاد می دهد جلوه سوسن و کسب ی تو یاد می دهد

کافور کمال بن غیاث دیش

شد خط مشک عارضت کافور زلفت اندر میانه عنبر گشت

قیامت کمال جندی دیش

قیامت بخوبی خست در وی خط بجزم زیر بری نامه سیه دارد

بلا جای دیش

بهر جان و دل آن دو خسار کونه کونه بلاست می گویم

قمر و دور قمر خواجو دیش

گفتش دی صدره ز قمر خوبت گفتا موش که آن قسته دور است

شیر الی و در اریض

ان جسم نه جنت که رحمت ختم دای روی نه روی یک مرتبه

روح مصداق عصار دیش

رخش روح مصداق در طراوت لبش عمر چشم در حلاوت

فغان سکاکی دیش

از رخسار چون آن خط شکر بکلی ای پیرد از رخسار کی سپاه زنگ آید برون

بغداد موی دیش

رخ اوست چون بغداد چشم نشان دجله بغداد داد

نسخه حسن حقیقی دیش

رخ تو کوه حسن نغمه زان خط نقوش حسن خدا و حرف بر خوام

درق شیخ سعدی دیش
 وقت بود تو لوی نگارین بپایند
 بجز رخسار کل قطره باران بچار
عنوان جلال خواجو دیش
 سر پای حسن با خطت ان عنوان جلال یا رحمت آن
 عصار دیش
 عذارش مطلع مطبوع غرا بشکست کیویش مقفا
ایت حسن دیش
 رویت که هستی از مصحف جلال بر چه خط می کشی اینجا خط است آن
سوره فاتحه شاعر دیش
 سوره فاتحه روی ترا هر که بدید
 قل هو الله احد خواند و با خلاص رسید
والضی حسن دیش
 دلم ز زلف تو و اللیل خوابم
 نظر روی تو افکند و الضی آفت
مصطفی و لایف
 ساینده زنی خال و زنی رو
 بلای منشین مصطفای
یوسف و لایف
 از عارض و کیس و زخده انش بیکی
 هم یوسف و هم رسته و هم جاد بریت
و صنم شیخ سعدی دیش
 صنم از بلبله کفر پرستند و صلیب
 زلف و روی تو در اسلام صحرایست

سلطان نظامی لیلی و صفندی دیش
 سلطان رخشن بخت میکین هم ملک حبش گرفت و هم بین
لعل و لایف و صف منو
 کل لعل و قبال لعل و کمر لعل
 رخشن هم لعل بای لعل در لعل
عید حسن دیش
 روی تو عید و لب حلوان است
 چاشنی نطرت حلوان عید
صبح و لایف
 اول چون صبح تو بر نور قمری خندد
 لب شیرین تو بر تنگ شکر خندد
سحر کمال مجندی دیش
 از در طلوع دیدان زلف و انظار
 در و عابد چون شمع زرد یک کار
مطلع انور و لایف
 مطلع انور مستان از چو افتاد
 مطلع کفتم بدین خوبی که میگوید جواد
و بدو دیش
 روی تو مطلع انوار بر پرده
 زلف تو جمع دلمای پریشان احوال
مستری عبد الواسع دیش
 ارغوان روی و سخن بوی و کیس
 زهره طبعی و جبین شتری خساره
زهره حسن دیش
 بیش دیت که زهره را ماند
 ماند میزان نیکوای بی سنگ
فرقد و جویزا موی دیش

نیکر تو بدان روی درخنده چو زرقه نیکر تو بوان عارض رخساره چو خرا
صنوه صاحب مفتاح دیش
 دکان رصوه دکان رحرا حیات جیبی و خرقه باله
شعل کج دیش
 موت چون بر عشاق شیخون با مشعل رویت تو بود در تهر تو
شمع کاتبی دیش
 کفتمش پوشیده رخ مکر ز راه کاتبی گفت مرا باد باشد شمع را به کاند
یدریضا کال بن عبد الوهید دیش
 غدار اوید یضای موسی دارد که شکل زلف سیاهش نشان
دین ناصر دیش
 روی تو وزلفهای در هم جمع آمده دین و کفر با هم
اسلام خواجو دیش
 خطا بر رخ زیبای تو کفوت برلام رخسار و سر زلف تو شربت و فنا
مرهم شیخ سعدی کلاننده دیش
 روی زینام هم دلخای خسته است و کلید در پای بسته
حوصل نظامی صفت پیکر ده دیش
 عکس دیش بزیر لطف تاب چون حواصل ز زیر پر عقاب
جام جم خواجو دیش
 ترا که روی میا هم وجود هم عادت دو کیسوفی نماند چه در جام است

۷۹
مژگانین کال بن غیاث دیش
 زلف بلا روی تو عمریت نازنین خافل شکوایت بلا در زلفهای عمر
دور کال نجف دیش
 منع نظر از زلف رخت نیب بویید مرا که بود دور و تسلسل نظری
نظامی بوییتی ترجمه ایدوب دیش
 منع آنکه نظامی رخ و زلف کن در چون دور تسلسل چگونگی نظری در
قبل سوزن فقیر دیش
 همه اسلام اهلی اهل صلوئه اسکونلا ایامی ز قبل اولو بود چون شکوایت
شمس دله ریضت
 نیت که تمسکین عالمی بر نور ایدر یونیدر ایدر سوزن جوانان
مات دله ریضت
 روی یاره با نغمه ایدر سر که زلف زلف کل کل داندن دشت اولن ایدر شمع
فصل ثانی عبارات عجم بیاتنده در بهشت خواجو دیش
 کمان رخت در دشتانی بهشتی بر سر سر و روانست
نوبهار حسن دیش
 همه عالم اگر عزان کیس روی خوب تو نوبهار است
سب نظامی شیرین زباننده دیش
 چون بسخن نم بردت شاهان سپهر را در و دیب سپاهان
کل کال نجف دیش

پیش ویمت دیده را از کرمیدارم کاف زحمتی بر کل نمی خواهم که از باران
 و ناصر دیش
 با فاخته گفتند حدیث کل روت حیران شد و فریاد برآورد که گو
 کلزنگ خمر خمر و نامه ده دیش
 نه دل انگس سبب شک دارد که صبر از عارض کلزنگ دارد
 کل سوری حسن دیش
 این چه دغا رت و نمازات است کل سوری است جای بار بجان بر
 کل خود روی اثر دیش
 چو روی او کل خود رو نباشد چه جای کل چنین خود رو نباشد
 کلشتن حسن دیش
 ای کل بیا که از چو قوی دور مانده ام بی دوش کلشتان کلان نشانده ام
 کلگون سوری فقیر دیش
 عکس کلگون رخ دلوار در منمکن بو کوز لومک قانی دار
 کل بادام معنی دیش
 دو عارضت کل بادام و چشمت با دست عجب قفسه بهم در بای خون نشان
 کلنا ناصر دیش
 وقت بباد و شاگردم کوز در بستان کلنا شد و چشم من این چه کلنا کو
 به حسن حافظ دیش
 خوش چیت عارضت فاخته در بار حافظ خوش کلام شد و سخن برآورد

لاله ناصر دیش
 خط تو سبزه بر کل دمید رخ تو لاله بر سرورسته
 لاله برک عبد الواسع دیش
 دو عارض پرند و دوزخ لاله برک عقیقین لبان و بلورین قن
 کل دسه خواجه دیش
 خط سر نامه عنوان حسنت رفت کل دسهستان بخت
 شکوشت کاتپی دیش
 کوارم دم سو چون دیدم آن رخ که کرد در سر ما معنی شکوفه
 دسه نسیرن و اریف
 دل کشته که دایم بهای زحمت بچو مست که بادسته نسیرن کرد
 نترن و ارغوان خواجه دیش
 در بام از دوسنبل هندو کشته سر بر کنار نترن و ارغوان ها
 ارغوانه شیخ سعدی دیش
 سعدی خط سبزه دست دارد پیرهن خدار خوانه دارد
 لاله پوش نظامی بخاره دیش
 کلزار رخ تو لاله پوش افتاد است طول لبش شکر فروش افتاد
 با سمن و با سمن خیالی دیش
 با وارتوان کرد که در باغ بخونی چون عارض تو با سمن و با سمن
 برک موسس حکیم سوزنی خط و صحنه دیش

نسیرن و اریف
 دسه

با سمن و با سمن خیالی
 دسه

در دل نهاد و سوسن نهاده ام که اندوه شد بغیر ز برکتش
اقاب کمال جنبش دیش
 تاریخ نبوتی که شود از دیده اشکار در آن پنهان گشته اقباب خضر فی آبروی
 و طوطی دیش
 دمی که یکم روی خود بمن بجا که گاه گاه بود اقباب در باران
خرومار سلطان احمد بن اویس دیش
 روزی بمرکوبی فلانم که از اقدار تا که نظم بر رخ چون ماه و خورشید
مقاب کمال جنبش دیش
 پیش رخ از قیب پیوسته زدن کز باغ میوه دزد و بختاب دیش
اتش حسن دیش
 طسره از رویت نمی کرد جدا کافران دانیت از آتش نجات
اتش قنای دیش
 خانه صبر و دم سوخته شد تا دیگر چه حکم شکست از عارض آتشش
الشمین در ایضا
 سیه دل شاد زین دامن که کای آتش چو لاله جام می بر سر برون ایم صیابی
اب حسرو دیش
 خط تو نارسته می بناید اندر زبور چون خیال سبز نورسته اندر زار
کلاب عادی دیش
 چو مکیس تو بر برکت دانی که ناله مسک بر روی کلاب افتاده

جهان افروز حسن دیش
 خوی که از روی جهان افروز جهان بچکد کوی که بسیار از خورشید رخشان
بهارستان در ایضا
 هر جا که کلی بشود از شرم فروز برود آن شوخ چون بناید روی چو بهارستان
دزد کمال جنبش دیش
 در درون آمد خیاروی و شد قفل او بود دزدی با چراغ انواع کال برود
جالی خوابو دیش
 کفتم که نقاب از رخ طار بر فلک گفتا مگر تا از روی دیدن بدست
پیرایه حسن عصار و صف هر ده دیش
 رخس پیرایه حسن و طراوت لبش سرمایه لطف و صلاحات
طغوی حسن کاتبه دیش
 روی تو طغوی حسن زلف مشاطا می برد کویا که آوردت بر طوقم
لوطه دیوان مسعود دیش
 نقش رخ تو لوطه دیوان حشید نقاش صبح چون ورق گل رخسار
اینه کمال جنبش دیش
 کمال روی تو دید و ز شوق در رخ شود مرا اینه طوطی ز عکس اینه ماطن
آینه اسکندر و جام جهان نما و قرص ماه و چشمه خور کال بنیای قیسده دیش
آینه سکندر و جام جهان نما با قرص ماه و چشمه خورشید خور
آینه و جان هواری دیش

اخت اینینه جانت کرت باوریت **اینکه اینینه** بگوید بختی روی برو
 و کمال بن عبد العزیز دیش
 رخ تو آینه است که کمال صفاتش درو معاویند بیند صور جان را
آینه جبین خواجو دیش
 روی تو و خط بنر اینه چنین رنگ لعل تو و خال لبه علی میوند و ستا
اینه رنگ حسن دیش
 رخت آینه رنگ می بینم خط بر آینه رنگ می بینم
جام کیتی نام حسرو اسکندر نامه ده کنه که چینی زبانند و دیش
 که او است بخت و جام جوی در جام کیتی غایت روی
تخت عالج حسن دیش
 اگر بیدون انار رحمتی محتاج خطی چو شکرتش من بگردنم
میدان سیم مغزی دیش **نظم**
 رسم پاک تو داری بدیع میدال ز غالیات دم چو کان تو دران میدال
 عجب نباشد اگر کوی دل بود اینجا که سیم باشد میدان ز غالیه چو کلا
میدان کل و لایصف
 بود چو کان دوزخ و کوی رخ کوی چو کافش از میدان کل
در بهشت حسن دیش
 رخ چون در بهشت برو خط چو خطی ای ظلم شسته خار من بر درشت
در خلد کمال جندی دیش

رخ خوب باز کشا که قیامت **چو قیامت** باید در خلد باز کرد
در رحمت کاتبه دیش
 هم رو برقع بسته نم لی سخن را از این درهای رحمت را برادر خسته عالی
مصحف خوبی و دلبر طبع سی دیش
 اوی تو هست مصحف خوبی و دلبری در شان حسن خط سیاه تو ایست
کنج لطافت خواجو دیش
 گفتش کنج لطافت رخ به بیکرت گفت خاموش که بر کنج سیه مارا اند
دریا مغزی دیش
 دریات سوکان بت دریا بران هم در پاک زاید و هم غمبیر آورد
دریا سکا حسن دیش
 دریای ملاحتت رویت خورشید دران گذر ندارد
آشوب شاد دیش
 ای رخت آشوب زلفت نشسته و چپست بلا در زکریا با کیانم اشیانی میکند
پرینان مغزی دیش
 که در جهان ز عشق خواهی علم را بر پرینان ز غنچه سارار قم کش
پریند و لایصف
 بینی آن زلفش که چون بیجا بود بر من بر پرینا ز غالیه بند و شکنج و چین بود
دیبا و لایصف
 یکی دیباست و تو که پیش او شو کا به مران دیبا که از بغداد و روم و شهر خیزد

پرینان و پرینان
 حقیقتی است
 در این

دیبای منقش عبد الواسع دیش
 نقش خون جگر از جو تو روم تا دورم از آن وجود دیبای منقش
زکسان شیخ سعدی دیش
 غریب بخت و محبوب از قنات بترک سگ رویش خال بند و
روم از بر بیان کمال بن غیاث دیش
 زلف شام و خط خطا و خال زنگ روی روم و طلق از بر بیان
بتکده شاه دیش
 خوش بتکده است بهرزه مهر تو خوش ابو حجت دره دکش تو
کارخانه چین وله ایضا
 خیال روی تو بر چشم من چو جلوه کند کارخانه چین در نظر بید آید
نگارستان کمال بن غیاث دیش
 زهی رویت نگارستان مانع چو ایک خطرات پروای مانع
نگارین جانی دیش
 مشغور حسن خوب رویا زلف دکش و روی نگارین
 کزینها کردت دل سال دیگر چنان که امسال از خوابان پاری
شاه کمال خجندی دیش
 سلک لکیر که شاه رخت او در خلی که از جسن از همه خوب مقدم باشد
خوان وله ایضا
 کنداشت که حال ز من نو بنگرم آن این خوان طلیعت چو نیکیت عیسی

بیم

سیمین معزی دیش
 رخس هیرین بر بن خط میکشند عجب میکشند زده بشک از سیمین خرد
جان نواز عاتق دیش
 از رخ جان نواز تو که بخت خال باز نمای رخ که شد بی تو باهال
باهرار حسن دیش
 خط سیاه تو کرد رخ بچ ماند شب تماشا ی با مداد بر آمد
رود معزی دیش
 از کائنات زلف تو ای نوشین افزودن نور عارضت نیست عجب
 اوقات زمانه را همین است بفراید روز چون شود گذشت
روز قیامت سیف پسرکی دیش
 نیست عجب که آفتاب از رخ او سیاه شود روز قیامت او سیاه زلف
ایام بهار معزی دیش
 از آن گونه پوشیدن زلف تو که کوتاهی بود شب با بام بهارند
عکاسه اشرف دیش
 بودید روز تو اثر فدای جان تو که انجابت عوان در سحر گاه است
سجده نظامی خسرو زیاتند دیش
 جهان روشن بروی صبح خندت فلک در سایه سرو بلندت
روز روشن کاتبی دیش
 می بردنش او بین وجود من غریب دزد بردن کار با در روز روشن

از این شعر
 در این کتاب
 در این باب
 در این فصل

نور چشم نام و پیش
 جان پاکست تن تو بدل من زده نور چشم زخت در نظر من جا کرد
چشم جهان حسن و پیش
 روی چو نور از آنکه تو با منیت چشم جهان رو نشد ملک چشم خال
چشم نور از روی و پیش
 چشمه قدرت رو در دست که با ناز کرد هر سالی که دیدان روی بختا ناز کرد
نور و نظامی هفت پیکره و پیش
 قدش چو کشید ز او سروی رویش چو پرویز ز روی
سپهر کال بن غیاث و پیش
 در سپهر رخ تو هر که نظر کرد بدید نه هو و مستری و شمس و قمر تو نور
چرخ بدر و پیش
 در شکست که بر رخ روت ای شورش بوقت طغی پر وین شود دوبار شفیق
زشت حسن و پیش
 زلف تو که در عارض خوب برآمده کوی که هر دو دیو و قریب و زشت اند
آب سروری فقیر و پیش
 خوش نهادن آب عارض با رخ چون صنم خودان بهر دو این چنین خواستار
باب با زدم
 اینک عشاق صاحبی بحق بر بیت کتور با ما بوقی عربی و فارسی احکام
 بولوب بولی دخی باب تقصیل قلوب و سایر ابواب کبی یکی فضل ارباب و ایلیم

در این باب
 در این باب
 در این باب

فهر

فصل اول اطلاعات عیب یا ننده در
سیف منیع حجاج و پیش
 و مقله و حاجب در حجاب و فاحا و مر سنا مستر جا
 بوزنی سیف پیری پیرشید ایلدی اینچه گنده و طوطی قیده ما سر تیشیه
 ایلدی یلدر مقده **زنبق** که اچلش اولمیه عصار و پیش
 کل زنبق ولیکن ناکسفت میان یا سحرین و لاله خفته
شع شاعر و پیش
 بوزنی یار که ناکش ایلدی این نظر مسجد روینده کویا برکشش شع در
در دوسن کال بن غیاث و پیش
 بنی نیلیمین تن با خود الف و زین با و دوسن که کون بنی خوشی ای
 در این باب
 دو قوسنی و زرب پیوسته با هم برایشان متصل همی در توام
فصل ثان عبارات سیم بیانده در
نیغ نظامی شیرین و صفه و پیش
 تو کوی بنیشش از سیم که کردان نیغ سیمی را بدویم
انگشت بنی کال فارسی و پیش
 انگشت احمدت که در او نیم کرد یا بر میان سپهر نیغ حیدرت
ستون سیم کال بن غیاث قصیده سنده و پیش
 با متصل زرد و طاق زردین از سیم خام بنه ستون دو بیکرت

در این باب
 در این باب
 در این باب

در این باب
 در این باب
 در این باب

توش عصاره دیش
 بزیر آن دو طاق غنبر کین بد قدرت ستونی بسته از سیم
 و له ایف
 کشیده بر کل نسیم زبینی خطی در پیش لطف ناز نین
 میان جوع و لعل آن کل اندام نیت شوش از توفه خام
سیمین ناز ن و دان کمال بن غیاث دیش
 زیر طاق لاجورد چو دو کیمین بایره خوب خوش بنوا و دانم دانی گزین
الف این عشاق صاحبی توش
 مابین دو عین رات آن نون مایم بینی الف کشیده بر روی از سیم
باب دوازدهم خط بیاننده درو خط یکی صمد بر قسمی اولور کین
 کبی اب خارنده بتر و بر قسمی اولور که بنفشه کبی گلشن عذار طافده بر
فصل اول اطلالات خوب بیاننده در **بنات** حسن دیش
 انبت انبتا محاسن کف و کشت خضران ام که بگردن کت بنه دید
بنفشه ابو هلال دیش
 زعم البنفشه انه کذاره حنا فسلوا من قفاه لسه
ریحان ریگاتنه دیش
 خود مشک از نقش بنفشه کشت چو آن سفال که آرد کسی در ریگان
نیلوفر عصاره دیش دکل کوکی مراد در خواجو دیش
 بر کل خود روی رویتکه این شست بنفشه لیر را بکند چو نیل فرداب

ایکجه خنجره در کوز درون درون دارد
 فاش درویم در درون درون درون
 نطقه آن کس که درون درون درون
 درون درون درون درون درون

بنفشه بنفشه بنفشه
 عذار عذار عذار
 خنجره خنجره خنجره
 درون درون درون

سنبل کال بخندی دیش
 صنادر خط سنبل نه تابان دار بر شمشاد صنوبر کل خندان دار
و سرور فختیر دیش
 اولوب پرچین خط یاری و پند در آگه یو به سنبلی اولور اهو خنجره در آگه کیسو
سوس اقل دکل کوکی مراد در عجب الواسع دیش
 ای برنج توش سوسن از او شکفته وی در بر تو اهن پولاد نهفته
خطریان شاد دیش
 خطت غبار روی در ریحان کرد یا فوت بت تر ترنی دارد
غراب ناصر دیش
 کرد لب لعل خط کشیده شکر نمد با غراب داده
مسک حسن دیش
 خط کشیده و من شدم عاشر کولتی عشق و مسک نهان
عبیر خیال دیش
 بر قرقاعه از زلف تو مشک افتاب در شکر شیوه خط تو عبیر انور است
غالب سوزنه دیش
 ترک من مهر وفا شیر و آب کین تا که بر مرکب کل از غایب این بر نکند
عنوان خواجو دیش
 عنوان سودا خط بنهرت سرنانه نامه جمالیست
آیت طوسی دیش

روی توست مصحف خوبی و دیگر در شان حسن خط سیاه توایتی
آیچس کمال بخشیدیش
 خط آیت حسن و لب لغایت بسج و بیفتد آیت خوش
شال حسن و پیش
 خط شال حسن شد با آنکه خوش و جزو از حال مسکین کرد و با نقطه نفیض
برات خواجو دیش **تطعمه**
 اگر چه در خورستان خط و لیلی خطا کردت که آن در خور نوشت
 خطا کردم مگر سلطان حسن براتی برشته خاور نوشت
کف و را ایضا
 خط بر رخ زیبای تو کوفت بر لایم رضا و نر زلف تو شمع و منای
توقیع کمال بن غیاث دیش
 مشهور باشد بدو به محقق غیر از خط تو توقیع منشور ندارد
 در غایت خوبی بر لاله و ریجان
و خط سنج و صفه دیش در
 شد خط تو توقیع سلطنت از آن رو خست تو کلت علی معینش
اجل احمد با شاد دیش
 مضمون خطی را جلی مبتلا کرد او اول اجل دید کار ایر و پیوها
عقرب حسن دیش
 آن که خط آورده که با تهنیت روزی که کمر بست خورشید بخور است

لاله لایب دیش
 در دوزخ تو هاله انداختی سپر تا دایره خط تو بر ماه کشیده
دائره مراد بعضی دائره در شیخ سعدی دیش
 بگرد نقطه آخرت غار سبز چنای که نیم دائره بر کشند ز نگاری
دعا سرور و فخر دیش
 خط کلید ز لایه بخار او که کار کرد کم دعا کو ترسد جاناک کار از تمیز
 نظامی روی یک نو مصلحی درست دکلر کرد دیش
 خط بر جانم طوطی رنگانی است **قوس قزح** شاد دیش
 بگرد خوش و آن خط سبز نقد قوس قزح خوشتر کشیده
تیر سوزنی دیش
 سرو سیمین طوفان مهر تیر نیرو کرد از خط بنر یک چهره
لیل جاس دیش
 یار خطی که بر عذار نوشت توجع اللیل نه النهار نوشت
فستق کمال احمد فانی دیش
 تا خط فستقی ترا دید بر شکر بسته زبان لطیفه نداشت
 ز کمال شکیل دل و چون بکله فستق کبی ده منسوب دل و چون فستق دیو
مینا بدر دیش
 نبات بهر چو بر سکر تو پیدا عقیق مآذ تو در پناه مینا شد
زرد خواجو دیش

رخ منور و حال سیاه آتش هندو خط مغیر و زلف کمر و زرد و خوش
دخان سر و رخ و خست و دیش
 عذر دهنده خط کمر و رخ و دیش که بر شهور و دلاور و جهانم و دیش
فتنه و له ایست
 بلور و فتنه خط روم و جوده و زلف و قو قرارگاه ایدین افی ساه بگزند
لباس خضر شاعر و دیش
 ناباس خضر و پوشید لبست من زلف و خست و دیش و میسازند
خضر جانی و دیش
 خضر را خواهی که بینی بر لب است خط سبز و رنگ بین کرد و میگوید
 و جبهه مانده و پیش او و زلفی یا لب و لب جسته و پر شدگی یا عشتار
 خلاص اند و کیم **بلا** احمد پانادیش
 قویان غوغ و زلف و زلف خط **بلا** اه کم بن خست و کیم بلا و لب و لب
تعویذ خواجوادیش
 تعویذ دل نوشته که خط سلسل شکیلی رشته یا قوت احرار
سج و **دلت** و **توقیع** شاعر و دیش
 خط غبار لب و سج کشت و می رسم که ناکهان شودان سج و نکت و توقیع
لام عمار و دیش
 خط تو که درش از رخ نازل شد لامیت که برایت حیات
غبار کمال و دیش

حکیم است
 در افکار و زمان
 سلا

بران اب عارض خط ناک و غبار لب بر خاطر مانسته
سلسله نور و دیش
 خط کرد و عارض ان ترک و دیش با سلاست و نکت بر طوف کشت
سلس ناصر و دیش
 عکس خط سلس در اب چشم باجوی زیرا که سبزه نو و چشمه خوشتر اید
مقا حسن و دیش
 خط خوب توسط از خط حسن عقل که داند این معمار
 خط معانی تشبیه اول و خشک معناسی اول و غنید رنگ کمال و دیش
 کفشتن بر کرد رخسار تو لب و دیش گفت خط خالی ز من نیست یعنی نگو
فتوی خسرو و دیش
 نبرد و دیش خط ای ایست که تان فتوی ان مردمان
عناقی سلمان و دیش
 من غلام هندوی ان سر و از کرم بر من نبوست خط از پی تحریر ما
طلسم اشرف و دیش
 خط بر لبش و دیش طلسم است پیداست صد فسون و از دیش
و ناصر و دیش
 خانه قدرت طلسمی بر دوشم از سودا و سک و یا قوت احرار
اسم اعظم جانی و دیش
 لبست هر سلیمان است بر دوش اسم اعظم خط اجازت ده خدا را تا بیسم الله

قدرت کمال اصفهان ویش
 مکر قدرت یکونیت ان خط کربن بر کاروبن سطر کشیدی
ریاچه خوب ویش
 سواد خط تو دیباچه صحنه دل هلال بروی تو طاق منظر دیده
دفتر سروری فقیر ویش
 ندر بو خط دیدم یار ویدی شکست سیاهک دفتر دید
لباس ال عباس بزرگی ویش
 سلطان رخت لباس عباسی را پوشیده مکر سر خلافت دارد
 سیاه اولاد ری اعتبار اید لباس ال عباس در ارتکام خواجه عطار منطق
 دیباچه سنده قرینه تک لباسی وصفده ویش
 خلعت اولاد عباسش باد طایسین بی رخت واکشن او
مخبر کمال بر غیاث ویش
 رخت بخون دل من می نماید خط بکرز حاکم عشق مخبر آوردی
مخبر ظالم حسن ویش
 ان خط خوزیر بر رخسارش کویا مخبر ظالم پیش پادشاه عاقلست
مکتوب ملاطین و الا یصف
 خط خوب تو مکتوب ملاطینند که با کفتریش مهر کند ویش
سپاه جیش معنی ویش
 زین سان که خنجر برآمده است کوی ز جیش سپاهی پیداشد

فقریم اید و سکون عاید
 قاضی جلال و یکدر
 سلام

هلال حسن ویش
 چه خوش عیدت انگیز شبت هلال بر من تابان بنشستند
هلال مخفف کمال اصفهان ویش
 هلال مخفف نمکنت ان خط ککر ذکا که یا جرم انخاب توان
سیرین معنی ویش
 من شاتم چه سبیل مولد سر سبز چو شکی چو نسیرین از عارض کای
 ان خط تراشد اکنون نسیرین چه رنگ و زخم تراشد اکنون سبیل بزرگ نسیرین
امر سیرین ناصر ویش
 بگرد فقام علت خط پیر و در پیدا چرا باید که آن خاتم بدست آید
فصحا عبده بری خط وصفده ویش
 بنت البقیع فی حوالی خده فسقینه فی دموعی المهرق
 کتب الزمان بخت فی خده هذا هو مغرب العشاق
فصل ان عبارات بجم بیانده در
شک سروری فقیر ویش
 خط یاری یاز یختی شک خط در دریا بر خطی یازنده ای دل نیمه بر بونیا
برده کمال بن شبده العزیز ویش
 جو بست خط تو از شک بر شک بر مشو چو بر دیکان شیر این تو در پر
وسر در فقیر ویش
 خط کلوی دیو خاک که کشتن جاها کوزینه عارف اول ای دوست

شکین خواجه ویش
نفس کن خط شکین تع از نم نفس از لیم رایحه عنبر سارا بشنو
کرد مسک عنبری ویش
گاه بر ماه و دو هفته کرد مسک از نایب گاه در خورشید را در غالیه پنهان
نانه کاسه ویش
ای رفته پیاد از موسی و موسی وی خون شده از نانه خط تو جگر
شب حسن ویش
خط سیاه تو کرد رخ بچه ماند شب تماشای با مداد بر آمد
و آنوری ویش
ای از نیش ساخته کلبر از نقاب در شب بیا چهارده بر روی افتاد
لالا طعیر خاریابی ویش
آمد خط سیاه بلال از خشت وین نیز منعب شک لالاش غنبت
هندوستان و طولی خواجه ویش
رخت است خورشید شب پوش خط طعیریت یا هندوستان
به رطاس خسرو ویش
خط بند از رطاس می سازد کرات که از شش تا کس اند که در آب کسین در
هندوی کافر به رطاس شاعر ویش
هندوی خط کافرت کز آتیم زیر کیکر کافران روی چهار اعا
شکر کاسه ویش

کرمی بند و عهد از بهر قتل کاتبی شکر خط بیکه بر چاد او اندود
دایه زنکی حسن ویش
خط برابر چو زنکی دایه بیان گرفته شیر خوری را در اغوش
ژنکار خواجه ویش
آینه رخسار تو ز کار بر آورد از بس که بر آورد دل خوشکان
زنک جای ویش
خط بر آینه رخت کز زنکیت کردل و دیده را از دوت جلا
اسمان معنی ویش
خط بر آینه روانی کشاغت بجان منت پذیرایه فضای آسمانی
رودو جای ویش
خدا خیال از خط اردلان ز تو ماند و دوزخ از خاتمه ز تو شکست
کمال اصفهانی ویش
مور خط بر شکرت کج من بچس می زخم در سوشن ت افغان بر
مور بدو ویش
ای ب ماه خد و مار خط و موسی چند اخو یکی موسی کشی بار کران
مار حسن ویش
خطی کز دشمن بر مر جان نشند محبت نامه بر جان نبشتند
محبت نامه خواجه ویش
عنوان سواد خط بنرت سر نامه نامه نجات

شب هواج حسن دیش
 شب هواج من از خط خوش بانی بود قاجمین هم از بروی دلدار را
سودا خواجو دیش
 بر شمع فتنه و ورق دراز شام از سودا خط بنبر نه سو داند
داغ کمال خجندی دیش
 برخت آن مد داغ از خط و خال دود دل سوخت انگاریت
طوا انوری دیش
 همه توقیعها را کرد باطل لبش از سبک چون طوا بر آورد
تمغا خواجو دیش
 یا از پی محبت سلطان بکار تمغای هند بر نه خاور نشاند
مشال پادشاه نام دیش
 خط عز الهی می نماید مشال پادشاهی می نماید
نقش نگین کمال خجندی دیش
 خط کرد بگرد لب طیف دیش پیدا اگشت تا خاتم از نقش نگین شد
خسرو دیش
 کاغذاری که خار خار دلت خطریکان نیش بخار دلت
نهار حسن دیش
 رخت خوشتر از روی کل در بهار خط تو بر و نو بهار خوشی
بنفشه نه کم بر عارف تجا بل طریقی ایله دیش

کرد شکست که بر کرد قمر خجندی یا بنفشه استک بر دامن کل رخت
بنفشه سان موی دیش
 اگر بیایغ درون لاله و بنفشه نه رخ تو لاله است و خط بنفشه
سبز سلمان دیش
 شاهدان نیک دارد خط بنبر لعل شاهدانست که این دارد و آنی دارد
سبز خواجو دیش
 ای سبزه دمانیده بگردم از موی سبزه خط سبزه سر سبز روی
پیروزه نظامی روی دیش
 خط کمال پیروزه در کم لعل نبشته لعل کمال لعل در کم در خوشا او نبشته
هرکیه کمال خجندی دیش
 خط چو دیش برش هر دم زیاده نام خطش از آن بهر یکاه کرده
شمش نظامی خسرو و صفنده دیش
 هنوزش کرد کلاه رسته شمشاد و زان ازاد سون سوش ازاد
و بدر دیش
 ای شام نوزلف تو بر نه شده شمشاد خط را کل سوری شده شمش
 شمشاد که پیر غنی تو بر حق در کمال لطیف و مطرا اولی چون خطی کمال تبیین
دیوار بنفشه کاتبی دیش
 گلزار جالش که شده بار بنفشه باغیت دیش کل دیوار بنفشه
غنیتم و نواله عصاره هر و صفنده دیش

نشسته بشنیدن بر برگ لاله فدا ده بر کل سورشش لاله
خار شاعر و پیش
 ریش آمد و ریش که دجا و حکمت اسوده دلم زخوی پیدا و کرت
 کلزار رخت خار گرفته است خاک که جو خار کنی مانند کار و کرت
تمام قائل و پیش
 اهل هنر اگر صورت بنستی خط تو صورتی بودی رفت از روی قلم نام
 و صادق قلم فائده خط محمد و حد زنگ شمع سعدی و پیش
 چشم کوته نظران بر روی رو کا خط می بیند و عارف علم صنع خدا
نوحه سروری و پیش و پیش
 دوست میارم در چشمش خط نور را چون کشته شد با ناله چون از روی
سینه و در ایض
 صابر خطم بوزی او زده دیگر که دیگر شکون روم او تنه کوبانی اخگر
و در ایض غزل
 بکلم نوز کوه یا زوغی نوروز کا خط بنده که کشف نشا با زار خط
 یا خود مقور او لغت حسن ایلیه سنج دوران یکس خط طرز قرا خط
 کون مکان مجنونه حائل او بمنز بهج برده او کی کوزه او با خط
 عاشق که صادق او اسو خط دخی ویرا سون امدی خاطر که کسا خط
 قدرت خطی در او لب سرور خطک نولا
 عادت در او پلور صفا مشکبار خط

باب نیز دم قوه بک بیا نده در اکا عجب خال دیر
مصلحت اول اطلاق عجب بیا نده در
نقطه عبد الواسع
 چو نوت زلف بر رخ تو خال مسکین چو نقطه نوت
نقطه سروری و پیش و پیش
 بر قطره مرکب داول خال رخ دوست طالعش تق رویه قدرت قلمند
خود کمال مجندی و پیش
 بهر تربت جنون چو بسوزد غیر شکر و عود خال و لب لیلی طلبید
خیمه و در ایض
 مجلس محطت بان وقت ماحوت کوز خال روی بار خیمه بر است
نقطه خالیه خطیب مری و پیش **رباع**
 بر چشم توان خال توای خور تراو دانی زجه افتاد که از اینها و
 از آن خالیه که ابروی تو بگشاید مگر قطره خود چکید و بر چشم فدا
نقطه کمال بن غیاث و پیش
 یا خفته بر آرزوی یا خود مکس بر سکه یا بر رخ خود انقصر یا خال چون منور
جسته و پیش
 روشن شده از رخت که خال در مملکت ختن غریب افتاده
بلال کاتبه و پیش
 دی شام صلاای خوش قد تو نبرد کفته که بلال حبشی بود مقاس

در این شعر که در این خط است
 در این خط که در این شعر است
 در این شعر که در این خط است
 در این خط که در این شعر است

در این خط که در این شعر است
 در این شعر که در این خط است

عَدَس جالی دیش
 کوازه جالت ز خال ساده قنار عدس کم شمر ز خوان خلیل
زاع شاع دیش
 ان خال که میده بر رخت می نید زاعیت که جز بر کل زینتند
طفل حسن دیش
 خال تور زنج چه تک کند طفل نزدیک چه چو اخیرد
کوکب مخفف شاع دیش
 مابین دو ابروی توان نقطه نما چون کوکب مخفف میان دو لاله
جوالا سود خا جو دیش
 اکامجه روی جو هست قبله عالم خالت جوالا سود و لب چشمه ز فرم
غزاله جامی دیش
 می نیم از زلف و بار طرف و خال را افتاده چو خطا مسکین غالی
بیدق کمال جندی دیش
 بیدق خال تو زانده هنوز طره کز باز دورنخ بر دشت
سودای قلب کمال بن غیاث دیش
 صورت داغست نقش سودایک پاشانی دارد و از قننه اخوزها
ماروست کمال اصغری دیش
 زلف تو بر بیا کوشن نعبان و درسی خال تو بر زخا ان پارتو چو بابل
حال عاشق فاصه دیش

سودای قلب کمال بن غیاث
 صورت داغست نقش سودایک
 پاشانی دارد و از قننه اخوزها

حال منت حال تو زان شد بیا دل
ستر الهی کمال جندی دیش
 ان لب ز لالیت که حریت هستی ان نقطه خالت که سریت الهی
 فی الواقع خال عجب تر ای در که حکما بود محالده حیران اولش در
قطره قطران کمال بن غیاث وصف خالده دیش
 خال که بران عارض از غلبه کز شوق بامر دمک قطره با قطره طرانت
فصل ثانی عبارات بجم بیاتده در
هندو کمال جندی دیش
 پیش تو پند و اندازان من خال سیاه و ان بگر بیا کوشن عذار و بر سپید
داغ و در ایض
 آفرین کشیده دای که در کز زلف و ان لب نهاده داغی بر جا که خالت
زنگی خواجو دیش
 زلف تو می تو چینی و تراروی رو چشم تو کز تو خطایی و ترار تو خال
توده کفر بدو دیش
 مگر که قطره ای براتش افتاده مگر که توده کفوی میان باجات
مکس کانی دیش
 غم ندارم چون جمال حالت در درو شاد باشد شکبونی که مکس درام یا
و کوسی دیش
 پوشیده یاز خال خود از راه زاهدان آری ز باد سرد نهان می شود مکس

جویید کمال بن غیاث
 صورت داغست نقش سودایک
 پاشانی دارد و از قننه اخوزها

صورت داغست نقش سودایک
 پاشانی دارد و از قننه اخوزها

خسرو خشن کال بن غیاث دیش
 در سواد ترک غلام حبش شد یازنکی که پادشاه روم و خاوت
 خسرو خشن که بلا و خطا گرفت یا هندوی که عرصه حبش مسرت
 نور دیده نام دیش
 ای کارشن تو که چون نور دیده خالیت که سیاهی چشم بکشد است
 مردم چشم کال بن غیاث دیش
 حال مردم چمت بیک خشن حال من مقبل مقبول یا هندوستان
 مردم دیده بر دیش
 زنی خال روی تو مردم دیده اب زمان میشود روی برویم را
 ناف خواجه دیش
 خالش که فدا دات بر کوه چشم آهوش که زانده مشک بکشد است
 عنبر افشان نظامی مفت پیکر ده دیش
 حال از ریف عنبر افشان تر چشمی از حال نامسلمان تر
 ستمکار لعل دیش
 حال هندوی تو بنیاد شکار کرد نکو ازش چون آن غمزه تملک شود
 مهر شاعر دیش
 خالیت سید بران لبان یارم هریت ز مشک بر شکر نیدام
 کشت حبش بجان دهن زارم من شکم آن مهر شکر بردارم
 مهر خواجه دیش

بیوی خال تو جانم اسیر لب شد برای مهر کسی جان فدای یار کند
 مهر باز و اریصت
 نفضل کند است در انش تمام ان خال هندوی سیه مهر باز باز
 کوی کال بن غیاث دیش
 چون دو کور بر صحنه میدان عشق داند تا بر اندازد لایب کوی دلا و ابرون
 دانه کال خجندی دیش
 دارم هوشش کوبید بان دله من حکم داد دانه با من شیار شیار
 و کاتب دیش
 جاندار ز زندگی نقش خالت از من رخ را چون دانه بود زود میرد
 دانه اریصت
 باروی ز درخت شدم دور باد آمد و از دانه جدا کرد گاه را
 دجانی دیش
 خیال خال تو بروم من ضعیف کال چنانکه دانه کشد مور سوئی خانه
 دسروری فقیر دیش
 بدام و دانه کس من دلی کردی ولی بیدار توان زلف خال شد با
 ان سبب شمس کج دیش
 دی نقش ای کشته دل از عشق تو بر سبب تو جیت نقطه خال کون
 گفتار لطافتی که در سبب منت این دانه بود که می نماید ز بار
 کفتم و نشان دیده و دیده بان کال بن غیاث دیش

ارجا بدک
 کاف خال و صفت کال بن غیاث
 ایضا در در سبب کال بن غیاث
 سلا

کندم آدم فریب الی و غایب باشان دیده یار گنج کو مودیده
نغم کاسته دیش
 خال او تخم حجت دان کرد اتفاقضا کشت نار مردو عالم بهر آن یکدیش
نغم جات ارزی دیش
 ان داغهای مسک غایت نام تخم حیات ماک در چهره کشته
نغم بهان شباء دیش
 نوام چون برارم من دل از چارخدا که خالشن رلبان چه نذر از انکها
قطره اب و نه ایضا **ربع**
 خالیت به بر رخ آن هوش افتاده خوش و دایمی افتد خوش
 چون هر که از مسکنی برش باقطره آب که چکد برش
نغم مسک و نه ایضا
 ان خال کرم بران رخ خوش کل شکسته ندید مشک از تن کل
 رسید ز مکرمانه از رقتن کل کرشکزدست منج در دامن کل
سپند جامه دیش
 چشم بدو در خال بر رخ تو چو سپندی براتش افتادست
 بونده مشبه به یانمش سپند در که سیاه اولانم **سپند** سوزن دیش
 کوند رخسار تو آتش افروخته خال هیامت برو سوخته تخم سپد
دل سوخته شرف الین دیش
 خالیت بنزد چشم ان خور شراد همچون دل بر سیاه این طر فقا

مر که بدو در کرم شاد شوم گویم که دلم پیر و بر دیده نهاد
بنفشه کمال بن غیاث دیش
 ان یکی چون غایب افتاده بر برین وی یکی همچون بنفشه بر فراز از غوا
واغ دل و نه ایضا فی قصیده
 برک بنفشه داغ دل لاله بهشت یا فلفل سیاه که بر روی ادرت
شب و برک ضیاء و نه ایضا
 ان یکی چون در کین لعل نشاند وین یکی چون برین افتاده برک
لاله و نه ایضا
 ان یکی همچون سندی در میانست وین یکی چون لاله بر کشته ابرو
درم درم شمشیر نظامی همچون نامه ده دیش
 تو باز در سیم با موم سال حالت درم و زرت خلیال
 ماکال درم و شش تو دیدم خلیال ترا درم خم سیریم
باغبان کمال مجندی دیش
 حال تو خور و خورم نداشت باغبان ای حرام خوزه باشند باغبانها
باغبان کمال بن غیاث دیش
 ان یکی از نازکی بر درج کوفه خاست وین یکی از دبری بر تنک سکر با بسا
 ان یکی بر غن لعل و کمر کوبی کین وین یکی در روضه فدوی کشته شده
 و سروری فقیر دیش خال سیه ردیف **غزل**
 یا چشم زاده ی خود هندوی در حالت یا قرش کون یا قوب لولو میز خالت

به چشم خال یک بنفشه
 و فلفل سیاه که بر روی ادرت
 سیاه

مکرشی یوز فارندن قاره لوز لوز ^{نفس} یوز بولور بو و جلا جادو میدرد ^{حال}
 برک کل در بودم چشم کنه نه عجیب کسک او چا اولو خالیه
 اغرم ادم انی خلف کنه ذوق کیم عقالی المی بنم دارو میدرخاک
 قارر بدور ربی او تنده یارک برقرار
 ای سروری بر قرائف میدرخالیه
باب چهاردهم طوق بیانده در که عجب تنه و عجم در
فصل اول اطلاعات بیانده در
روح اول شاع دیش
 لعل حیانت روح الهی که در و چشم متاجای می پر
سیح جای دیش
 خون جای چه غم که خورد لب بادو باشد لال پیش سج
عمر عصاره وصف تا هید ده دیش
 رخش روح مصور در لطف لبش عمر چشم در صلات
روح کج دیش
 کانیست رخن تو صورت مکی عبارت لعل نور روح انسخ
طیب و له ایضا
 از لب که آرزوی یک سخن کدم نه از طیبی برنی که خوانی که باشد
سبیل کوثر جای دیش
 کانیست ان لب پیش عارف شراب سبیل و حوض کوثر

نلال کال مجندی دیش
 تو زما وصف ان حال پس لب او بین و از نلال پس
راح شاع دیش
 لعل نوراحت خون در دیدم چشم تو مست دل در سینه مازو
فخر سروری فقیر دیش
 لعل غنچیک اسم نولا چون اولور انسا نه نفع غم و نفع
جام حسن دیش
 ای ز جام لب جان میت رفتم از دستم از نگیری دست
نقل و له ایضا
 بدو حسن لب بیدم از ان لب کام که در اوان کل و لاله نقل جام خوش
معدن یا تو عصاره هید و صفده دیش
 لب ان معدن یا قوت رخش نیایی جان فزاتر اب حیوان
نبرد از ری دیش
 چو از روح زبرد در سخن کوثر دیش ز رشک لعل تو خون بول قوت
لعل شیخ سعدی دیش
 ملاحت لب لعل ابدارت را که در حدیث نیابد چو در حدیث ابد
یا قوت شاع دیش
 کوثر نیابد اب عینی نیت یا قوت بزرگ قیمتی باشد
سوز سوزن دیش

ای دولت بتوی دوزخ تو میری **نیرین** تو در سبیل در سبیل تو میری
حقه طمیر فاریابی دیش
 چون مار مرده خاتم از حقه لبش **دیر** رفت زلفش وارده مار دو
معجون خمر و مجنون نامه ده دیش
 معجون لبش بد رفتش **پرو** ده باب زندگانی
مرهم کال خجندی دیش
 خانه ملخیال لب و درشتی **چند** ناله دل بروج که مردم با کو
تر باقی شاعر دیش
 در دلم اکنون لب لعل و کن **در** جا چور سزا چه سودت
عقیق نام دیش
 هزار کان لطافت نهفته در لب **که** ان عقیق که پوشش کوشتانیت
غنا ب طمیر فاریابی دیش
 چو اهوای بسختان بگوش ارد **اگر** نشاندن خون از خواص عینت
نبات سروری فقیر دیش
 اول لب شریف از چهره **نگار** کم صفتیور آبدون مکرده کم اولانیت
رطب شاعر دیش
 یاری کز وطنی نه روز خاتم **کفت** از لب طبعم از غم چهار در
شراب شرف دیش
 تشنه را لب دور بنجای **کی** توان خور و شربت از دیدن

شرب

شراب کاتبی دیش
 خنک از چکنه بهر ان لب **غوغا** بهر شراب خوش نیست
حلقه تلهای شیرین حنقه دیش
 ازین سو حلقه لب کرده خاموش **زد** یکر سوزاده حلقه در گوش
حلوا کاتبی دیش
 عاشقانت همه جاز لب شیرین **مهر** دند زادی بکسی حلوا یی
ایه لطیف کال خجندی دیش
 زهی بدایت حسن رخت نایه لطف **خط** نوحه حسن لب توایت لطف
 لب محبوب سحر رنگ مدور اولدیغیچون **مخلک** یازن ایت علامته
 تشبیه ایدوب اکادنی ایت **دیر** **اشرف** دیش
 لب بلا چشم بلا غمزه بلا عشوه **لا** ای ترا بقدیم کشته بلای دل ما
 دل به مانل اولوب انی طلب قلوب چاشنه **تدیر** نده اولدیغیچون لب
 بلادر چشم و غمزه گاه عین غایت **و** گاه سر غم کو ستر و کی سبیدن
 بلادر و عشوه عشق اهلنه **و** فاصورتی عرض ایدر بنای خیر و انتظار **مهر** دیش
 بلا درنی الواقع محبوب مجازی **باشدن** انچه بلادر **کافر** حسن دیش
 نیت در عهد لب کافر تو **تا** خلل یافت ایجان کس
 لب محبوب سلما نکر جانته **بلکه** مقدمه فساد اولوب ایمانه قصه **تدیر** چون
 کافر دیش در لغو و بار **وقف** کال خجندی دیش
 خطت آیت حسن و لب و فوایت **بسیخ** و بیه و وفا ایت خشت

نوعی که شربت

و تیکار و نده مضره و در
 یازنه وقف و در ارم

قند و قفل رسد قند کال بن خیات ویش
 قند ان لب شکر یا قفل درج کپور یخود رسد کدر چشمه آهوی او
 شفق بدر ویش
 درت کس که بر خیز روی شمشیر بوقت طلق پوین شود و دیاره شفق
 و سهیل جاس ویش
 لعل آفرین خنده سبک داد کومر شکله پر توان ز کثیف
 هلال شاه ویش
 خم زلف شکسته بته دوست نودبان پایه دل و دیت
 لب باریک سکندره دانش و است بچون هلال و پرویت
 نعل خواجو ویش
 این چه نعل که لعل نور آتش دارد این چه حالت که خالت ز کینه بکشد
 نعل قوره قور لعل زنگ لور محبوب ال لبی لک تشبیه ایدر
 فصل نانی عبارات بجم بیاتده در
 طوطی ظهیر خاری ویش
 طامس جان بکوه در اید زخوی کر طوطی لب بختی زبان دهد
 طوطی ال شاه ویش
 با خطیر وزه اش لعل لب سیم طوطی ال اسکو بال دارد و سبز
 لب لبرون کلام شیرین و گفتا ز کین صادر او و چون طوطی تشبیه ایدر
 شکر کال خند ویش

بکلیه بانه
 سهیل بن خاتمه
 شکر و سحر

سحر اگر دانستی خود را کس ختم می نشستم ز لبش کس تاخ می خوردم
 جگر بکر لبی شکره و سایر طویانه تشبیه ایدر لوزی او له و عینون
 شکر مغزی ویش
 می دو و کهر بنیم در تنگ مان او بر روی کمر کوی و دنگ شکوه
 کلت خسرو ویش
 رویت کل و تیغ شکر وین بخت جو در ددل جلال ازین کلت کوه
 پل شکر و ایش
 چشم کریان بلبش آتش یعنی در راه بر سر لب ان لب شکر می بندم
 لب انسان شکله کوریه بکر لب شیرین دهن او بختی شکر کوریه تشبیه
 اگر چه عالمه شکر کوریه بوقدر نوش حسن ویش
 تعالی ایدر چه دولت داشت نوش زباد نوش لب کرم قند نوش
 نوشین و ایش
 غم نوشین لبان زان تشنگان پس کدر یا های خون اشام کردند
 انکسین مغزی ویش
 عشق ان حبیب اکبیر شکرت کس چو موم کدازم چونی شوم لاغ
 خنما تاج الدین حلوائی ویش
 عید آمد و عید برک عیدم بوخت خوان لب کوریه شیر اید ازو
 شکر و شیر خروشت بهشته ویش
 چاشنی یاری از نمک بر کمر تادهن بر کفی رشک و شیر

نوشین با ایشامه و کیک
 شکر و سحر

و سوزنی دیش
 لبش بزم بخوشی یافتم روزی سکویش
کلاب کمال نجندی دیش
 خط سبزه لب سکویش و دانه رویت اقبابت
 محبوب بر لبی لطیف اولدی و چون کلابه و ابه و سائر لطیف و نازک
آب عادی دیش
 دریا بان بلایت دل بیایا شری از چپان اب لال تویش
قطره آب کمال نجندی دیش
 نزار نشه ترا و بی چو قطره آب میان این از قطره با چهره
اکسون ناصر دیش
 حالت خال تو زان شدی که اشک منست لعل تو زان شدی که
جان پرور حسن دیش
 که رختی نیست عشق چیدن لبی لبان پرور تو مودت این دیش
 محبوب بر لبی در دانه و باغ صحت بود اولدی و چون جگر پرور
 و دار و دوا به تشبیه ایدر **لورب** جان طوسی دیش
 گفتش لعل جان بود لعلت گفت طوسی پرور ترا چه رسد
دارو کمال نجندی دیش
 این چشمت و این چه لبه نکر این چه دار و این چه بیارت
 نوش دارو کاتبه دیش

نوش دارو لبایت ام که چو زمرخت مدوم نوشند نیان
دارو کمال بن غیاث دیش
 که می گوید دوا می کرد و می داد بشن اروه جان از آن جان
شفافانه کمال نجندی دیش
 بیات سختی که در بخور از از شفافانه ان لب سکویش
 محبوب بر لبی لعل مختلفه به در مان اولو بانه انواع علاح بود
شفافانه دیر **چشمه جان** خواجو دیش
 چشمه نوش که بر لبش لب چشمه جان خاله زلف شکن رشک معون
 محبوب بر لبی مرده به جان و بر لب و چیا ابدان اولو و چون چشمه جان
آب حیوان دیر **آب** حیوان سلمان دیش
 نشن آب حیوان که در دهن خرم دهنات می دهد اینک بر لبش
آب حیات سروری فقیر دیش
 لبان لبش که لبه اولو کم خضرش از لب اولدی نصیر کویا
جان اشرف دیش
 یک طایف اگر رود بهای تو کور عشا فراخا دو جانت ان لب
جان شیرین خواجو دیش
 جان شیرین که ان لب از لبش که بر لب و دهنم کنونم از جان
دلفاز عصمت دیش
 لب لعل انوارت به لبش بزم بکر نه جوانی چکنم که جان میارم

محبوبان کلاه لطف کلاه کوه سترگی چون کلاه دنواز کلاه چنان در
جان حشر و دیش
 مرا بکش جان من تو چند منوحت باب حیات پرورد
دکتر خواجو دیش
 چون دم خوشی ز من بی لعلش باغم تو چون کشم که کشم بناخوشی
 ولایف
 براتش لعل آبدارت خواجو دل و جان کباب کرده
 محبوب کلاه لطف کلاه کوه سترگی چون کلاه دنواز کلاه چنان در
 و ناره تشبیه ای در **ده** نظامی محبوب نامده دیش
 بیجاده بی بران طریقه چون باشد و چون کند صوفی
درج کوه جای دیش
 درج کوه آمدت از ابامات بسیار بجای که چو اوست امینی
نار دانه سیف اسپرنگ دیش
 بکشی از بخنده که صفای عشق را شکین اگر دهنده شکوفه اردان
نار خندان کمال حجب دی دیش
 کال آن لعل لب ناریت خندان که باشد سبب تمیش بر چنان
دانه نار جلال الدین سبب دیش
 سیر شد دل مسکن بولم عشق چوید ز وزیر دانه نادان دوسته زینم
 کل خندان خواجو دیش

درج کوه آمدت از ابامات بسیار بجای که چو اوست امینی

کجی خند لب شیرین بخوید چو بپسل کل خندان خواهد
 محبوب بکر لب زینکین و لطیف اول و یخچون کلاه لاله تشبیه ای در
لاله معنی دیش
 نغمه ای که ز لبان نزدیکه بازای نود چشم بهم رو بولولاله و لاله گرفت
برک کمال حسن دیش
 ربح لعل نبودان لطف و آبروی برک لاله است که بر غنچه از من چند
برک کل نظامی بیکر و صفده دیش
 لب چو بکر کلی کرت باشد برک آن کل پر از شکر باشد
غنچه جای دیش
 کرسایه بر خاک افکند آن کف از لب آن خار شایع کل شود غنچه خندان
نک خواجو دیش
 دل لب لعل تو ندارد شوقی همه دانند که باشد ز کف تو قیام
 محبوب بکر لبی لوت و ذوق و بر دیکچون کلاه تشبیه ای در
 و کمال خجندی دیش
 چون کشی خون وصل بکشی که نخت از نکت کند آغاز
نک کمال شیخ سعدی دیش
 آن خط بنبر لب لعل آن سیر سبزه خون خلیفه نوک کمال
نک کین کمال فارسی دیش
 نقل لب خندش زان نوک گیر آید کز آتش تیر او دلخاه برک

درج کوه آمدت از ابامات بسیار بجای که چو اوست امینی

جهان نیک خسرو اسکندر نامه ده دیش
 وین نیکو بیهای یا قوت نیک جهان نیک و نیکدان نیک
میوه فتاحی دیش
 کفتم ان لب کرات خندان میوه خور بوستان چه می پر
 مجبورک بی ابدار و شیرین اولو و غنچون میوه یه تشبیه ایدر
نقش لو کمال جندی دیش
 زبنتقالوی دو لطف کن لطف اگر چاه لب گفتند و دو
می و لایص
 و میوه نیت هم چو است از به خام باشد ز تو مارا موسی بوس کنار
 مجبورک بی تشبیه اولو و غنچون تشبیه ایدر
بیکون حسن دیش
 ناشنیدم لب تو میگویند من ازین تو با پیشی مانم
باد ده پرت شاهی دیش
 شاهی از غم ابد یافته بهره کنو کشته ان دولایه پرت آده
باز ده کلزک عصمت دیش
 جان سوی لبش رفت از ان باده کلزک شدت بران سان که ره خاندان
ساغ جامی دیش
 ز دست خضر چه سودا نیت که اگر از ساغ لعل تو جود خورم
انگشته کما قطف دیش

رسوایه ام بعضی خاری
 نقش سویش ملک و جبار
 انقدر و دو دیشی
 او زنی آید و انچه
 است

از لعل تو گریه انگشته زهار صد ملک سلیمان در زیر کیس بشد
 مجبورک بی خوب رنگ مد و را و لو و غنچون یوز که دقاشنه تشبیه اولو
بکین خواجو دیش
 لعلت کین خاتم خوبی وصف بر کرد روی خوب دیو و هم پر
و کمال جندی دیش
 خط کرد بدرب لطف نشین اکتش خاتم از نقش کین بشد
هر حسن دیش
 از دست تو مال چون توان کرد هر است در دهانم
 مجبورک بی عاشق کز اغنی طوند و غنچون هر تشبیه ایدر
هر سبیل جامی دیش
 بت هر سبیل روی اسم غم خط اجازت ده خدا را تا بیوم هر
پری حسن دیش
 نشد از من خیال زلف و لب من چه دالم افسون دیو و پر
 مجبورک بی لطیف و زیبا اولو و غنچون پری تشبیه اولو
حقه باز کمال جندی دیش
 چشیرین حقه بازت ان بر عتوه ام دها نیک چون حقه بچا کرد و باز
خرن حسن دیش
 لعل خرن تر از ان دستم که اشتهای چشم خور منست
 مجبورک بی عاشق کز ان ایو قانلو کور نو و کچون خون و خون بر

خون جگر خاقانی دیش
 بر شک نزد خون جگر بستم بیرون و درون منت
خون کبوتر شیخ سعدی دیش
 بدان لعل چون خون کبوتر سوا زلف چون پر پرستو
خونخوار و خونریز حسن دیش
 بیرون ز کالبد خوار تو خونریز قناعت کم از غوغای ریشخیز
در رحمت کاتبه دیش
 هم در برج بستم به نام رازین در پای رحمت را پر خسته حال بستم
تا رقرقری سوزنی دیش
 بست از روی باریکی ناید بچشم سوزنی چون تا رقرقری
 اینچو دال زنگ دالان لب بلب در **رشته آل صدر تلخ دیش**
 در وقت تبستم جان پرور بر چون رشته آلت زرد سی و دو کلاه
شهرت کمال بن عابد الیوز
 شهرت لبش اطلاق از ولایت خوش عقیق را بمن لعل را بدخشان
مر بابی بنفشه و در ایصف
 بنفشه زان بستم بران شکرت که از بنفشه بشکر توان تر بار کرد
 خط کاشیده بود تشبیه خود بر و حادق او لعل گرفته مرغوب
باب نهم دیش بیاننده در
 که آب ضرر و شکر و سب و عجم دندان دیر لر

در این شعر
 از خون جگر

این شعر
 از بنفشه

فهر

فصل اول اطلاعات عوب بیاننده در
در ناصر دیش
 خیال آن دوستان شسته بستم بمل و در بوداری همیشه خیم کوز
لولو شاعر دیش
 بوسه خواهم تو لب لعل لولو گیر خوش جوابت حکیم کرشکر می حاج
الماس حنر و خسرو شیرین حنفره دیش
 که از جاربوب ترکان خاک رفتند کای ز الماس ندان لعل فتنه
در جان موی دیش
 لبش ننده لعلش در جانت دیش شکر لعل در جانت عشق لعل در جانت
 دیش تشبیه لندی در جانت در جانت حنفره ایچو در دیش تشبیه ظاهر
 و میده تشبیه روشن در **سمیل و لایضا**
 بتی کجاست دندانش چون عقیق لعل همیشه بهی خست و روشنی روشن
قرت کمال الدین اسمعیل
 در رشته دندان چون از لب تابد کوی مکر تریا در ماه کرده نکل
سین شیخ سعدی دیش
 کربین مقلد کربار در جهان آید چنانکه دعوی بچو کند بسج میان
 باب زرتواند کشید چون تو **بسم** نوسید بسج تو نوشین
فصل ثانی عبارات عجم بیاننده در
کوه موی دیش

این شعر
 از بنفشه

محمود برکت هانی کوچک اولی مدرج اولیچون انشیاء صغیره پیشیه بدر
 بلکه عدم اطلاق ایدر **ترغیب الغیب** جامی دیش **جامی دیش**
 ان دهان را سر غیب الغیب دان که شرح هم اشارت نموده عاظم عبارت
خیار حسن دیش
 خواتم وصف نمائیم یکبارگی شود همه مصنوع فسادت خیالی کم گیر
ترخیف بدر دیش
 نقش بند دوم واقفیت از نقش و ترخیف را نمی دان کسی خیر غیب دان
نکته بهم کال خجندی دیش
 کس نمی نکرده از خط نقش و مات مفهوم نشد نکته بهم کوشه
رغز جامی دیش
 ز بار یکی میان در کمر سریت الفهم ز نهانی دهانت زیر لب فرستاده
سما کال خجندی دیش
 چون نقش دهان نوحات مانیز به معکر انیسیم
صفر دلا ایضا
 چون به بینی من شکوفه یارگان بوسه ده خواه بگو صوف الفه
خاتم خسرو دیش
 ای دهانی و ملک خوبی را چون سلیمان شدی و خاتمیت
درج لعل بحاء الدین دیش
 درج لعل جوینایان در دوشته درون بشو دلوون خوشاب محل

دینار شاعر دیش
 باسیم برت برز تووان بهلوزد وینار دهانت بدرم شایسته
خوش شکر کال بن غیاث دیش
 کشتان دها درج که باست حضرت از لعل و در اید پریم بهج و هم بارید
نقل کال خجندی دیش
 کشتان که ان نقل زوایت رزق در پرده غیبت که اگر باشد
طائر حسن دیش
 جانما دهن گشت انفر نظم آمد طواری او دیوی جابسته و نهان
عیسای قنای دیش
 دهانت تا دم از غیر بردا مجرذ خانه عیش گفتند
زهر شاعر دیش
 کز تابش خورشید جالش بندی ان زهر بهیج کونه پیدا نشدی
خال کال الدین بوردی دیش رباعی
 در دانه روی بت متشال هستان دهنش ز کوهی نقطه
 موجوده معدوم نه گویای سخن ای معتزله بگو چه حالت این حال
 معتزله طائفی موجود و ایله معدوم او زمانه سنده واسطه اثبات اید
 اگر حال دیونسیه اتید یلر که بنا شاعر دهان مجبوی حاله تیشیه
وامامی دیش رباعی
 دهانتک ان دلبر وجودت عدم بهم کزیت و دست و صفش کجا کوه و کوه

اگر گویم که موجود است بر تقدیر یا پیش اگر گویند برهان کونیا برهان
 اگر گویم که معدوم است عقلم نیز میگوید که مرکز کی زند معدوم کار عالمی بر
وجود و معدوم خواجویش
 میانت چون تم پیدا و پنهان دهان هم چون دلم معدوم و موجود
فصل نانی عبارات بجم **بیان شده در**
شکر کمال جندی دیش
 دهنتم دیدم و کفتم شکرت گفت مرا خوش آمد زبانا
شکر حسن دیش
 می گفت که بخند من اندر دهن من در شکلی آن شکست که جای نمیست
پسته خواجویش
 پسته را با دهن شک تو بست کردم رفت در خنده ز شادان که گریه کرد
چشمه نور اسکندر خواسانی دیش
 چون چشمه نوش دهنتم پیداست این سبزه ندانم ز کجا بخور آب
جوی نبات حسن دیش
 جوی شست هانش به بین تا چه نبات از لب چو حیات
جان ارزی دیش
 از خنده های اصل تو شد زنده از زده کویا لب جان تو از جا شسته اند
نشان کاتبه دیش
 چو خط بر صفحه روی تو خوانم آن نویسم چو فرمان خوانده ز طاعت ز شادان

سرخس عصمت
 صفت سردهانت بر زبان تو افت اشکارا سخن ترخان تو گفت
سر موی خواجویش
 پیچ کامی ز دهان تو نکرد حال یکم یک سر مواز تو را حال نیست
و اشرف دیش
 یکم مروت آن دن لیکن بستم لبش شکافه مو
و کمال الدین اسمعیل دیش
 دهنتم یکم مویست که کام سخن اثر موی شکافه تو در روی پیدا
نیت شاعر دیش
 کفتم چه بخیلت هانت کفای آن بخل ز نیستی آفت مغرور دار
نیت خواجویش
 تنم موی از سبیل لاله پوش دلم رمزی از بسته نیستش
و کمال جندی دیش
 اگر دهان تو گویند مست نیستی نه کاد بند درین نکته عاشقانه
زجه نظامی رومی
 که دارد یوبه نو که کیوتی در رعایت بوسه زده نه کاذب دیر که کانه حقا
پیچ خواجویش
 کفتم چه چنان کنم از لعل لبست گفت نهاده بر دهن یعنی پیچ
شیرین کار کمال جندی دیش

در همه شهر از دهان تنگ تو حقه بازی نیست شیرین کار
در دلدل و لایض
 دهنه ز دلدل است بدو پنهانی که زبان یکی نیست با بنمایش
از کشتی و لایض
 بادهاش پیش آن عارض نظر باز که چون آن کشتی در روز توان ختم
سرخدا و لایض
 سرخداست نقطه آن دهن آن سخن واقف تر عیب محوم راز یافت
نقش چین و لایض
 نقش از دهانت ای بت چین کام من غریب گزین نیست
 چین در ابرو کند و گفت کمال نقش چین جز برای دیدن نیست
مکده اف شیخ سعدی ویش
 از خنده شیرین مکده آن دهانت حونی رود از دل چون مکده خورده
برنگ حس ویش
 آن دهان پنک بر هیچ کس پیدا خنده کردی و سوری در جا افتاده
نافه چین نظامی پیکرده ویش
 اهو ترک چشم هندو را و نافه چین را کرده بکش
غالبه دان و لایضانی وصف لیل
 چون غالبه زلفهاش زکی چون غالبه دان دهان تنگ
غنجی ازری ویش

غنجی را باد هوش عوی چون نبرد خود چند بدادند و خوش کردند
کل خندان کمال تجندی ویش
 گفتش ماری بی نشان زان دهن زیر لب خندان شد و گفت کل خندان
مور نظامی مجنون نامه ده ویش
 از مور نرفته تر دهان و ز موی کشیده تر میان
نوش مبارک شاه ویش
 شکلی دهان آن بت حور شراد سبحان آمد چگونه شیرین افتاد
 کوی که مگر بجز زنبور غسل بر برگ کلی نیش زد و نوش نداد
نیمه دینار موی ویش
 نیمه دینار را ماند دهان تنگ در دل تنگ کند آن نیمه دینار
نقطه سنج شیخ سعدی ویش
 بگرد نقطه فرست غبار سبز چنان که نیم دانه بر کشند زنگار
با بفت دهم دل بیانده در که عرب لقا و جزم زبان ویر
فصل اول اطلاعات عرب بیانده در
ابنوس شاعر ویش
 یا آن زبان زبانه دریای سکر یا فضل را کلید یا ابنوب کوکورت
مرجان احمد کمال بن غیاث قصیده سنده ویش
 شمشیر برق و خنجر الماس ابدار بارسته شاخ نازک مر جا احرار
طوطی و لایضانی قصیده ته بیت

یابی زبان زبانه شعله زن یا خود زبان او که چو طوطی سخن در
منتقا طوطی و لا ایضا
 هستان زبانشان در از بوشان منتقا طوطی شد که طوطی گفت و گوئی
فصل ثانی عبارات بجم بیانده در
شاخ مرجان و لا ایضا
 بوشان افروز در درج محل پرگار شاخ مجا در فشانای قلم دانی گریست
برک کل عارفه دیش
 در حالت کلام از نازکی زبانش چون برک کل نماید از غنچه دیش
طوطی آل نظیر دیش
 آن رنگ و شیرین گفت که یا آن زبا طوطی است که بانشان شکر در دهان
ببیل عصار دیش
 خوش الحان بیل بوشان سر بهر بانی رسیده زو نوایی
تیغ شاع دیش
 تیغ را چون بقصد جان کردند راست صورت زبان کردند
ببشت دم اگل بیانده در که عبتن و بجم زخ و بر
فصل اول اخلاقات و بیایانده در
تفاح سروری فقیر دیش
 بگل غنچه یک اسم نولا چون اولورانده نافع خود تفاح
ترنج نظای خسرو نامه دیش

بوشان افروز در درج محل پرگار
 یا بوشان افروز در درج محل پرگار

شاخ مجا در فشانای قلم دانی گریست
 یا بوشان افروز در درج محل پرگار
 یا بوشان افروز در درج محل پرگار

ترنج غنیم را که کسند یا د ترنج بر خود زو ناز بخت بغداد
یا سمیع عهد الواسع دیش
 دو چشمش ز کس و دو لب عقیقین ترنج از یا سمیع و بر ز کلنار
مشری معنی دیش **قطعه**
 دل بردم نه ای صنم افتاب رو رخ بر رخ ندای پر شترای دقن
 تا موم نرمی بینی و در زیر شکست تا شبلیه بینی و در زیر رستون
زهره و لا ایضا
 مقلقت کوی زیر نهر هلال بریرا دوزخ انان انم غنیم
زنبق عبد الغریز دیش
 بهر کسیر یان عالم عشق غنیمت کشته زنبق اخراج
فصل ثانی عبارات بجم بیانده در
به شاع دیش
 خط تو غبارت ز نخلدان توب به باشد ان کرد رخ پاک کنی
سب شیخ سعدی دیش
 بهر الی یار رخ یا سبب بین است ان یا شکر یا جان شیرین
و خواجه دیش
 سبب ز نخلدان ترابه ز به یافت دلم متعده به
و سرور فقیر دیش
 اعدا که چون انونه شفا لولکه ویربای او غنما اله غنیمت

جانتان بختی انچه
 یا بوشان افروز در درج محل پرگار
 یا بوشان افروز در درج محل پرگار

انکور کمال جندی در پیش
 بیوسه سبقتش ز کشتن کمال گفت تو انکور خود بر سر نمان
شکر انکور در ایض
 از شکر انکور ستم دیان سبقت ندان تو شیرین تر
سیمین در ایض
 خاک رزق کسان که در سیمین خاک باز روند و خورند سیمین
نقاره خام در ایض
 بیار سبقت قن کرچه نقاره خاست که با غنجان بکدام ز خام می خشد
میوه جامی در پیش
 کشتن آن دانه خال آن دقن کرچه بود میوه بی دانه به
دستینو شاع در پیش
 بی زنجش که است چون دستینو خواهم که همیشه بر سر دستم بود
آب حیات در پیش
 راست خضر روان خط نکویش است راست حیات آن دقن نکویم جا
کوی سیمین سلمان در پیش
 زنجش که گرفتم از سر لطف خون می ریختی و عذرم است
 ز انکه هنگام رکن دن رست کوی سیمین گرفتم اندر دست
کوی حسن در پیش
 ای حسن باز ای از زلف زده ای پیر کشتی خوب کوی و جوی کان

شکر انکور
 سیمین
 نقاره خام
 میوه
 دستینو شاع
 آب حیات
 کوی سیمین
 کوی حسن

مختلفه
 بیوسه

اب معلق کمال بن عیاش در پیش
 از غنچه بیایش کان اب معلق کوی که سلال خط جفت نباشد
ونظامی خسرو نامه در پیش
 بطوق غنچه کوی که لب معلق کرده است از افق
ونظامی روی در پیش
 بریدر جام مرقق دیر سیمین کوی که را شور ب معلق دیر سیمین
روح جان شاع در پیش **رباعی**
 بی زنجش که هست روح جان بر دست گرفتم از سر نادانی
 دلمار بهندید بمن گفت که ای جان بر کف دست می نهی می دانی
چاه شیخ سعدی در پیش
 یوسف شنیده که بجای ایستد این یوسف نزع اور چاه را
و آذری در پیش
 زلف و بجالت و در چار نخلان هیچ سگ چن بند و زردانی
و سروری فقیر در پیش
 بر پیش زنجشانی چنی ناکجا دو شدم که بودی خاوش تنده کور مادام چاهی
 دقن چقور نه ابدار اول و چون دخی ز غفلت ایوب اکلا و شوبه کلا
اولاد و چن چاه و بر چاه **بابل** خاوش در پیش
 چشم از روت لرید چو روت لایسر سر نکون داری دران چار نخلان بود
 و دقن کلا کلا اول و بیکر چاه صفت نامه اگر کفر اول و چون بابل بر

بعضی
 از غنچه بیایش

کوی سیمین
 کوی حسن

باب نوازدهم برین بیانده در
 که عجب اگر عشق و جید و هادی و رقبه و بزم کردن در
فصل اول اطلاعات عجب بیانده در
شمع کافوری اسدی دیش
 اقراران را تو من خوشید ز پیران دوشا ز شمع کافور است یکین
ساق و ش کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 خواندم بقی عشق از آن روز که کرمی لوح منع خداوند اکبر است
عاج شاع دیش
 ماسوره کردند سفید چرخ مگذار که تا زلف بروی پیچید
فصل ثانی عبارات عجم بیانده در
کیش و سر فرار کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 کشته گشت عقل را و صاف کردش کوه کیش بلند و سرافراز
کردن کیش و را ایضا
 آسمان را در کند اوردت کردن کردن کیش شکر کیش
بلورین نظامی شیرین و صنفه دیش
 بلورین کردش در طوق سار بان سیکین سکنی کرد بازی
سرور شاع دیش
 کز پا چون قدا و بالا برای بادو ملک خلی رانیای سرور چون
درخت کافور قائل دیش

ان زلف چه مار تشنه در تابوت پیچیده بران درخت کافور
شوشه سیم شاع دیش
 باز که من انکدست کردی در که دلتش آمد هوس شوشه سیم
باب بیت کوه کس بیانده در که عجب که صدر و بزم
 سینه و بر دیر لر سعد الدین اخیلی این دیش
 سینه را زان صدر میگویند کوه صاحب است
وجید و بلخ دیش
 بگذشت من دوش بری برین و المته که بری حوزوم از آن
فصل اول اطلاعات عجب بیانده در
یاسمین کمال بن عابد العزیز دیش
 باغ ارم جال تشنه چراغ نمی دم زرخ نوادر خوان هم زور بود
نسرین خواجو دیش
 هشتین ماه در یگانه و خلم مدم نسرین بران قند بار و شکر
سوس حسن دیش
 رفت راجه روشن نگویم برت راجه کل و سوس نگویم
سحاب مغزی دیش
 عاشق انم که غناش می بارشک فتنه انم که نجاشش می پوشد
در بیتیم خضر و خمر و نامه ده دیش
 برش کز لطف چون در تیت در دیش این ویر دیش است

جلیج در شکر و قند و لعل
 شکر خورشید که زلف
 جوقه و دور

ایت لطیف جامی دیش
 برت ساری از لطف از نیز که از بر خوانم این ایت که از نو
قصه شانی عبار است بجم بیانده در
آب گال جندی دیش
 ایت آب ان بردار بکنک باشد در بر ترا دل هم شکین دل چسکین
سیم خواجو دیش
 تعالی ایه چنان ریا نگاری برش چو سیم دل چون شک خارا
 و سروری فقیر دیش
 زرد او لوبه زر صفت چو صورت آید فیل ایدر صورت نامنه ده و دهی
معاذ اسم و شاعر دیش **حسام**
 تابیند بر سیم و تن نوره خام می روند از پی ان شوخ کسار خام
برک شیرین عصار نامید و صفنده دیش
 بری از نازک چون برک شیرین سر نی از صفا چون کوه سیمین
یا سمن کال اصغالی دیش
 در آب و شن اگر دیده تو شک سیاه بیابان دل او در بر چویش
پرنیان سروری فقیر دیش
 ای کوکل بود در دکان دانی دلبه شک سینه گال خینه مردم اول بخت در شک
نارنج خواجو دیش
 بزمی سینه او پرنیانست بزم پرنیان پولاد دار و

طریقی از این اول که با دانه اسم
 کسان در جام نعل در نقطه
 خانه بکاف و نوندر یک
 بس کاف و نوندر یک
 ساقه در جام کین با نین
 در جام نعل در نقطه
 فخر لفظ سا چون بونک
 اینده اول اسم اول در

و بلکل که کس مناسبی ایدر که و کوهک تشبیهاتن دخی در ایام کله
 تشبیهاتنه دیش **نارنج** حنر و خمر و نامده دیش
 و ناسنج برش در حلا حور بدل نزدیک لیک از دشتک
نارنج خاقانی دیش
 بحرین و دیباخت بترنج برو سبب وقت
جناب جامی زنجی و صفنده دیش
 دوستان میر می چون قبه نذر جنابی خاسته از عین کافور
کوی عاج شیخ سعدی دیش
 بستان یار در غم کیسوی تابدار چون کوی عاج در غم چو کان انبوی
بمجله امیر القیس دیش
 متفق بیضا غیر نقاشیه تراها مصفونه کالنججل
رسانه فقح کال بن غیاث دیش
 او ز شانه دفع شیرین دوزا زری نارچه بود دوتانی باقیم دانی کریت
فقا و له ایضانی قصیده
 بستان اوتی بخت کوزه فقا یاکوی زر که در غم چو کان زیور
نار فردوسی دیش
 رخا نش چو کله ز نایب دنا زیمین برش رسته دوزار دان
شیشه کال بن غیاث دیش
 برینه بختش نشانه بتورین دوشیشه پر شیرت یار دوتان

در نگاه دین مخفی
 قدرت مفاست
 مسله

بر شمع سعادت بیانی از غایت
 احاطه کند به کمال
 و در این انوار عورت از دلکشی
 از نور دل بوی خوشی با صیقل
 از این صیقلی بی مسله

و قری خرم نرسیده و سوسنه و غیر سپیده و نرم رسیده تشبیه ایدر
نته کم عصار دیش

میان گلستان حسن آن تن شکم یک خرم از زمین و سوسن
خیر مایه او از می و شیر بدست لطفش ایزد کرد و غیر
چنان نازک غیر کسی ندیده سپید و نرم نازنین و رسیده
و قری **نکته** به کوکی **حوض مدوره** تشبیه ایدر لرنه کم عصار دیش
تلی بود از سوسن بس نغز و لیر بدان تل سیکون حوض مدوره
جهان را بخوبی در کشیده ولی مرکز بناش نرسیده
و کوکی غنچه کوله ده تشبیه ایدر لرنه کم کال بن غیاث ویش
ناف او را وصف کردن نیکست غنچه کل بد بود از ریش
باب بیت و یکم بیک بیاننده در

که اگر آب و غم ساعد دیر و بود با بود باز و دخی بیان اندوه
فصل اول اطلاعات ۶ ب بیاننده در

عاج کاسته دیش
بردی از پیل نشان پنجه یکا یکت افزین باد بران ساعد و بازوی
سوسن کال بن غیاث

پشت و پهلوی دوش بازوی چو کل ساعد سر پنجه چون سوسن
عایل نظامی حسن و نامه ده دیش
حامل دستها در کردن بار درخت مار و پاییده بر مار

وله ایصف

حامل وادش از بازوی سیمین نوازش کنش از لبهای شیرین
ید بیضا عصار دیش

بدرغ قشهای چشم سحر ید بیضا و ساعد کرده ظاهر
فصل ثانی عبارات بجم بیاننده در

کان بلور شاع دیش قصه محبوب و صفنده
چون نشین است آن کارین پوت بلور شایع مر جان ربت

سیم قنای دیش
سوختن سیم ز عاشق روت ساعد خود را چرا تو سوختی

سیمین بساط دیش
مرفعی بجای او بر میازیدش لطیف نابدت نه بنیم ساعد سیمین او

دشخ سعدی دیش
نیچه با ساعد سیمین چونیدازی به با توانای موبذکنی بازی به

حصار بلورین نظامی شیرین و صفنده دیش
برد بازی چو بلورین حصا سر کیو چو سیمین نوبهاری

سیمینخت وله ایصف
بان ساعد که از بس وقت و آ دو سیمین تخته شد بر تخت سیاه

سیمینخت جامی دیش
بخش من سیمین چو از دو ساعد دو کج سیم نهان اندر آستین دار

نکته از تشبیه
نکته از تشبیه
نکته از تشبیه

تخته عاج شاعر دیش
 زان نیشک داد بوسه بر ساعد از تخته عاج شاخ در جابر حبیب
کارین جلال الدین عصف
 قوتیغ می زن و بکند از نامسکین نظاره می کنم آن ساعد کارین را
ارغوان و گل شیخ سعدی
 تمام فم نکردم که ارغوان و گل در استیش بدست ساعد کلفا
 پوشیده شول ساعد حنقه در که بیاض صبح و لیوب فروزی زکام اول
دستشمن کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 در استیبل بلور ترستان برکت به دستش من که ز کله ها نکوزت
شاخ بهاول ایض
 شاخ بهار نیست این لطف نازکی بر کزدم که دست مهر پر دست
برک کل و ل ایض
 برک کل یا نسیرین و در دوی بایمن یا بمن یا بمن یا خود برو بازوین
شاخ من و ل ایض
 شاخیکه بی از من یا خود بهار و ل یا خود و گاجان یا خود و بازوی او
کر بن یمین دیش
 در دل موسم مست که از ساعد خوب سازم که می که چه ترانیت میانی
جان طوسی دیش
 کفتم که به جان من این ساعد چون خندید و کف جان تواری بدست

بدرختی قصیده
 حنقه در
 سلا

و جبهه عاشق مرده دل چیت و یروکی دریا جان کبی لطیف اول و غید
پیل عنصری دیش
 چو بر روی ساعد نه در کوکبا سخن از پیلسته ساز دستون
بیت دم برماق بیانده در
 که اکا امیج و جمع آشتانج و برقی او جنبه انلا و بنان دیر لر و هم انگشت
 و سرنگت دیر **فصل اول** الطلاق و ب بیانده در
تلم نظامی شیرین و صفده دیش
 بفروانی که خواهد خلق را گشت بدستش و قلم یعنی انگشت
ملال طوسی دیش
 بنمود ساعدت به بیض از استین انگشت چون ملال نوشتن کرده
 و جبهه عدم ستفا مندر زیر ابرق اکثر زمانده عدم استغاثت افزوده
غاب شاعر دیش
 مر خطه انگشت تو خونی ریزد غاب که دیدست که خون انگیزد
فندق و ل ایض
 اوزی ز پشته اش شکر می خورم چشم فندق فراز ز کشتن بهر باغها
 فندق برقی او جنبه دینکد و کی اشبه در **راج**
 کفتم که بهیرم رخس چون بگرفت غاب لبش و بار بر وین گرفت
 ده فندق او دو بر که نسیرین بگرفت ستفا شستون سیمین بگرفت
 بوم به شود و جمل یا زلق صنعت و او قاسی فضیلتند

قوله عاشق مرده
 در دست محمد و صفده در
 سلا

نقد سوزم

بدرختی قصیده
 حنقه در
 سلا
 بفرموده اشاع غور زل و چون
 اول و سلا

فصل ثانی عبارات عجم بیانده در
 دم قلم نظامی شیرین وصفده ویش
 سپید و نرم چون قاقم برشت کشید چون دم قاقم در انگشت
ماسوره سیم شاع ویش
 ز پیسته دیای چین برت با سوره سیم بگرفت
شکوفه کاسنه ویش
 فتن را چو در پنج انگشت کیده نماید چو سینی نان در شکوفه
بنجه مر جان کن الدین رضایی ویش
 بگاه در کشای برداشت پندار سر انگشت بلورین نواز نیجه مر جان
 و سروری فقیر ویش
 چشم بر خنده گلست و لاری کور بگز در نیجه مر جان جانان الدین
نگارخانه کمال بن غیاث قصیده سنده
 نقش نگار دست نگارین شاه یاخود نگارخانه مانای و از دست
 و برقی او جلوی و طاق وصفده ویش

بگرفت قلم
 او قلم شیرین
 و صفده

یاخود شکوفه که شکفته است در بزم یا نقش باکر بر اوراق دفتر
نسرین نظامی شیرین وصفده ویش زاری قلم غی حالده
 چو نسرین بر کشاده فاختی خند بنسرین برک برک لاری کند
لال و لاریست
 بلال تخت کله را خواشید بلولو کوشته را تراشید
باب و سوم بوی بیانده در
 که بقیه و قات و عجم بالادیر لقامت دینلده کی قد قاصد الصلوة
 اعتبار یله در کمال خجندی ویش
 بهر مسجد که اوردی تو قات زحیرت کفته امام اترا کبر
 و بالادینلده کی سرو سبیدن یوجه اولقی ملاحظه سید در
 شاع ویش
 قد و بالای ترا و دول مادر ساد و در اگر چه هم میل بالاباشد
فصل اول اهلکات عجب بیانده در الف بک ویش
 بالانکه قدم چو لام کردی مانند الف میان جانی
 و بجاتی ویش
 میر که لایا قدی الف جانلو ایچده حیف که عذر کچه دکانلر ایچده
 و جامی ویش
 قوم لامست لایه الفان دوتیم بلار که اندر و لام الفیه ستم
 و عجب الواسع ویش

قد تو چون الفستق من بچون من و تولا ام الفستق من بچون من
 که مرا دور کنی دور کردم ز برت زان کجا دور بگردم در الفستق من
هم طوسی دیشس
 مردم از هم قوا بروی ان سرور و تیر کشی که بر دوشه می کردی
رج عجمی دیشس
 والتقدنی الاثواب رج ناعم و الطرف فی الاجان سیف
قلم از روی دیشس
 در قامت ابروی بت نظری تاویل چه حاجت کنی نون و قلم
و جاحی دیشس
 ابرو قد خشت صورت نون و القلم نقص خط دلکشت معنی ایستاد
علم کاسته دیشس
 هر که سایه ان سرور می باشد جاش زیر علم سبز محمد باشد
رایت نام دیشس
 رایت شاهت قد اوز روی رسته کز بلند آسمانش سوی خود بر می کشد
بلا فتح اسم دیشس
 بلاست که تو نامش را ده بلا حدیث راست نمیت یزدان
قیامت شیخ سعدی دیشس
 ان قاتل فی حقیقت قیامت زیرا که رستخیز من اندر قیامت کوت
ساحر در ابصاف

فاتی داری که سحر می کند که اندران عاجز بماند سامری
عمر کمال بن خیث قصیده سنده دمش
 یا قد و قامتت چگونه قیامت یا عمر مات عمر چه از عمر خوشتر
 و برهان دمش
 گویند که هست بالاش راز او عمر و زیارت کویاش راز
روح کج دیشس
 خوابم که فشانم بکلی روح راز را بر سر بلندت که روح روست
طوبی و سدره و خط استوا کان بن خیث قصیده سنده
 طوبی و سدره یا الفات راتی خط استوا که بر دماه انورست
صنوبر کال بخندی دیشس
 چو سود بر سر خاکم درخت سرو کبار بار زوی قد چون صنوبرم بکشد
عمر خسرو دیشس
 شکرستان که باغ از سر کربان یا شکر زار بیت کوی کلن از عرق
خل نظای شیرین و صنفه دیشس
 کشیده فاتی چون خل سیمین دوز یکی بر نخلش طبع حسین
و بساط دیشس
 وطن نخل قدش مدول ریش سالک بساط بیل کور است بر سر روان خانه
سرو شاع دیشس
 قاتل رحمن حسن چو سرو خبا سوز این پیر دران سرو جانت

و سروستان در

شماره عبارت بخم بیانده در
پیر خسرو دیش
 مراعتی که کند دو عالم بول کوی که در روزنه من تیرج رود
 سوزن دیش
 وز خجالت لای تو در چمن بارخ افکنده سر و سپیدانگه
نمشاد و نارون کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 نمشاد و نارون چمن چاکلی چا یانارون روان شده یا سر و کمر
شاخ نمشاد جان دیش
 شاخ نمشاد که بچید تیلو فریا سروازادی که دارد در کبریا
نکش شام دیش
 قد تو چنانکه بر لب دریائش طوفی برد از قافیه من سر و کور
نی شکر اندری دیش
 بیای غنی شکر از قافیه تو زدن بکینه بند بندش همه جدا کردند
بید نظامی خسرو کفر قتی بیانده دیش
 خمیده بیدش از سودای خوشید بلی رعیت چو کان کردن از بید
شاخ ز و حدنگ نهال و خود و عرعر کمال بن غیاث قصیده سنده
 شاخ رست نیز خدنگ نهال کل یا سر کشیده نی سر و خود و عرعر
و کبای دیش
 باشد که نهال قدان کل بید ای سر و صنوبر بر باد و کور

بنویسند
 کتب
 کتب
 کتب

عمر دراز خسرو دشت باشد و دلارام و صفنده دیش
 قافیه در خوشی چو عمر دراز موسی انگیز تو ز عشق مجاز
بلبل سروری خفتیر دیش
 بلبل ای که چون متکین لای لای الف و شمشیر کبک و افوا و لعل اول
ارزوی دراز شام دیش
 هوای قد بلند تو میکند دکن تو دست کوتاه من بین و از روی دراز
درخت ناز خسرو دیش
 یارب ان بالا که از اجویان بختند با می جان کمال با خندان رخسند
وله ایضا
 بیادان قد تو قافیه لعل چشم به زمین که بیار و درخت ناز بر آید
دلربا عقیق دیش
 چه از دور و روضه رضوان که بجا نباشد سر و قد و دلربا بیت
لطف خدا کمال جندی دیش
 در شمایل قد تو لطف خداست است لطف خدا بتو همراه
بهشت خسرو اسکندر نامه ده دیش
 بهشت این قافیه چون کار پراز سیدنا رنج و بادام و مار
 و شوق جندی شول کپا بولی سر و تشبیه اند کرایه کون طعن و بویشت
 عجبت از طبیعت شوا یا ندارد اب در دیده
 قد خوبان سر و می خوانند سر و جو بیت نام ترا شبده

و بنوک علی زی چون امام دیش
 سرور روزی بیای تو نسبت کرد اند
 ترساری می برم عمرت از بال تو
وفات محبوب تر جیخند امام دیش
 ترا بر و خواهم چو اگر سر و سراپا
 همه تن تو از پای تا بر سر جان
 انو چون مستقیم طبع اولان حسن قد محبوبه متفاتی چون **دین**
مسلمانان و پیش فی الواقع حسن دیش
 ای قد خوب چون دین مسلمانان
 طره کافر تو بخاطر ساج
 و رعایت جانین ای چون دیش
 سر و میزد لاف ازادی و بی قدری
 کار سر و در بند کفایت بالا رفت
باب بیت و چهارم بیل بیانده در
 که عوب حاصره و جم میان دیر و عوب امیف اینج بیل در
فصل اول اخلاعات عوب بیانده در
ترغیب جانی دیش
 و هانت ترغیب میان نیز حذر اکل توان تفهیم کردن
مکتب خواجه دیش
 و هانت از روی نکستان میان مکتب بار یک میان
خیابان کال خجندی دیش
 زین سان که چون می باشد جسم نیک
 اکنون مید و صلا را بان میاست
عدم کال اصفا ن دیش

جانم بامید آنکه از غم برهد
 همچون کمرت کرد عدم می کرد
فصل ثان عبارات بجم بیانده در
راز کال خجندی دیش
 میان کوی یازار بیت عینی که از تر خیمه ان نجان تر
اندیش طعیر فار پایی دیش
 اندیش که کم شود از لطف خیر کردون بر از با کمر در میان
نشان کال اصفا ن دیش
 کسی نشان میاست نواد جگر زنی که که نشانی زین نشان آورد
دقیقه بار یک خواجه دیش
 بدان دقیقه بار یک عقل خور شود دلم حدیث میاست چون در میان
موی جانی دیش
 از موی میان تو جدا بگرسم ریخ نتوان تن رنجور من از موی جدا کرد
و کاسه دیش
 میاست کاسی در دل نهان داشت که موبر نیاید از مر جا که شد ریش
و نطمان دیش
 خیال بیلگ کو کله نبلر چو تیز او ده یا نشی برده خود مو
و خواجه دیش
 بیرون ز میان که مانند موت کس بر تن سیمت بیند اثر از موی
و شیخ سعدی بو میانه بار پیر ککاید دیش

میانش او مویش اگر صدره پیش
 میانش کتر از موی و مویش
برک گاه خسرو دیش
 برک است مبات ز چه در یاریکی
 دیده کوتاه من گاه ریا خواسته
تار ابرو شیم کاسته دیش
 نقش خط لبیا در دیده زارم
 است چون مسکین کریم بر دست
رشته کال خجندی دیش
 موی نیل او بکرم در خیال
 چون رشته که باشدش اندر میان
باب بیت و پنجم اینجک بیانده در که عجب شاد
فصل اول اطلاق است و ب بیانده در
غنا ب شرف دیش
 ساق نور از پاور اور دست
 مرکز ندیم ستون غنای را
بقسم سیف الدین دیش
 مرکز ابرو ان و ساینده افتاد
 حاج را پیوند افتاد است با شام
 بوشیه اقرم ز کال ساق و صفده ظاهر در اما بیاض نکال ساق
 و صفده مذکور اولان تشبیه بنور در **بقوم** فرخ دیش
 بلورین ساق ساقی ترک است
 ساده بر سر پاوده در دست
لوز و موز و موز کال بن غناش قصیده سنده دیش
 ساقیت با دود شده دندان
 یا لوز پوست کنده و موز غش
فصل ثانی عبارات عجم بیانده در

جمله کلمات
 در این کتاب
 که در این
 کتاب
 در این
 کتاب
 در این
 کتاب
 در این
 کتاب

سیم تمس کج دیش
 زرقاطیس سیم ساغان آمد
 نوز یکیش و خود یکیش ایشان را
سیم امای دیش
 ساقی زرم بر دساق سیمین
 وان کیت که او سیم از ره زود
سمن زنگ شاع دیش
 ان ساقی من زنگ توای سوسهی
 چون ساقی درخت ابدار است
ساق عرش مختار دیش
 ناهید و صفده
 زلف اب صفوت ساق ان حور
 درختان چو ساقی عرض از نور
کل جانی دیش
 کلت ان کف باکل پیش او غار
 بجاک پات که از ار کل بخار کل
ماهی اب حیات و نکر کال بن غناش قصیده سنده
 پایش که است ای اب حیات
 با باد بان زورق خوبی و نکر
 و اجواه مجوده پای جلدن پایین اول و پنجم
 پایان تشبیه اعضایی
الحکام تشدر
 سروری فیض دیش ایقده فالوب
 بوسه روی اینک او پوب اگر او یک
 فالده ایقده در یفا او غیب افتاد
باب بیت و پنجم عجم اعضا بیانده در که عجب بدن عجم
فصل اول اطلاق است و ب بیانده در
حیر شیخ سعدی دیش
 اندام تو چو حیر حسنیست
 دیگر چه کنی قبا ی اطلس

جمله کلمات
 در این کتاب
 که در این
 کتاب
 در این
 کتاب
 در این
 کتاب

روح و له ایضا
 بدت در میان پیر هفت همه رحمت رفته در بدست
 در حسرت و مجنون نامه ده دیش
 نازک بدنی چو در مکنون مجنون کنی حدیث از مجنون
 قائم نظامی شیرین و صنفه دیش
 تن صافیش می خالطه در آب چو خلط فانی در سوی خجابه
 فصل نامه عبارات جم بیانده در
 کل شیخ سعدی بوستانده دیش
 عجبت از خاک اگر کل نکفت که چیدین کل اندام در خاک خفت
 لاله زنگ خواست که در کجای چینی توجده دغنه دیش
 ز بس که او ریدش در خوشی بنفشه میداد کل لاله زنگ
 شیر و کلاب وی و بر کل کال بن غیاث دیش
 اندام لطیف دست نایب کل و یار کل سوری در کسوت گناست
 اب کال خجندی دیش
 مر جاده که باشد پیر از آب شود تر آن آب که خواهد نشد تر بدست
 و جای دیش
 رسم دو انشایی و زبیر یک عکس این کردان تن نازکی
 سبیلین خواجو دیش
 نقش نام تو ای سیمین تن از چیت چون در باز به بینی نام من کشی

محمّد بن علی بن ابی طالب
 علیه السلام
 در این کتاب
 از کلام
 و شعر
 و نثر
 و غیره
 و در این
 کتاب
 از کلام
 و شعر
 و نثر
 و غیره
 و در این
 کتاب
 از کلام
 و شعر
 و نثر
 و غیره

کوه سرین خسرو من لیلی و صنفه دیش
 کشتش تن کوه سرین سفالین و ز پیر رنج ساخت بالین
 جان جامی دیش
 بوی جان یافتم ز پیر هفت کولی از جان سرشته شد بدت
 و سروری فقیر دیش
 لطیف نازک است این چو جان و حکیم خطا باشد دلاروش کرا و زامن
 ابیکت کمال بن غیاث دیش
 نقش از نازکی چو ابیکت است ولی دارد ولی مانند مرد
 نظامی خسرو داند دیش
 بانی نازک میان شوشه اندام ولیکن شوشه از تفره خام
 باب بیت و هفتم ذات محبوب بیانده در
 یعنی از این بعضا ملا خطه دن قطع نظر ذات محبوب نه اطلاق
 فصل اول اطلاعات عیب بیانده در
 کعبه کمال بن غیاث دیش
 غن ضایع چه کنی سی سی ای کعبه کام ططواف در تو مقصد نجات
 و سروری فقیر دیش
 قبل من ای صمیم نور که در کمال چون هر وجهی نازد درت لوله کعبه
 قبل حسن دیش
 روی سوی قبل باشد کس را در غایت قبل من تو دعایم سنجاب از تو

عاب و لایض
 در آن خلوت که محراب تو باشی باستغفار نتوان مشغول
صبح و لایض
 نو چون طالع شدی جانان از شد چو صبح اید نشاط از سر گذشت
ایت نور و لایض
 ترا در روز و شب خورشید و کون که در روز ایت نوری و در شب
ایت شمع و لایض
 سحر شیرین سخن این می شود لایکا شاهد ما نیست این همه فسر او
سبیل ناصر و لایض
 تا سبیل کجایابی و کی طالع شو نور تو بر سر که می افتد نشان او
شمع طراز و لایض
 مثل روانه ز تاب خشت شمع طراز سوختم بهر خدا چاره بیچاره ساز
روح جامی و لایض
 رفتی و رفتی بهر آن ده رضا انت روحی کیف رضایان تروح
حر و لایض
 عید گاهی چو بخت و بهر جا حر فغم آن عاشق دلخسته که پیکوی
حر و لایض
 چو دردن سرور کس خیال تو را بیورن دوزخ چه کم نعمت خویش
طاهر و لایض

۱۱۸
 اگر آن طایر قدسی ز درم باز آید عمر بگذشت پیرانه سرم باز آید
عقاب و لایض
 تو کی صید من سوخته حرم باشی که شنیدست عقابی که شکا و کس
عق و لایض
 تو طوطی ز بیایی و من بیل زار من فاخته نالشی تو عقاید زار
غزال و لایض
 خوش گفت ز یکسر کاتبان یاران فغان ز طبع غالی که فارغ از دست
مژ و لایض
 ای از کل حال تو خرم با رزم در باغ جهان تویی لعل شاخا و غم
ریحان و لایض
 جانان تویی و جاوده لطیفیت ریحان تویی و عالم حاکی سفالت
مریم جامی و لایض
 ای بدم گرفته جاد میدم از نظم و مرهم سینه چون تویی مردم دیدم تو شو
عاج و لایض
 سه دختر زاده شست چه عاج بهاده بسر ز پیر و زده باج
عقیق و لایض
 آن زخمه که خون شدی بر شک میگرد بد آن عقیق کلزنگ
عق و لایض
 حق جل و علا جور یکر و صفده کانهن ایاق و الم کجا بود غنی و فقیر
عق و لایض

حوصله بین کران سیمین برسد سواد آب را کرده سیه پوش
تاقم و در ایضانی نصیحه شیرین
 مکن باین همه زنی درشتی که از قاقم نیاید خار پستی
غایه و در ایضانی وصف الجنون
 کرد و شب روز بیت کویان آن غایه راز باد جو یان
یوسف کمال جندی دیش
 نیل مصر است چشم من تو یوسف مصر بهر نظاره خدا را بنشین بر لب نیل
 و سرور در فقیر دیش
 کو یک کبر رستم ای یوسف مصر کز چه جستن چو در ارشاد دریا
تعویذ نطالی علاج لیل ده دیش
 تعویذ میان منشیان در خور و کجا ز نار نینان
بلا کمال جندی دیش
 جوانی چو از دعا کو کزیران بلایان بلا از دعا می کزیر
صنم و در ایضات
 چه خوش بود منی چون نور در بر و در بختی که بود جره در بر و در
 و سرور در فقیر دیش
 و صنم ز نار زلفک خلقی ازین سر که حاجی دیم او خفته و نیکو
 اگر چه مجنونی صنم تشبیه آتش را اما موی برج ایدوب دیش
 آن کار است که چون ایزدم او زلفی و بنکران از ارگشته از بت از بتکران

و کمال بن غیاث دیش
 عمر منی عمر وفا کند عمر با کسی آری چه چاره هست چنین نقصانی
 و می دیش
 دیدم که غیبی بجای و رب ستر کار کی دیدم که کشتن او لسی ستر کار عمر
 و حافظ دیش
 وی در گذار بود و نظر سوئی نکرد پیچاره دل هیچ ندید از گذار عمر
 و جاس دیش
 شد عمرم اخذ در جنت و جوی ای عمر رفت اخذ کجاست
 و کج دیش
 ای عمر عزیز من ز عمر دراز افزون ای جان جهان من کجا و ز جان شتر
 و کمال خجندی دیش
 میان کریانچه در دل گذارنش که نتوان گذرانیدن تبلیغ عمر شیرین را
 و سروری فقیر دیش
 بنظر طهر در کن او جانم کلور کجور عمر در او که طهر میوبی دل گذارده
 و حسن دیش
 پیاپی از پس عمری بیایند همه چون عمر در رفتن فتابند
 و شاعر دیش
 بکدی دلم بود دیدم طهر طهر را دیدم بکدی عمر حیفم عاقله بود و هائل
 جهان لطف و جمال شیخ سعدی دیش

ان ز تحفه جهان است ز لطف و جمال عمر ضایع مکنی دل که جهان کنوز
 جان و جهان خواجو دیش
 در ره جان جهان باخته اند تو اگر اهل دلی دل چه بود و بکار باز
 و کج دیش
 ای تو ای جهانم شاد چون کنم ای تو ای عمر عزیزم زندگی چون کنم
 فصل ثانی عبارت از آنچه بیان شده در جوامع افقاب تظلم
 فرهاد و لیدن شیر نیک و فانی خبرن ایشد و ب دیش
 جوامع عالم افزور از جهان شد نه شیرین افقاب از من نماند
 مهتاب و خورشید و شمشاد و بید و در ایضایه
 جهان خالی شد از مهتاب خورشید چمن خالی شد از شمشاد و از بید
 آب جفا و در ایضایه
 بگریه بر دل من مرغ و ماهی گرفت آب حیاتم در بیابای
 کبک و در ایضایه
 پریده از چمن کبک بهاری چرا چون ابر خویشم بزاری
 کبک و در ایضایه
 رکابین ریخته کبک خندان جوار من نکرد و باغ زندان
 بهشت حسن دیش
 پخیان کوند که آتش دوزخ دارد در ای بهشت عاشقان این دوزخ است
 پری صفت و در ایضایه

که از تبار خورشفاقی بر صفت یک آدمی شکیبایی گنم شکیب
 پری پیکر کمال خجندی در پیش
 بتیغ خیال این پری بیکر شب جوان دو چشم در شکاف من فروزند پروین
 و سرور فقیر دیش
 برو بالاجوب چو سگای سرور بند یوکی بغلامان چون اول پری بیکر
 چشمه خورشید خور دیش
 وقتی از چشمه خورشید این سوزنا که چه در کوی غمش سایه دیوار شوم
 ماه سرور فقیر دیش
 بر تون بره صالوب کون بر یکدیگر نور صانع بو حالتی ای مامکین خاک
 و چشمه کون کبی روش در اما مامه نود سیه از تار نه محبوب مراد او تو شکر
 چهار حلقه دیش
 و ای عشق تو بودم چو ماه نو بود کنو که ماه نامی نظر در پنج مدار
 فردرس شاه شکل قری وصفند دیش
 شه دختر آمد چو خرم نهار بارایش و بوی زکن یار
 کل حسن دیش
 بی تو حسن هیچ وطن دل نمی دهد بی کل جهان خواب بود غنای
 و سرور فقیر دیش
 مایه خسا که بی کل نیست بر نهد غنچه کم چو ده زار اردن لبلبل تجالیر
 ز کس حسن دیش

ای ز کس رخ رسد این نور وادار از من خفته مرغان تو خفته بوستانها
 شایع یا حسن نامر دیش
 من چو پرونده ام در روز و شب ای چو شایع یا حسن مرد و سبوی ما
 سوس بوی خوب و دیش
 یار ما دوست دی و من خوت سرو ما کلفزار سوس بوست
 باغ خسرو اسکندر نامه ده بر کونج ولاله خدا وصفند دیش
 چو باغ شکفت بفضول یار پراز لاله و سوس سبب و یار
 صنوبر بو حسن دیش
 تو باغ عاشقانی که کاج نایا قریب بودی من طوقی بگردن تو
 صنوبر بو خوب و دیش
 دست ان شمشاد ساغر کبر سوس ان سرو صنوبر بوی بوی
 چمن نظامی مجنون لسانده دیش
 لیلی چمن خندان نیده بخون چمن خزان رسیده
 مار شیرین خسرو و حسن نامه ده دیش
 ز طفلی نا جوانی مار شیرین بشیرینی نیابد دار شیرین
 نارنج ولایضا فی اسکندر نامه
 همه بارستان و نارنج بوی برده ز نارنج و نار آب روی
 شاه باز حسن دیش
 که رسید شود که برتر دل در دست تو شاه باز بار

شهباز سینه ها جامی دیش
 این دل که رفته رفته شد از غم چاک و شهباز صد ساکن ویران کی شود
 دام آهو شایخ سعدی
 ای افتاب دوشن وی سایه ها مارا نکاهی از تو گامت اگر کنی
 کج جامی دیش
 دلم هوای هوای خوشی که نزدیک است کز غمت دیوانه کردم روی در محکم
 جان حسن دیش
 ای یگانگی کنج کعبه است ان یانی تو هم از ما بگو ان تو است
 جان کمال چندی دیش
 مشکو که در این تو یار دلیست مسجع باشد که ز جادوت ته
 پاره جان و کوشه جگر اشرف دیش
 پاره جان و کوشه جگری از تو کس چون کند شکیبانی
 و سرور فقیر دیش
 کوکلی صد پاره قلعه ایده ایده پاره اولی که کوشه عجب پارس کنی بیج
 روح پرور حسن دیش
 الواع ای دل که دلبر می رود روح بخش روح پرور می رود
 طیب سرور فقیر دیش
 ای سرور فرخنده اولوزیوم اول طیب و لیس پاره به بیمار طرا
 داغ دل حسن مطلع انوارده محبوبه حقه دیش

۱۲۲
 گرچه چشم و چو ان داغ سوخته دانو که چه داغ دهند
 مراد کبیر حسن دیش
 ای لعل لبیک شد چشم ز در مکنون ای مرد مکن بده اخر نظری بر ما
 کهر و لاریض
 دریای آسمان نه دهر چون تو یکو مر مرشک موج زنده صفا در در
 بت کانی دیش
 پای نیست که بر پای بنی رخ ماله پای این پای بند بر سر و مال
 و سرور فقیر دیش
 ای یوزی صحنه ها که رسد کافرانک سجده یلر روی اگر او تو یوب و تا
 شکر کمال نجف ده
 ای میوه شیرین مکر از باغ بهشت وین خورشید از شکر شست
 شکر پاره شایخ سعدی دیش
 شکر پاره که در می رسد از عالم بر دل ریش عزیز می ایید
 چشمه نوش نظام شیرین و صنفه دیش
 چشم اموان ان چشمه نوش دهد شیرین افکن از احوال گوش
 اکبیر حسن دیش
 ز خاشاک غش نه بخت دهن بکش که جلد انکبینه
 ملکه کان ملک کمال نجف ده دیش
 کفتم ملکی بشی گفت مردو کان ملکی بشی گفت مردو

قطره باران و اریضا
 تو لطیف خواه در دل خواه در چشم افرو قطره باران بود در ریت با لطف
 انش نظامی هفت بیکر ده سقا شایه قری و صفه دیش
 بانوی سنج روی سقا می آن بزنک انش رخ بر رخ آن
 این دشت و دیش
 توانی صافی و زنگار رقیبان اینی بهر حال از زنگار مکر دار
 مایه ناکریم کجی سوره غم ایدوب محبوب و صفه دیش
 و نامدن و داعی مایه ناز دانی که چه عذر بود ای جمع و ناز
 زان ترسیدن که انکس سید کرد تو در اید ز بهت دارد باز
 درخت ناز کال نجندی دیش
 سر در کش ز ناله های درختان هر جا که تشنگی کل عندیست
 شاخ کل کال نجندی دیش
 شاخ کل بکر به مکر امتیر بیاب شاخ تازه بکار بر آمد
 درخت شیرین نظامی شیرین زبانه دیش
 من آن شیرین درخت ایدام که هم حلوا و هم جلاب دام
 شاخ نازک و اریضا
 بیازی کل زوم ناکر بر او گفت چو بار شاخ ناکر می زنی شک
 دل و دیده شایع محمود اولان محبوبه دیش
 کردون پرتاب تو یارب دارد بر جبهه خود سر اگر کوب ارد
 ای جان و جهان و دایه دیدن نازک تن توجه طاقت تب دارد

شکرستان حسن ویش
 خسرو ویزا کر شیرین و شکر بود تو بدان بهای شیرین شکرستان
 باب سیت و ششم نوز بیا تنده در که عجب کلام و عجم سخن ایر لرحمان و
 محبوبیانی معانی کلام اید اولور رضا سدر که کلام صافی بیان
 اید و ز تاکا اهل کلام اولور شون انرا اید و صفه دیش
 احلام فاست عجب بیا تنده در لولو سردی قیر دیش
 بوسه روی شون لولو قیسه تیر نظم ایدر کن در شک و صافی اشعار
 الماس نظامی سخن اسرار ده دیش
 تیغ ز الماس سخن ساختم مکر پس آمد سرش انوا ختم
 وجه شیشه تاثیر در بکر مکر کندی نظم قصه اید مینا و لیب
 هلاک المقدر هوا ویش
 صد افزین که درین شویایان ارد ترا هوای سوا فرین میگویم
 و اریضا
 سوز و باید و الفاظ حافظ دین نازکیهای حسن و کز خیالات کمال
 در خنهای هوایی یک یک معبودان شوا و بشنوا که نشنوده سحر کمال
 سوز و دیدگی جالب لب و کچون و کز انکه نظیر کن کتور مکن عظم
 اولور بخون در رسول الله علیه الصلوة والسلام بیور آن سخن بیان
 و بیا مقصود که اظهار دیر لفظ انصوح و ابلغ اید بعضد ویش
 ترغید مقصودم بیان که تفسیر کلام و تحسین لفظ و آفات

قلوب ایچون تکفدر اما حق و تحقیق بود که بوحیث شریفین داد
 مع باینکه شوق خنده صبح دارد دولت **ازین شعر** و محققون
 حلال الحلالین ایدر اندوم و قیج اولان حلال اولمز و سواران
 حضور نه جانب خردن اکی کسند کلور فصاحت بلاغت بر کللم ایوب
 اجماعی تجب ایلیو سواران دم بوحیث شیرین اولان قوت پور شد مقام
 در که داد مع در دم و کلدر **شعبه** نظامی خون اسرار و صفه
 شعبه نازه بر این خیمه چکلی از غالب تور خیمه
شعبه و له ایض
 چون سخت شد از ان مکن شهد سخن را مکن افشان مکن
بدر و شمس و له ایضانی وصف اسکندر نامه
 بخوبی شد این مجویدر سیر چو شمشیر روشن دی نظیر
ترنج کاسته دیش
 کرای ترنج سخن کانی بصر بند که دستها که بر نواز ترنج بویی ما
صفران سوز سینه دیش
 شود بخت نزار فخران شمشیر بیوشادام رسته نیران سخن
عیسی خسرو خسرو نامه و صفه دیش
 بزرگان خازن کانا شکر نید چکان عیسی جاناش کو نید
روح نظامی هفت پیکر ده دیش
 سخن کو چو روح بی غیبت خازن کچ خانه غیبت

صنم خسرو مطلع انوار مدخده دیش
 ای صنم فکر شد اندر غوام است سر پای بخونست نام
عوس نظامی اسکندر نامه مدخده دیش
 بهاری بصد نیکویی خاسته عوسی بصد زیورار است
وعصار مهر و شتری و صفه دیش
 عوس نظم را آیین و کابین بود بی هیچ کس احاطه
و جامی تحفه الابرار ده دیش
 ای پراز او از ده گوش سخن شاهد جانهاست عوس سخن
 طافه عوسی که ز زبور سینه آید از و دلبری و دل دهی
 چون که نظم جمایل کند غارت صد فخر و دل کند
 چون کند از قافله غمناک پای پای خود مند بلنزد جای
 چون زود و معراج کند ابرو را رخنه شود قبله پیر و جوان
 معنی ز نیکس چو کشد غار آتش باغ شود دل رکمل ناره آتش
شکر خواجو دیش
 زاده خاطر خواجو که بخت جیف باشد که بر نوزن جاد است
و آبو یزید دیش
 نو و کس مگر حکم که بر نواز دقتا زورق زین بنید از نوزده باب
کیما و **عمر** و **آب حیات** خسرو اسکندر نامه ده دیش
 روی چکنه کیما ی سخن که یک چو در و نیت جای سخن

اگر عمر جاوید بخونی هم او است و گر خفته ز زندگانی هم او است
سجده کاسته دیش
 حکم ترا از سجده ایست دشمن مگر نساخت اسن در و کرايه
تعلیم حضرت مولانا دیش
 بیت من بیت نیت اقلیم نزل من نزل نیت تعلیمت
فصل ثانی عبارات بجم بیانده در دریا و در
 نظام اسکندر کلمات حکمت و نبوتی وصفده دیش
 بان مر دریا بان سرور کنم دامن عالم از گنج پر
هر انوری دیش
 ز نظم و شریک تو اندر او نیرم بکوش کردن ایام عقدهای که
 و جاسه دیش
 در بلورین صدف چرخ کهن نیست والا کوهی بنرخش
کوه کمال خجندی دیش
 پیشم که نهاده حال وصف پروا کار دانه کوچه ریزی رخ از زبان
 و سروری غتیر دیش
 جوهر نظم سروری ایله نده عرض کوه اولی خوک نمادان الیندی
زر معزی دیش
 دارم سخن تازه چو زبانه اخو یکفارت بزر یا سخن
سیم نظامی سخن اسرارده دیش

سیم سخن زن که درم خاک است از چه شود اسوه فتر است
جام کیتی و در ایض
 نظر کن درین جام کیتی نایه به بین آنچه خواهی ز کیتی خدای
اب شاعر دیش
 در نظم پاک من نظر افکن که کوهی سازد سطح اب به انوار نیت
کلاب خاقانه دیش
 در دهر شمشیر ماهه بنا پذیر شود از مر که بر کند کلاب سخن
باز نکین شاعر دیش
 باز نکینست شعر و خاک نکینست ز باز نکین منی خوشی خاک نکین منی
نورینه حسن و حسن و ک شیرینه مکتوبی وصفده دیش
 بزیر مر خطی رمزی نبشته بهر لوزینه الماسی نبشته
کوثر الکین و در ایض
 بکیا زین رحیق کوثر اگین شرابی تخت در جام بلورین
نافه شیخ سعدی دیش
 شنیده که تعالی سعدی از شیراز می برند به عالم چو نافه خسته
 و جبهه را آنچه طیب در محسوس و معقول **شیر** خاقانی دیش
 کلمه سخن می چو خواهد بود طبع چو شکر کند در شیر سخن
صنم خانه نظامی اسکندر نامه وصفده دیش
 بر آکنده از سروری دانه برار استم چون صنم خانه

ولایضانی مدح خسرو نامه
نهادم نکت گاه افسانه را بهشتی کردم آتش خانه را
چو شد نقاش آن تاجانه دستم جز آرایش بر نقشه بنستم

جان ولایض

حق جانست بجا دار و جانت مگر چون جان عزیز از بهشت
زندگانه ولایض

مجن دانے که دارد ذوق و جان کش جان خواند و هم زندگانه
میوه کاسته دیش

کاتبی چون شو بود خسته کی نوت و قاف خالی بوی بوستان بود لید
کلکت و بوستان نظام اسکند ز نامه و صفند دیش

چو پایم بدین باغ رضوان رسید درش را بمن و در رضوان کلید
زهر میوه گل که چیدم دران بخیلی نکردم چو تنها خوران
بودم رککت این بوستان بسبب و نار از بی دوستان

باغ و کمن و سوز ولایض

چو فرموده شمع باغ آراستن من گشتن سر و پیراستن
کل صدربک خواجودیش

اگرچه بلبل طبع نزار دست حدیث من کل صدربک گشت جانت
کجا سوزنی دیش

در موقت صدر زونم شد شتر کباب دیگر شوا شری باغ چو نساج

باغ کاسته دیش

این باغ نظم را که پر از حور و موتی وقف جناب آن شربت بک
کنیز و خدمتکار خسرو نامه پادشاه زمانه و صفند دیش
ترا هر چند بهر عشرت و نوش و دس ملک سن باشد در اخوش
ولی بگرداگر روی زیب ولی در سینه نگذار و شکیب
تا شاکی که کار ز پیکر پیر شاه را باشد کنیز
کوشش بخت کرد و خاص درگاه و گرنه خاک روید در گذرگاه

نقشه باب مذکور

چون که کتاب و المعارف بود کلمه معارف جلیله به واقف اولوب
و بود در نفایس معانی مشاهده قلک پس کند ملاحظه و مجاهده قلوت
خیال لغویه و معانی غیبی اختر اعنه قادر اولور سن و خیالده مجتهد قلوت
مقدارده و فرت و کثرت دکلدر نه کم خسرو مجنون نامه دیش
خواصی که به از بهت کشاید خوشند مشو هر چه زاید
زادیش دقیقه نوز خیزد و زینتین ارد منور خیزد
از اندک خوب شوقسانه می از خشتوات بی کرانه
یک آنه ناریخته در گام بهتر ز نزار است خام
یکشخ که میوه دهد تر بهتر ز نزار باغ نرس
و جانی تحفه الابرارده دیش

کویر این کال میگز نیست لوله خان میگز نیست

ای که درین گاه جگر خورده کوه زبکین بکف آورده
 کوه و لعل از دل کان طلب هر چه بیایی به از آن طلب
 و بیکل که نظم و شوره مناسبت ملا خط سی ام احم و رکن اعظم در شلا
 چنین کل ذکر اید ذکر که بیل ذکر اید و چون لولو ذکر اید ذکر که
 لعل و یاقوت ذکر اید و چون حسن ذکر اید ذکر که عشق ذکر اید
 و با جلیله کامل تناسب رعایتی امر لازم بیلور از تنگ ناصر
 بخاری و میش
 چو خیال کشتی این خبری دوازده سال چو عبا کشتی ای سریش این سال
 چو دراتش تو ای جازیش حکایتی چو عدم شد ای دل صفت کن درگاه
 بور با عیده تناسیل و میان اکله غی و عبا رکاب استاد و غلغله
 و اتش اکلوب اتش نکسب اکله غی و عدم اکلوب دهان اکله و غیر
 و بی لعل تشبیه اید یک کر که دهانی درج کوه تشبیه اید از تنگ
 ظهیر فارابی و میش
 بکشتای لب پر شش من گریخته اند که ان فعل لعل باشد ان درج کشت
 و هر برده که یوزی خسته تشبیه اید و لری کوشه تشبیه انگ کر که
 تنگ فائل و میش
 آمد فیاضی بستم تا بدیدم فکر روی تو چون بخت و بخت خوشی
 و لازم در که هر برده که بی شک تشبیه اید و رخی بنانه تشبیه
 تنگ میش

اب جیاتان دم از جیات اید کز شکران سبز نبات برآمده
 و هر برده که یوزی بخت تشبیه اید و کر که رخی بنانه تشبیه اید
 تنگ میش
 بر نقش مر که دید نیل کشیده از دو جهان بین او فرات برآمده
 و هر برده که رخی چو کانه تشبیه اید و کر که رخی بنانه تشبیه اید
 تنگ عا و میش
 دل در قهای زلف و نخلان قنار چون کودکی که در پی چو کا و کور و
 و هر برده که رخی کیم تشبیه اید و یوزی ایه تشبیه اید از تنگ
 شرف الدین و میش
 شبی مجوز لغت باهی کشت می مجبور و بیت بسا که دید
 و اگر بر مصرعه چشمه زکس لبه کر که بر مصرع و ذرفه سنبل اید
 اما چشم صریح ذکر او لوب زلف سنبل دیو کتا تیل و غی ذکر او لوب زلف سنبل
 ذکر او لوب چشم زکس دیو کتا تیل ذکر او لوب زلف سنبل زلف سنبل
 صریح ذکر او لوب کر که تنگ مولانا سعد الدین بهادر و میش
 چشمت خواب خوبه سا فاکت زلف سنبل بکوبه صاحبان شکست
 یا اکیه بلی زکس سنبل دیو کتا تیل ذکر او لوب کر که تنگ شمس الدین
 حبیب و میش
 سنبل شست بیاد می دهد زکس مست بخارم میکنند
 و زلفه بی ذکر اید بعد صفون ذکر انگ صنعت تضاد و کلام

۱۲۷
 ۱۲۸

فصاحه چوقی واقع اولمشد که کعبه و تجان و غصه و شادی کنی تنگ
 مولانا رکن الدین دیش
 هر طرف از مهر روی دلفروز کعبه مشکین چنین زلف کافرت تجان
 و سروری فیکر دیش
 غصه کی شادی بلور خطایلم با بوی کایه سروری اولسون آدم بنج
 و بوی جان اوزره سریره که یوزی صبح تشبیه ایده که کور که زلفی شایسته
 و هر چرخ که یوز صبح اطلاق ایده که کور که زلفه شام اطلاق ایده که
 و هر سریره که صبح مشک رخسار کنگسند بر پر تو در دیش (که کور شام
 مشک زلف کنگسند بر شمه در دیش) زانما بواج و وصفه امتیاز ظاهر و لا
 تنگ فانی دیش
 پر توی از تاب رخسار تو صبح شمه از عکس کیسوی تو شام
 و هر سریره که یوزی لاله تشبیه ایده که کور که کوری با و تشبیه ایده که
 و چون زلفی سبزه نسبت ایده که لای مشک تشبیه انک که کور شکم تقسیم
 مولانا رکن الدین دیش
 نشان رخ و زلف تو لا کوبل نمونه لب چشم تو مشک و بادام
 و هر سریره که یوزی خورشید تشبیه ایده که کور که زلفی سایه تشبیه ایده
 نکته دیش
 پر توری تو خورشید تو در شب رات چون کوبه صبح طلوع است
 و اگر یوزی افتاب تشبیه ایده که کور که دلیل روشن اید نبات ایده از شکم

۱۲۷
 شیخ سعدی دیش
 بانتاب باند مکر ملک معنی که از تامل او چیزی شود ابصار
 و در فوسن تناسب رعایتند قاضی کانه و کیسوی کنده تشبیه
 دوا بر و کمان و دو کیسوی کند بالانکه دار سر و بلند
 و اگر بر وصف غیب ایل قوی سرده و یوزی آیه تشبیه ایده که یوز
 و بوی که اعاب دیر زنده کم شیخ دیش
 من ماه ندیده ام کلهدار من سر و ندیده ام قبا پوش
 و محمد مکر دیش
 راستی جز روی و قدر تو که دید ماه تابان بر سر و سکه
 و کور که کلمات غیر ضمیمه دن اخر از ایده **الحکایت** امیر مظهر
 احمد پاشا اول زمانده که بونی دیش
 فامتن صورت رقیبه اید و دیگر احمد بلبله قیامتدن سوال انگندن
 کند و در سوال انفس لفظ ای خطاب قلمیو ابلیس ایل ضیق امتیاز
 وارد در لفظ ابلیس مقدم اول احتمال اوله ایدی جوابی بر سر
 اوله زنی چون ابلیس غنیمت کایت خدای اولنوب فصاحت بولنم اید
 هم ابلیس احمد اوزر نه تقدیم اولنوب مناسب کله رسلا اوله اخراجی
 ابلیس ایل ضیق مکر پس سریده فصاحت اعتبار انک که کور که کور
 اولانته کم دیش در **الکلام الفصیح** باید خل الاذن بلا
 شرطیت بنا که چور زاناید از روی کرشمه شیوه های بنماید

که غمزه زنند و کاه زلف را بید اینها همه چیت نادلی بر بایند
و چون باعث نظم عشق در کرد که سوزده سوز عشق غالب اول
نت کم دیشدر
این همه کیفیت ولی زین شمار چاشنی عشق بود اصل کار
عشق که رقص ملک از نور است خوان سخن را ملک نشو است
و روایت اولند که عشق حیاتی بهادر اید و چو بانی شایسته اید
نمی قلور و ضعیف قوی و اول عشق حی جل محلا حضرتند از ظهور
کند و حال با کمالن شاهد اید و بکت کثر انخفیا فاجبت
ان اعرف حبس علی خلق اید و بجهنم و یکبونه مقتضای
ادبی محباتی نت کم حضرت مولانا دیش
جهنم و یکبونه چه گفتارست درون پرده مکر خویش افویار
و خبرده وار و اولشدر **تغشوقه اولو بهر**
فرضت عشق مریخه جز عشق است نا چند ترک فرض کنی بفرافله
و شیع خسرو شیرنده دیش
حقیق ایده مر سک عشق بازی کتور باری که عشق مجازی
که ایکن داغی نی در دوا کیس تو کرم او کیس سر دوا کیس
و عاشقده لایق اولد که مر س و جاک نظر اید درانی رات الهی بلور
حال حقیق شاهد ایده از نت کم حسین خوارزمی دیش
کر در روی مهر و چشم دل نظر کرم نکردم خبر بدان و جملی است

و شهنی نظر بدوم و عقل اقتضای غیر مقبولد رنته کم صلیب الدین شین
من غلام ان جوانم که چشم خویش بر حال خوب این بن جیات افکند
و خبرده وار و اولشدر **من عشق و عفت کتم فماتت تحقید**
وله ایض
سر که او عاشق نشد بر ج هلت کرمه علم جانش حاصلت
و سروری حقیر دیش
بر هویم ای سروری شویله اولم غبار به عشق اولم نیم کز وجود در حد
و عاشق صادق که دیر ار که لذتی خطا نفسانی اولیو عشق و شوق
اولوب ملک کین پاک اولادیت قدسیده وار و اولشدر
ایا الشا البکار که شهوت لا جلی انت عذی بمنزلة ملائکته
و شاع دیش
کنی رو بوسه بر عاشق حاک اگر دردی قناعت کن بدیدار
و صائن الدین دیش
عشق زان دیگرند و عیش زان دیگرند آنچه با فرهادی بنیم در پر دیر
و شاع دیش
کوه کن چاکندنا از نقش شیرین کنج عشق با دوا که بید کرد کنج از شمع
و خبرده واقع اولشدر **طوبی لمن ترک شهوة حاضرة لو خود**
غایب لم یرده وله ایض
ای غنیان قلزم شهوات اکثر و اکر هادم اللذات

حضرت مولانا دیش
 دشمن ارچه دوستانه کویت دام دان کر چه زوانه کویت
 کر ترا قندی دهدان زهر دان کر تبین لطفی کند ان قدر دان
 حسین خوارزمی دیش
 من انچه شراب با غت با تو میگویم تو خواه از سخنم گیر خواه ملال
 لاجرم نقش صورت ایوب **هو الذی یجعله فی الارض کما یشاء** هدهن ملک
 نت کم جائے دیش
 ای درین کار که هوش ربای روز و شب چشم نه و گوش کشاید
 وله ایضاً
 نقش آن خانه نقاشی که دید نغمه بی زحمی مطرب که شنید
 اثر صانع بدیدن سهلت زان به صانع نرسیدن بهلت
 و صانع الدین دیش
 نظر بر روی او از راه مغنی کریم هر که ما رسته صورتش است بجا
 و سرور و فقیر دیش
 ای معلم کل سرور بدن کاش می گور بولق استرسک اگر من عنده علم الکتاب
 و محبوبه وجه او که وجه جمیل **ان وجهی الذی فی السموات**
والارض جنبه جانب جناب قدسه توجیه اید و زنته کم
 مولانا جائے دیش
 روی در آن کن که تر روی داد صدر اقیقید بر ویت کشاد

چشم بر آن نه که ز روز سخت روشنی چشم جهان بین تبت
 دست زان زن که از آن شب پنا نمانت قدرت بعلک فرق سا
حکایت
 فضیل بن عیاض خلیفه بغداد هارون رشیدک که جمال جمیل کور
 یا حسن الوجه ارحم هذا الوجه واعتقه من النار
 و شاعر دیش
 بوقت صبح شود بچو روز مملکت که با که باخته زود در شب بچو
 و محبوب بر حوب و هبل اولق کر که در که عاشق کمال غشقه نقصان
 حکیم یوب بلکه از دیادده اولاشیخ سعدی دیش
 دیدار می نماید و پر میسر کنی بازار خویش و آتش تیز میکنی
 و شیخ الشواشیخی دیش
 محبت زائل اولو چون عرض در حکیم ای که شهادت نه و خد
 انو کی چون احب دیشد بجای یکن ایچا ان الفتق وان کامر غ
 المفقوت و این کمال دیش
 کل کبی مال اولوب نه عاره دیرد سرویک سرش لول نک پاک زانما اولوب
 و صانع الدین دیش
 اگر کسی طمع خام می کند تو بگو مکن مکن که پشیمان شوی و بد بشد
 و سرور و فقیر دیش
 ای سرور غشقه غیری خطا اول بود در علم بنم و اید اعلم بالصواب

مثال محذوف الالف

مثالی ویکری

خنجی در ربک و پوزک کلا نشینست
خجک نشسته در و کوزک کس طری

خوشن تخلص و کلمی سروری شو که کم

مثال جامع حروف

انروصف غم غمش خطت   ند بد خط کسی جز بضلال

نور داور داور داور در نور داور داور داور در

عادل دل و کامل و متمیل اودوم و اگر اوسم

14

۱۰۰

مکملہ کر آؤد حصار کرم اساتذہ کلم مکملہ کا ترجمہ مصالح عالم

اولو را و در ده دوا در لودر او هم

سروری دار سرور ملک و ملک

که سالک کرم اولور سر و امام احم
مثال حروف که زمان و کت انهم

امام امام و تمام نما محبت مجاہدین و خیر دنیا

مثال حرف کرب حرکت ایمی

عین عساکر دہ شہید دیار تیغ کشر عسکر لشکر شکار
مثال الف باء مک

اگر کور نظر ظاهر کند نندارد هم

مثال جواب و عقاب

چو رسیدم از آن مهر و خون
ز امر بقدر و نهی قصد

بجدا و عبا بان مازنین باز
جوابم داد ابعدا الصبح

پہی در کہ اصلہ لانقص ابدی اولیہ سوالہ جواب اولور و بنو ملک

فخامی پوری باش آغتمه دیکدر اولیب عتاب اولور

18

[illegible]

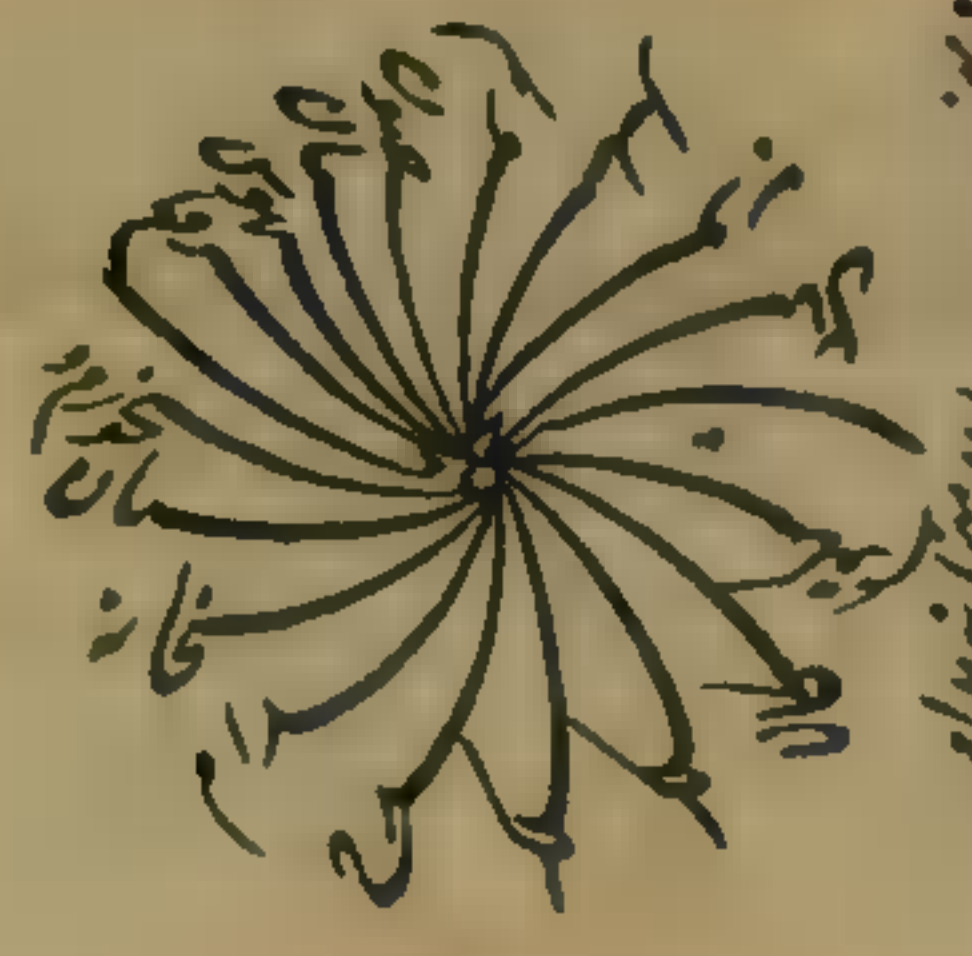

مثال دیگر قطعه
 دون بکار یار نغوی دیدیم ای تانی
 نقطه ای دیدیم مفعول او کور سوزید
 بنویسیانی بود که لفظ استغوا ده نقطه ای استغفر تک مفعولید
 اولیه و ال جابدر و نقطه ای مفعول اولی او کور استغوا العظیم
 غنابدر
مثال دیگر
 صوفی علم لغت میکرد زخت کز جدل او را بنود از علم به
 در لغت کفایت باشد موت سم کشش تا چند کوی درک و زهر
 بنویسیانی او کور که نقطه موت و سم نه مغایه در اکا جوابد رم اکا بد دعا
 و غنابدر
 نظم که در کلنگ اولی میم اوله

مثال بیت
 ماست دمام را خوب فغانم
 محبوب را بچه خازن خانم
مثال دیگر بیت
 در سبکند سبکها را در محبت می نازید

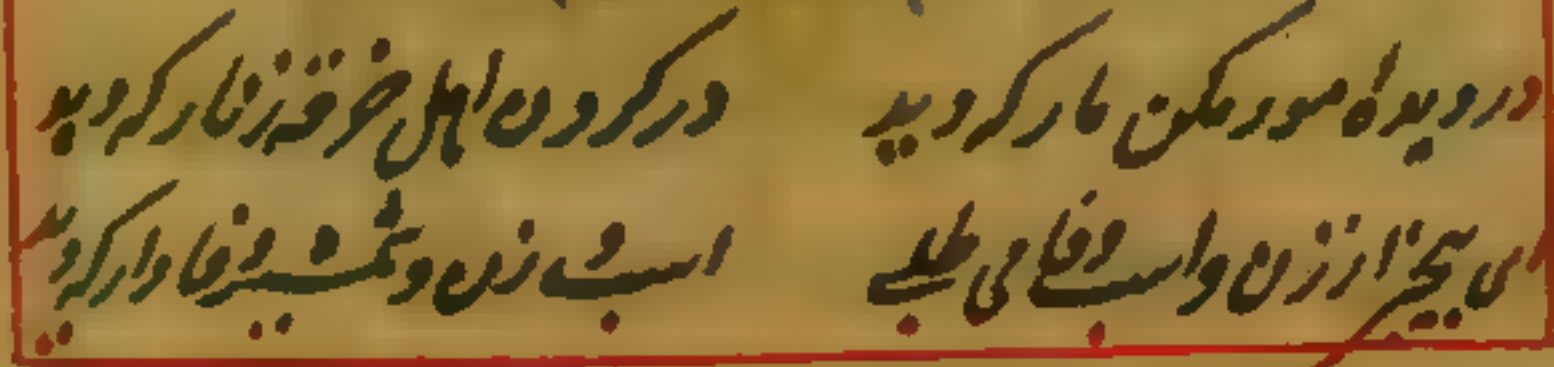
مثال دیگر
 ماست دمام را خوب فغانم
 محبوب را بچه خازن خانم
مثال دیگر
 در سبکند سبکها را در محبت می نازید

مثال دیگر
 ماست دمام را خوب فغانم
 محبوب را بچه خازن خانم
مثال دیگر
 در سبکند سبکها را در محبت می نازید

بنوک بیانی بودید
 کمر اتدی کوزک مکر بوخ
 مکر ای کرم ایست مکر رایت
 نظم که او حماسی شکل اوله
 کفتم ضما بوسه بده کفایت
 کفتم که ترا زرد بدم کفایت
 بنوک بیانی بود که فایده مصرع اولده او غلجظه بوق دیگریده
 ریش او تدر ب رضا و پر مد کمری حکایت در مصرع مانده رضا
 در دکلن برده طودا غ اوزادب اشته دیو او تدر دکلن حکایتدر

دکتر
ب جاندر طوطا انگسای پس
کاکام افسون نشین

بنویسند بانی بود که محمد دین میم و شمس دین شین الوب مشرب جاندر دین
مصلح اول با شلیوب و محمد دین حاد و شمس دین میم الوب حشر کدر دین
مصلح ثانی با شلیوب و محمد دین میم و شمس دین سین الوب مشرب اولوب
دیوین مصلح ثالث با شلیوب و محمد دین دال فالوب انی الوب بیدیه
ترکیب خوب دی اکام دیوب مصلح رابع اوقیوب ربیع نام اینک کرک

دی عجبی ز ران سیمین تن
دی کز کز باس افسون نشین

بنویسند بانی بود که مراد دین میم و کامیدین کاف الوب مکرر عجبی
بشلیوب مصلح اول با شلیوب و مراد دین را و کامیدین الف الوب

رام نشد دیو مصلح ثانی با شلیوب و مراد دین الف و کامیدین
میم اولوب امید دین الوب مصلح ثالث با شلیوب و مراد دین
و کامیدین یا الوب دیوین دین مصلح رابع نام اینک کرک

دیکر
اندر استخوان نیت جاناکس
باز کز کز باس افسون نشین

بنویسند بانی بود که اورت ده اولان میم دین با شلیوب عین زایک
خلوب مصلح اول کاف و مراد دین میم ایلر ز شلیوب کرم
نقطی ایلر نام اولوب مصلح ثانی کرم و میم دین مصلح ثالث ایلر
و مصلح رابع دین میم ایلر نام اولوب کرم و مصلح رابع ایلر نام اولوب

دیکر
کونی اگر قفس متورن
اولر بنشیند دین جاناکس

بنوک با بی بود که اوزاده اولان رادن باشلوب و جینر ایکه کتیب
 قلوبی عریض اولک اخوی یا والفا یکد کرد ایلک تر ایلک یوز یقین ایلک
 عام اولوب سحر نایه کرد اوزادن مقلوب با تد اقلوب رای ابروینه دیکر
 بیم ققاور ایلک عام اولوب کد قلوب بیش نیشتر اولوب یقین استوار اورد

دیکر

ناجسته ده کلی زانیک اول کا و لک سس نین
 نامرده ند م کلور غم عشق در دینی دوا صا نور
 نازمه مهر روی دلم قلمی دی بیکناه
 تارین روانه کوشتر نور اول وصل جان و اجوی

تا در سے نظیر کای بکالی

کلدسته جهان خط

بنوک با قیما شک طریقی بود که مرصع نایک خری مرصع اولک خری
 اشارت اولک کلید در شکل مطلقک مرصع نایس بود اولک کلید در شکل
 بجا و بیت نایک مرصع نایس بود در دینی دوا صا نور نه در مان و بیت نایک
 مرصع نایس بود در قلمی دی بی کناه مران و بیت رابعک مرصع نایس بود
 اول وصل جان و مجوزان و مطلقک مرصع نایس بود در کلیدی جان خط مرصع

دیکر

ر بود چشم و رخ و زلفان رعنا اقراروب طاقت و ج پروا
 ی من سه چیزش بر د اجمال و ۲ چهره و ۲ سیما

ش در جهان افکند ابل اولافتنه و غوغا
 ی اوست در عالم ادم ب بی حد و ۲ مرجا
 عشق اوشده ام عزیز ۲ عاشق ۳ رسوا
 اوشدم که شدم اچو بشرو و امان و ۲ و ذرا
 من بیاموزو اقاوب ناله و ۲ سودا
 ی من از انست که اوت لطیف ۲ نازک ۳ زینبا
 برام میزند انیای و اعلی و ۲ ببالا
 اوست در عالم اعیان و بر شون و ۲ پیدا
 شمس بر من است اجهان و ۲ اخوت ۳ عقیبا
 بنوک با قیما شک طریقی بود که ایلک حسابی ایلک ورقم ایلک و سیاق
 اشارت اولک کلید در شکل مطلقک مرصع نایس بود اولک کلید در شکل
 اولک کلید در شکل مطلقک مرصع نایس بود اولک کلید در شکل
 و بیت نایک مرصع اولی بویله اوقنور قرار و طاقت و پروای من سه

چیزش بر د و خط هذا القیاس مثال دیکر غزل

طلعتی کور لیدن ای یوزن قرا کبی چشمه افرشام و سحر
 ویر دیدی دل حکم در دود دیده اولک یکین بنده کی اولور مکیا
 جهاندر یوزن کی دلبر جاکش انکه که اولور سکه نایج سیر دارا
 کوکل بولندی شک کی بر شوم خوب خد و رد قدی هر وقت با
 یوزن کرک مدی ایچون شرکی ساه نون والفا با ایلک نون طبعی قل

بنوک او نمیشد طریق بود که هر مصلحتی که از او بخواهند
 ایدوب مصلحت اینده ضم انکس که مصلحت مصلحت او که از
 نفعی که قرار بر این قلب ایدوب از مصلحتی که چشمه از او تمام و در
 دیوب مصلحت مانی بی او نمیشد که مصلحتی که از او القیاس

دیگر
 ایامینان عین اسم جمعی است
 ترا چون مصلحت او ترا مصلحتی
 ترا نفعی که از او بخواهند
 نداشتن مثل در عالم بخوبی و بدی
 اگر خواهی که بر خیزی از آن فتنه
 نگارم نقل قدس از بدین خوبی که
 ایامولی همان مستی که برستان که مستی
 ترا مستی را در دست از آن روز گشتش

خافیه مصلحت اوله اصله است ایوبی شین که خیر غایب در داخل او که
 متصل از یلوب مستش او لشدر باقی خافیه از دخی بود قیاس از دره در
 خاتم علم شوک خواندی و دفع مطاعنده در

اولا شوک جوازی بیان ایدم شود یک دایمیتی دلیل نقد و عقاید
 ثابت در بود که دلیل نقل کتاب و سند

والشوا یتبعهم الغاوان الا الذین آمنوا و عملوا الصالحات

استنا دلالت اید که مؤمن مصلحت شود یک جایز اول او نمیشد بل جانش
 اولی بال طریق الاولی و سنت اید ثابت اولی بود که رسول الله
 بیورشش ان من الشر حکمت خود مطلوب بود میت
 حاصل شد و یقین تحت رهبر راه شریعت تحت
 بر دخی بود که رسول الله و م اصدق کلمه قالها الشاع

کلمه لبید الا کل شیئی باطلا الله باطل تمام بیت بود
 و کل نعیم لا محال زائل

پس جایز او یکا رسول الله علیه الصلوٰه السلام نطق از مصلحت و تحسین
 که بنودی سخن تازه رقم نشدی لوح و قلم لوح و قلم
 بر دخی بود که رسول الله و م بیورشش الشوکلام فحش حسن و قبح
 وزن اگر موجب نقص بودی لفظ موزون نه زقران بود
 که شکستی شود از شور دست آن از وزن نوی و زنی نت
 بودنی بود که عمر بن شریب با سندن روایت اید که بر کون یکا
 بدین شکل امیه بن الصلت شوندن سنه و ارمیور برین دیدم نعم دیدم
 سوبله بر بیت او قیدم دیدی دخی سوبله بر بیت دخی او قیدم دیدی
 سوبله حتی یوز بیت او قیدم امدی اگر شومنی اوله رسول الله

علیه الصلوٰه والسلام او قیدم و دکل ایدی
 در دریا اگر چه با قدر است در کف قمار مرد و دانا ب
 انکه غافل بود زور سخن کاوزان کس شیه حاشا به

بحقیقت بدانکه در سخن نزد انا ز در ریاب
 بودنی بود که رسول الله علیه الصلوة والسلام خانه مشرکان بخون
 آید و اینج **المشرکین فان جبرئیل** دیرایدی مشارق شر حرند
 یاز مشرک در که جبرئیل دم خانه تیش متبیده معاوت انشد رسول الله
 علیه الصلوة والسلام مدحده و بر روایتده **ان روح القدس لزال ثوبیک**
ما نأخث عن الله ورسوله و بر روایتده **لج عن الله ایتده بروح القدس**
 دیرایدی اگر شوسو یک و اقیق منی اول رسول الله دم امراتنم ایدی
 سخن نیز سخن دان بزرگوار بود **و انما سخن** اندن خوار بود
 بودنی بود که حب بن مالک رسول الله علیه الصلوة والسلام تیش
 یا رسول الله حق تعالی شمر حقه اترال ایلد و کنزال ایلدی یعنی **المؤمن**
 دیوب شاعر لری دم ایلدی او یلیب بزه کفاری سحرانک حاکم
 اولور می رسول الله علیه الصلوة والسلام بیورد **ان المؤمن یأبى**
بسیفه ولسانه والذی نفسیه بیده کانان تر مونهم **بفضیح النبل**
 یعنی کفاری سحرانک ایتدن دکدر یکججا ذنی سیل الله در که انری سحرانک
 سانه انره اوق صاچقد پس بوندن معلوم اولوی شوعبادت
 اولورایش منی اولان خود عبادت اولمز **بیت**
 کمال ارنیت بیعت لایق دوست غلحای تر رندانست
 و شوکر جوانه دلیل عقل اولور که اولاشوی ادم هم با بل نام اولور
 وفاتده عجرانی لغت ایلدیش که عربیسی بود

نفرت البلاد و من علیها فوجه الارض مغسب قبیح
 فقیر کل ذی لون و طعم و قل بشاشته الوجه الملیح
 اگر شوسو یک و اقیق منی اول **سبح** جل و علانی ایدر ایدی شوکر
 فواند نک بعضی رسول الله علیه الصلوة والسلام بیور شد علما
صیبا نکم الشوفانه یطلق اللسان و یورث الشیخ
 و بر فاندنی بود که شوایل جوق حکمت المطلاع حال اولور و حکمت المطلاع
 غیر کثیر در نیت کم حق تعالی بیور و من یوتی **الحکمة فقد اوتی**
خیر کثیرا و خبرده وارد اولشدر **ان الله کثر تحت الوش نخبه**
النسب الشوا و بر روایتده بویله در که **لو کان فی الارض بعد الانبیاء نزل**
 در شوسو کس پیرانند هر چند که لایق بعدی
 اوصاف و قصیده و غزل فردوسی و انوری و سعدی
 و بر فاندنی بود که شوی بلک ایلد قرآن مجید ک اجازی طاهر اولور
 نه حقه و غون سحر بلک ایلد موسی علیه السلام حقه سن بیلوب
 ایمانه کلدیلر انکچون رسول الله بیورشش **اطلبوا العلم و لو کان**
سحرا و حکماء بزرگوار شوق خرق عاده دن عداید و بیلبدر
 از کرامات بلند اولیا اولاشوست و اخر کیمیا

بوسیله شریف جان
 دین دیر زاده

حکایت
 شویله روایت اولور که خواجه حافظ علیه الرحمه وفات ایتدی
 کون بعضی عزیز لر خانه حاضر اولق غمیتن ایدوب غمیتن

کنگدن امتناع ایوب اگر حافظ غم زده شراب بچشد اما اشعار زده
 شرابی چون کوب شراب شراب ریختی و آری دی انگ نازینه حاضر لولم
 دیوب خمر اولان عزیز از حضور زده دیوان حافظ حاضر اولوب
 کیسه کل دیواندن تقاضا فل دیوب اول دیوانی بچین بوی کش
 قدم در نج مدار از جازه حافظ اگر چه غرق کجاست میزدشت
 و بر خانه رفتی بود که شوق غم زنده مقرر من **لم یستند**
 زیر کان درین سر راه کس هیچ نخلاره مدان جو کن
 و شوق هیچ روح ایوب و عشق و شوق و در ب معشوقی حقیقه جان بنده
 بیل اتور که بو صفت حمیده دیگر خبر زده وارد اولشدر من **لم**
یتر غم الجدید یس بکر و شود یکد اوقتی ترقی قلب و شوق
 لطیف طبع بول اولور جمله حالات انسانیه و در پس بو کمال
 اولوب انسان اولمغه سی انگ کرک
 کس نی کمال هیچ نیز و عزیز کمال کن که عزیز جانشوی
 و بر صاحب کمال دیش
 نزد من نیست آدمی کس مگر آنکس که صاحب هنرست
 لاجرم عاقل اولان تضییع عمر و تعطیل استعداد و انگ کرک خبر زده وارد
ان الله لا یحب البیعی الفلأغ
 هنرمه ای خواجه سروری اول بکار و بند چو که زده کتاب عشق انکال
 و شیخ مصطفی الدین ابن عبد الله السعدی الشیرازی دیش

همه عمر تلخی کشیدست سعدی که نامش بر آمد بشیرین زبانی
 و ناظم لالی فصاحت شیخ نظامی مخزن اسرار ده دیش
 قافیه سنجان که سخن پرشند کج دو عالم سخن در کشند
 ببلبل غم زده سخن پروران باز چه مانند بدین دیگران
 پرده رازی که سخن پرورت سایه از پرده پیغمبرست
 پیشو پسین است صف کبریا پس شواهد و پیش انبیا
 مقصود اصلی و مطلوب کلی علم زبیده کم حضرت مولانا دیش
 خاتم مهر سلیمانست علم جمله عالم صورت و جانت علم
 و علم حصولی مغنی وصولی ایله اولور پس شول شوکه انده غم وایه
 بحث صفت و صوادرا کاعمر جرح انگ ببادر
 ان کس که ز شواشناییت دانند که مناع ما کجا بیت
 و معنی دانی المعنی ما یستفاد من اللفظ حسب لفظه من شوا اولور
 کر نبودی سخن چه گفته کس در معنی چگونه سفتی کس
 و شول لفظ که انده فصاحت اولیه اصوات حیوانات منکر کننده
 و نظم لفظک لباس فاخری مشابه سنده در
 چون توان نظم معانی دوری زین قبل هر چینی محذور
 هرگز از دل نچکا ندی خونه بهر موزونی و ناموزونی
 اگر طاعن سوال ایدر حق تعالی ما نافیله ایدر قرآن غلطی
 علیه الصلوٰه والسلام تنزیه ایدر و ما هو بقول شاعر و ما علمناه

الشعر و ما ينبغي له ان يكون في ريس الكلام مجيد دلالت ايدرك شعر
 عيب و نقصان اولاً بزجواب و برور زك بوندن مقصود و قرآن عظيم شعر
 و كلام بشر اولن تمسك و رسول كرمي كذا ب شاء اولن تمسك
 تنزيه و تقدیس در مراد اول و كلمه كه شعر عيب نقصان و شاء مذموم
 و بها اولاً بلكه بولكلام شعر كملو در جسته و شاء ك عز و رفعت و ايلدر
 قطعه
 پايه شعر بين كه چون زبني نفعي نعت پيمبري كردند
 بهر صحيح نسبت قرآن تمت او بشاء ك كردند
 و اگر طاعت سوال ايدرسه رسول به عاليه الصلوة والسلام ميوش
 لا يملك حرف احدكم قبيحاً حتى يريه خير من ان يملك شعراً بوعديت شريف
 دلالت ايدرك شعر مذموم اولاً بزجواب و برور زك مصابيح و ناري
 شعله زنده بيا تمسك كه مراد بوندن اولدر كه شوايد شويطه لا كمر آندن
 و ذكر التمدن خافل و فارغ اولاً و بلكه در زنده شون غيري نه اولاً
 جز و شعر عيب مذموم و كلمه بلكه بزجيبانه تعليم شوايد مامور زبنيه كم بوقود
 بگدي و محاكبا ر دن بچه كسبه جوق شويطه بر و ديلا ايدن كلام عيب
 سخن از عيش برين آمده است بهر باكان بزمين آمده است
 لاجرم عيب جهل در كه سروري فقر شعر و عيب غزله و عيش
 عيب و در كم موفدن اوله عاري ك چون هنر در دانش اهلينه و كلمه عار
 و بوقه ك اگر چه شوي عدد و بچه شوي و ايدر اما علم شوا حاطي

اول

اول قدر كه شعر شواكك عشر عاشرى و كلمه ر و بومعناي شعر و كلمه
 و بنيه و عارف يقينه ده تا ايفانك كثرته و انما ك و فرتي في الوجود
 علم نافع و حمل اخوندن غير به جوق اشتغال مطلقاً مذموم در
 كاران باشد كه باشد كار تو كار خدا كار دنيا كردن اي دل خضاي كره
 نيست كم خط خصوصه ديستدر
 كوشن تخمين خط از هر نمط ليك نه چنداگر شوي جمله خط
 ديگر
 شغله چقدر كه چاي خواجه نه در نك ليكن اول غشك كاي صوبي نذر
 و مجازي صورت زنده اولان اشعار دن معاني حقيقه فهم ايدرز
 در مقام ك شير مردانند بخط و خال التفاتي نيست
 حكايت شيخ كمال نجندي اول وقت كه بنو طلعي و عيش
 بچشم كرايت ابرو اين دناز و شيوه اين الوداع اي زهد و تقوى الفواني و تحمل او
 مولانا محمد شيرين و عيش شيخ كمال خود بزرگوار در نه عجب شعر و عيش كنه
 مجاز بدن غيري محلي بوق شيخ جواب و برش چشم عيش در كه بر معاني اندك
 مراد ذات قد يدروا بر و حاجد كه صفات حجاب ذاتر مولانا
 تواضع ايدوب مول قش پس كمال معني كمال اهلانه معلومدر كه
 انزه كمال و مال ملالدر و كلام قلبي مالك و طريقي حسنه ملك
 اولوب تحسين و آتسان انكدر
 شد سوري از كالت ضوايون كاي گفته اومر كه حافظ كشت كشت او حسن

شعر و ما ينبغي له
 ان يكون في ريس

و پیر غریب نصیحت و استاد در مرکز سائر علوم و ریختی زیاده ایوی
 تمنی که من از فضل در جهان بدم مده جفای پور بود و سزا استاد
 نیست راجع دلم بر الف قاصد است چکنم خوف و گریه انداد استاد
 محتسب این کار خود در بده ریج کشی در طلب علم به
 تاج سر جلالت علم فضل کشای همه در هاست علم
 طاعن سوال ایدر که امام شافعی و پیش
 ولولا الشوب بالعلماء یذری کنت ایوم اشوم من لید
 پس شوعیب اوله امام علیه الرحمه بویل و میزایدی بز جواب
 ویر و ز که بوکلامک مفاشی شوعیب در وین شوعیب زین دیک
 دکدر والا بوکلامک مخ و کند و سی شور در بیکم بوندن مراد شوعیب تو غل
 انمن و شوبله فخر انمن دیکدر نته کم بجای و پیش
 بن هنر در دینم شوعیه و بو بخلا این شور دیکدر
بیت شور اگر چه هنر دیکرت نته از عیب بشو اندرت
 و انصاف تحقیق بود که **ان من ابیاس لورا** حدیث شریفیده
وان الشکر خبر منیفیده کله من تعیضیه در بعضی ماضی افاده
 ایدر جمیع بیان و شوک ماضی افاده ایلمز و حق بود که بخندم
 و حکمت محمود در او یلیه بیان و شوک بعضی محمود و بعضی
 مذموم در پس شول بیان و شوک به جلال اسلام و طلب علم
 حوام ایچون اولاد باطله ماضی و ماضی باطل کو شکر ایچون اولاد بیخ مذموم

اشعار

و شول بیان و شوک حکمت و مواظط و مدح رسول الله و تواتر ایچون
 اولاد حسن محمود و ایچون رسول الله علیه الصلوة والسلام بیورش
 یعنی شوعیب تحقیق ایدوب طالبوب زیاده تو غل
 ایدنکر هلاک اولویدر و شیخ نظامی و پیش
 در شوک موش و در حق او چون اکذب است احسن او
 و بو فقیر شعری فضیلت عدا تیموب اما غنفا ان شبا بده غنق و غنی
 باغش لوبیشوز غزل ویشش بونوب ضایع ولسون دیو دیو
 ترتیب اولشدر
 که غنق نبودی و غم غنق نبودی به خدین سخن نغز که گفته که شنودی
 بلکه بلدی و کمر اشعاری دخی فراموش ایدک
 من هر چه خوانده ام همه از یادم بر الا حدیث دست تکرار میکنم
 و بو شوعیب تالیفی دخی فضل بمنز و دعوی وجود علمه ز
 کم شود ازین مستی پر شستم بیکه شود از کم شدکی نیز کم
 که شاع و صلیکله اسرور در ایدک اشوب بازار جهان کجده کله و از کج
 خصوصاً پیر ک صد دونه صدور اتدی
 در جوانی سخن جوان باشد سخن پیر ناتوان باشد
 و مصنف منصف اولاندر ویشدر
 بهر چند که کان کهرت صدف اذکر که بیشترت
 و اهل کالیدن بو فقیر حقه و واقع اولان تحسین و استحسان انعام

در شکر علم و فضل و شوق
 منتهی شده در شکر

انعام واحسان در بیت
 این فضل چو بشنید زین است بیزد صدر خدایه بر این است و بیان بر
 و بوفیق در اول استاد در عرض و حدائق السحر و انیس العشق و الطلاق
 رساله اردن یا ز مشرک اسم و رسم کن صحایف عالمده قارشر و خایه
 مذکور او گویند و وفا ایوب نامری فالو حیات ابدیه بولشکر معین
 بحر عنایه جمع اندم و هر بیت نور معنایی شمع اندم تا که خیر ایلد یاد
 اولان کردن اولم و دعا خیر الوب رحمت رحمن بولم
 یا رب مکر را بزر خوشی رس باشد که یکی در ان میانی من باشم
 و بوفیق مطلب علی مقصد اقصی اولد که اول صاحب سعادت مال
 ولایت که بوی کباب قلب را ندوده انک نام شیرینی سگری ایلد رغبت
 و رواج و یروم دعا خیر ایدم
 غرض از نظم مایه و نایب و ترا ورنه مقصود من اظهار شکر دانی
 ما ان مدحت محمد ابوالقاسم کهن مدحت مغالنه ای محمد
 اما کالات بشریه می بجد و اخلاق ملکینه سی لایحه اولد و غیره چند
 عاجز اولدم و ناسنده قاصر خالدم نته که حضرت مولانا دلش
 مدح این آدم نامش می برم قاصر کر تا قیامت بشمرم
 قطع

بوز دولت او شد قور چشم دنیا میث دولت او در جهان مقرر باد
 در دینده که خبر منفعت نیست بیتی دولت شاهنش میسر باد
 بدعا ختم کنم طرز سخن را انکه نماند دژنای تو ازین پیش چاکل انکار
 یا الهی یار سلطه مصطفی استند دولت قدس سرور سوره خلق تمام
 نعت دنیا و دینی ایلکل روزی انکا دولت اول و اخری بران غفلت رودم
 عیش و محبت کار کا اولسون حلال اندر کلا نیش و محنت روی مردم و ام و اسو حرام
 مسکن نیا سر اینده سرای ایت دایا دار عقیده ده اکا دار السلام قتل قتل
 بوسری ایچره سروری خدایه قیام اولد اول سرای یکپنده داخی اولسون بکار حرام
 حق رفیق ذاتنه سعد سرور ایدم ایکی عالمده شفیق اولام خیر الانام
 بود عایه مکر آمین سه صد و قلبله جاننه اولسون سلام مستر محفل السلام
 تاریخ تالیف الکتاب
 تم تالیف الکتاب فی الیوم الحاد عشر من شهر رجب
 سنه ۱۰۳۵ و خمیس
 و تسع

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kişin	AMCA ZADE MUSEYİN PAŞA
Yer	
Eski Kayıt No	455